

Václav Štech:

HUMORESKY

I. Předměstský Boccaccio.

I.

Blázni, se kterými občas zmařím nějakou noc u „zelené pípy“, nazvali mne Boccacciem, když jsem šosácké hlavy jejich obveselil asi kopou historek ze svého života. Dal jsem si vysvětliti jedním z našich kontoaristů, že pan Boccaccio byl náramný frejř. Náš mladý mi pak dokonce půjčil svazeček novel od tohoto Taliána. Byla to knížka německá. Trochu jsem se jejím čtením utvrdil v pravopise - v korespondenci náš starý je na chyby jako čert - a také jsem se dost pobavil. Ale, kdybych já napsal své historie, to by otvírali čtenáři oči. Myslíím, že by to censura ani nepustila - ale já nemám času na podobné hlouposti. Psát knížky - k smíchu! Když mám kalamář večer s očí, objímal bych všecky naše kontoaristky - a chéf přece - pamětliv příkazů své milostivé - vybírá k nám nejošklivější.

Chápu opatření paní chéfové. Zanesla prý věnem plných dvakrát sto tisíc, ale na její zevnějšek není to přílišný přívazek. Kdyby všechny ženy na světě byly její facony, vymřelo by lidské pokolení, každého by přešla chuť na ženění.

Ale bylo by na světě klidněji. Pro ženské je přece nejvíce mrzutostí a rvaček. Každý by žil pak asi jako automat. Já - já bych měl krásné peníze ve spořitelně a snad bych měl i ještě všechny vlasy v dobré kondici - ovšem: měl bych za to méně zkušeností!

Ach - dokud jsem cestovával - dokud jsem se vzorky mazadel a tuků potloukal se od měst k vesnicím, z továren do mlýnů, z mlýnů do cukrovarů - dobrodružství na mne zrovna číhalo. Ženské se na mne jenom třásly - a nejenom služky, pokoj-

ské, holky na polích - za mnou se točily paničky v hedvábných bluzách, slečinky jako z alabastru - krásné jako - jako ta Venuše, která přišla - kozel ví, jak - někde o ruce, a kterou nyní všude na pohlednicích portretují.

Ale všechno mne po čase pustilo. Noci na železnicích, průvany čekáren, nevytopené ložnice v hotelích, mlácení se v kočárech na rozbitých silnicích zprotivilo se mi, když mne počalo loupat v kostech a brnět v zádech.

Udělal jsem však radikální opatření. Napsal jsem šest anonymních listů své firmě - a kolegové vhodili je do různých vlaků v ustanovené době. Šéf div neomdlel, když se z nich dověděl, že mám úmysl zřídit si vlastní svůj obchod. Chechtal jsem se, až jsem se prohýbal, když jsem viděl, kterak bledne. To věřím - moje rutina - a adresy jejich odběratelů všechny v mém notesu!

Ani mi však nenapadlo vázati si na krk takové starosti. Ale s vážnou tváří jsem brzy na to starému důvěrně naznačil, že mám již tvrdých řízků a blech v hostincích zemí koruny české až po krk - a že hodlám - že pomýšlím -

Ani jsem nedořekl. Začal se mnou hned mluvit jako s dítětem. Že je s obchodem zle - že hrozí americká konkurence - na tu se teď svede všechno - div neříkal, že se budou mazadla vyrábět nyní z bláta, nebo že si mlynáři elektrickým proudem vodu ve splavu budou měnit v oleje.

Udělal jsem to starému hříšníku k vůli a několikrát jsem se zamyslíl. Pak mi nabídl gáži o polovici vyšší, nechám-li cestování a všech bláznovských projektů a ujmu-li se řízení agitačního oddělení v jejich závodě.

Třikrát jsem zavrtěl hlavou - a teprve, když mi nabídl gáži dvojnásobnou - pláclí jsme si. To dobře nahradí diety; mám smlouvu na patnáct let, a říká se mi: pane řediteli.

Písaři se mi klaní jako bohu - kontoaristky se na mne smějí jako Marjánky na vojáka u muziky. Od těch dob, co jsem dvě štípl, chodí se mne ptát na věci zbytečné zrovna procesím. Kdyby starý lépe vybíral - podnikl bych leccos - ale při tomto systému pohrdám ženstvím našeho závodu.

Loupání už nemám, také brnění se ozve jenom jednou - nejvýše dvakrát za rok. Pak mne maže domovnice francovkou a jsem zase jako koroptvička. Ale s vlasy musím už zacházeti ekonomicky. Vodím je opatrně k spánkům jako děti do školy - tak mi řídnou. A barvit je tu a tam již musím. Ale za to jsem pak jako don Juan - také prý to bylo kvítko! Když se ráno vyparádím před zrcadlem, sám si pošlu hubičku.

Ženské mají pro mne stále ještě kouzlo. Ach - k čemu přetvářky? Žiji pro ně - nadbívám těm, které se mi zalíbily - po vlasu bych šel přes Niagaru - myslím, že to porovnání čtenáře uspokojí - ano, přes Niagaru za tou, která mi padla do oka. Tato síla mého chtění je mou největší slabostí - jsem přesvědčen, že proto jednou jistě zlámu někde nohy, ne-li vaz - ale byl bych velbloud, kdybych v ženách neviděl oasy na poušti života.

Má vášeň je poháněcím perem v hodinách mého žití. Proto se nežením, poněvadž bych u jediné ženy uschl jako kapradí v písku - proto se strojím jako herec stále do nového - na pestrou kravatu a vyžehlené spodky chytí se více ženských než much na talíř medu!

A proto též bydlím zásadně jenom na předměstí.

Ano - moji zlatí - na předměstí je ráj pro lidi, kteří milují změny a v těchto změnách svobodu. Přeji Prahu všem, kdož horují pro staré kamení - ale kdo má srdce na pravém místě a smysl pro půvaby žen, ten musí před potravní čáru.

V Praze v starých barácích bydlí lidé celá desítiletí. Kdo se podívá oknem do sousedstva, uhlídá skoro všude tytéž hrnečky s fuchsii, klece s kanáry a vyšíváné čepičky, které vídal před pěti lety. A tytéž ženské - jenže bohužel o pět let starší.

Na předměstí se lidé pohybují jako v mraveništi. Kdo si chce zakoketovat s některou hezkou tvářičkou, musí mít stále po ruce kalendář, aby znal termíny. Snad za měsíc nebo za čtrnáct dní - snad již po prvním přijede sem nábytková archa nebo štráfek a odstěhuje movitosti této modrooké slečinky, oné buclaté maminky nebo této veselé paničky, která nikdy nemá dopiatý živůtek - na mou duši, dnes zase ne! Když přistoupí k oknu, podívá se zkoumavě na oblohu jako do výkladní skříně s dámskou konfekcí, pak se sveze veselýma očima po všech oknech na obzoru. Jako když prstem přeje-de klávesnici. Zatrolená ženská - když letí přes mé okno, hor-ko je mi v obličeji.

Těžko vypátrat něco bližšího o této pikantní osůbce.

Ani naše domovnice pranic neví. Ptal jsem se jí, ovšem s obvyklou opatrností. Nikdy nevpadnu otevřenými vraty do průjezdu. Taková ženská vycítí hned, že se zajímám, a již jsou klepů plné pavlače.

Umím s domovnicemi jako snad nikdo. „Paní Ťulková, co to je za maškaru, která tamhle v tom okně pořád přestavuje květináče?“

„Ta hezká panička?“

„Ta se vám líbí, paní Ťulková? Vždyť je to taková tuctová figura -“

„Jeminkote - milostpane - to je přece ženská jako gumie-lastika - ale nic o ní nevím. U hokyně říkala služka z protějšího

domu, že je to vdova. Řezník hádal na něco od divadla. Ale je těžko říci - s tou holotou naproti nemluví, to přece vědí.“

V této poslední tituluře byla evidentní urážka úředního orgánu, neboť onou holotou myslila paní Ťulková nerozdílně manželskou domovníční dvojici z protějščího činžáku. Domovník, který je zároveň c. k. policejním strážníkem, zapsal si totiž v minulé zimě neposypaný chodník před naším domem do svého brunátného notesu, a paní Ťulková měla pak z toho různé nesnáze. Proto nemluví s protějším manželským párkem - ale za to tím obsažněji o něm.

Nedoznal jsem, že se mi vlnadná panička z protějška líbí. Naopak, bručel jsem něco o protivných ženských a prohodil jsem nedbale, že jsem z takovýchto hloupostí už dávno vyrostl.

Ani za mák pravdy v tom nebylo. Z ničeho takového jsem nevyrostl. Za pěkně stavěnou ženštinou běžel bych den a noc.

Domovnice nepřinesla ani v následujících dnech žádného objasnění. Nezbyla nic jiného, než dáti se na výzkumy samostatně.

Znal jsem už řadu krásných bluz svého protějšku. Dráždivé pestřící se obaly tyto na některých místech div nepukaly - takové požadavky na ně kladlo pružné poprsí. Když se půvabná panička vyložila z okna, když na plné lokty složila krásnou hrud', nad níž krček jako z mořské pěny vykrojený dělal z temného hvozdu jejího bohatého vlasu na svět „kukuč!“ - když úsměv půvabných líček jí rozkvetl nad ulicí - musil jsem vždy na chvíli odstoupiti od okna, abych mohl nějak vybití své pobouření.

Zatracená ženská! vzlykal jsem, pobíhaje světnicí, kousaje se do rtů, zatínaje pěsti a kopaje do židlí.

Pak jsem šel k tělocvičnému řemení a pět minut jsem mořil tělo gymnastikou. No - jsem už takový blázen - polykal bych hezké ženy, kdybych mohl - polykal!

Potom jsem si vyhlédl z hospod v ulici nejvzhlednější a do té jsem několikrát zapadl. U piva se v Čechách všechno vyřizuje, odhaduje, posuzuje. Ďas by v tom musil vězet, abych se tady něčeho o svůdném obrázku z protějška nedomakal.

V hospodě však mleli jenom o jednom složení. Obecní politiku drtili tu na prach, ale mouky v tom melivu bylo málo - skoro jen otruby pomlouvání. Bylo mi až k umření lhostejno, jak tu zažehnávali otce města, slavnou radu a pana starostu.

Bylo to hnízdo plné opozičních vos, které měly zálsuk na radniční med - tady se ostřila žihadla pro klubovní porady, schůze a manifesty. A nadávalo se tu na eminenc!

Jenom tolik jsem vyzískal, že jsem se tu sblížil s panem domácím, vedle jehož bytu v mezaninu byl můj pohodlný pokojík s koupelkou. Ode dne svého přistěhování spatřil jsem ho tak po druhé. Přiznal se mi již při první sklenici, že má rozsáhlý obchod se stavebními hmotami. Kdybych se pustil někdy do stavby - nedopouštěj Hospodin! - slíbil mi dodati kámen, cihly, vápno, písek, dlažbu, tašky, cement a železo za ceny, pod které nemůže prý nikdo na kontinentu.

Můj domácí podobal se spíše jatečnému než obchodníku. Na svých plecích unesl by lehce volskou čtvrt. Maličká očka v masité tváři, hubený knírek, cestička v řídkém vlasu, malá hlava téměř bez krku, páže jako ramena mořské chobotnice - ruka s malými tlustými prsty - to byl tak model pro karikaturu. Obchodník - příslušník mého stavu - ten by měl býti jako vysoustruhován. Tento člověk mohl utéci jen z jatek, čímž nechci nijak dotýkati se mužů práce, kteří tudy vodí skot k našemu dobru.

Na hezký protějšek řečí jsme se nedostali. Prala se tu z jedné vody hned na čisto strana na předměstí vládnoucí, o které se pronášely takové domněnky, že by měly dva okresní soudy rok co dělat, než by reputaci zde za jediný večer poškozené louhem svého řízení dodaly jakés takés apretury.

O ženské s nedopiatým živůtkem nedověděl jsem se tedy nic. Svého domácího, který za celý večer se zvláštním důrazem asi desetkrát připomenul, že obec od něho nekoupila dosud ani putýnku vápna, již zcela opatrnou zmínkou, že je tu v ulici dost hezkých ženských, zbytečně jsem rozčilil. Odbroukl mi, že na ženské kašle.

Protiva. Jeho nitro je dle toho jen plno cementu a lámaného kamení - vagon chytře koupených cihel je mu milejší než krásná ženská - hlupákovi. Div si na mne nebroukl. Mohu já za to, že máš již srdce zvadlé jako bramborová nať - mohu za to, že jsi se asi oženil jako můj starý - že jsi si uvázal na krk nějakou ochechuli proto jen asi, že měla uzlík záloženských knížek? Jen tak jsi se beztoho dostal z porážky - chlape - kde jsi býky posílal na pekáče.

Tak mne to rozladilo, že jsem šel domů z pivnice dříve než domácí.

Kašleš na ženské? Já zase na tvou místní politiku. Ano - ano - tebe by měli posadit na radnici - břicháči! Abys z obecního měšce špikoval si brašnu, ve které se každou chvíli hraješ v desítkách jako v krájeném tabáku.

Když jsem zalomozil klíčem v domovních dveřích, ohlédl jsem se na okno svého krásného vis a vis. U všech všudy - viděl jsem dobře? Krajková záclona se zavlnila a pod ní vyhlédla ženská hlava. Sáhl jsem po klobouku - chtěl jsem se odměnit za toto potěšení elegantní poklonou - ale jako když myška zmizí v doupěti - záclona se zachvěla a okno osiřelo.

Zatracená ženská! Pobouřilo mne to tak, že jsem si polohlasitě na akustickém schodišti zahvízdal několik taktů ohnivě „Funiculi-funicula“!

A než jsem šel na kutě, musil jsem do tělocvičného řemení, abych rozčilení zahnal ostrým cvikem. Před spaním znamenitý prostředek. Lepší než masáž.

II.

Po dva dny na to neukázala se panička u okna. Třetího dne za to několikrát. Ale podivná věc: zase přejížděla očima okna - ale s jakousi úmyslností - skoro možno říci vzdorovitostí, minula mé.

Nakroutil jsem si kníry a vyložil se z okna.

Neslýchaný účinek! Jako když se vedle koroptvího hnízda šlápne - tak odletěla od okna. Při tom nedopiatý knoflíček prudce spořádala a zamračila se.

Na štěstí jsem starý lovec. Takhle koketují zvláště rafinované ženské. Dráždí - dráždí -

Vedle mne přirazili okno. Ach - už jsem byl doma. Koukal asi můj domácí, panička ho shlédla - to před ním srazila okenní křídla - jemu platilo zamračení - před ním dopiala živůtek. Zná ho asi, ví, jak soudí o ženských, ví, že má rozum zaplácáný maltou, ano - ano k němu se otáčela zády. To chápu - takováhle bytůstka má na jinačí rytíře zálusk - té bečka cementu neimponuje.

Vytrval jsem u okna a kroutil kníry až k obočí. Aby viděla, že rozumím.

Anebo se jí dokonce v okně vedle mne - zjevila naše paní domácí? Bába dle všeho s bradavicemi na nose - látající asi prodřenou patu vyrudlé punčochy - -?

Brrr! To bych také utíkal.

Za chvíli mi přinesla domovnice nějaký úřední tiskopis. Náramný spěch je prý na něj. Slavný úřad musí honem honem vědět řadu dat o mé vzácnosti.

Vyplnil jsem rubriky se značnými obtížemi. Bylo mi shledávat data ze všech možných lejster. Domovnice, která ke mně odskočila z prádelny, nedočkala se listiny vůbec. Proto jsem, odcházející z domova, musil s listinou sám k domácímu.

Když se zvoneček u jeho dveří rozječel, cvaklo brzy za mraznou mřížku špehýrky, pak zarachotil klíč - dvěře se rozlétly-

Pro všechno na světě! Zajíkl jsem se - dech jsem nemohl popadnout - zavrával jsem. Zjevila se mi ženská, jaké chodí už snad jenom v románech. Kúrové andělští! ta je z vašeho regimentu - pomysllil jsem si - ale slova jsem mocen nebyl. Ještě že mi ruka od dětství k zdvořilosti určená, neselhalá. Instinktivně zabloudila ke klobouku.

Ale první promluvil usmívající se andělíček. „Račte si přát!“ jako když zakoncertuje na e struně, zalahodilo mi v uchu.

„Slečno - račte dovolit - račte odpustit - račte - -“ no hloupě jako primánek koktal jsem u dveří své jméno a příčinu svého příchodu. Že může mít takový huňáč tak líbeznou dcerušku - ne - to by mi nebylo napadlo, kdybych byl živ sto let.

„Můj muž není doma - ale račte tu blanket jenom nechat!“ znělo zase v sladkých pasážích.

Mámení a kouzla! To je jeho žena! To je žena mého domácího - člověka s rozvařeným obličejem, s hovězí plecí, s očima zaběhlýma do vrásčitých víček! Tuto růži utrhla někde jeho brutální ruka a drže si ji přitkla k umouněnému límci, plnému vápenného prachu a mastných skvrn.

Tato ženská, v lehkém bělostném živůtku, v němž se zmítala bujná ňadra, s krajkovou zástěrkou vdechnutou na trikoto-

vou sukni, opínající pružné boky, tato kněžna prchlá z pohádky, s malou ručkou a bělostným zápěstím - toto stvoření vonící mládím - to že objímá a líbá onoho sprostáka, mazlí se v jeho pleši, hladí jeho ruce, připomínající žabí končetiny - kde je - abych ho uhodil přes hlavu, nestydatce, který se opovážil sáhnouti po této růži, aby jí ozdobil svůj nevkusný květináč - kde je? kde je?“

Takhle jsem se ptal ještě, když už jsem měl předměstí za zády. Jak jsem se z něho dostal - toho jsem se v paměti své nedohrabal. Jenom tolik mi utkvělo v paměti, že se na mne usmála jako na dítě, když mne elegantním úklonem hlavy propouštěla. Já se musil tvářiti jako topící se štěně, které se neprávem domnívá, že umí plavat.

V kanceláři bylo k ukousání. Kdo se mne na něco optal, dostal hrubiánství. Starému jsem řekl něco tak nepříjemného, že bouchl skleněnými dveřmi, až se tabulka rozlítla.

Nemají mne dráždit - když jsem pln zoufalství, že jsem se tak bídne presentoval před takovou ženou - takovou ženou!

Já, který tolik hlav zmámil svými pohledy, kroucením kníru, vybranými postoji a elegantní řečí! Nábojnici mám nabitou frázemi vyzkoušenými v ohních - odstřelil jsem mladíky, kteří měli universitu, v kapse doktorské diplomy. důstojníků jsem se nelek - pro každou laň jsem našel hned pravou patronu - a tady tak bídne propadnu - tak ohavně se shroutím! Pral bych se s kýmkoli - neradím nikomu, aby mne dnes vyzývavě oslovil, aby mi nevlídně odpověděl - kdyby to byl i šéf, hodím po něm kalamářem!

Tiskopis jsem vyplnil chybně. Napsal jsem, že jsem se narodil letošního roku. Když jsem se po obědě vracel domů, zahrčel klíč ve dveřích u domácích, a v nich se objevila krásná paní s archem v ruce. Zasmála se jako hrdlička a upozornila mne na chybu. Viděla asi oknem, že přicházím.

Políbil jsem jí za to ručku. A když mne pobídla, abych vstoupil k nim, že mohu opravit omyl ihned, už jsem byl v plném užívání své elegance a svých vyzkoušených atitud.

Opravil jsem nejenom arch, ale i ranní svůj zmatek. S bravurou přiznal jsem se, jak mne zmátla ráno. A hned jsem připojil, proč. Že mne oslnila svou krásou, mládím, svůdným vnějškem, elegancí, hloubkou očí, svými úsměvy - mluvil jsem jako na divadle - vím, že při přímém útoku nesmí se skrbliti střelivem. Ženskou možno zahrnouti očividnými nepravdami, chválíme-li je - všemu rády věří, vše je pro ně bernou mincí. Trochu se upejpají - svíjejí se jako hádě, které nevěří, že míříme na hlavu - ale zrovna jihnou v takové pršce poklon a sladkých lichotek. Mne nebude nikdo učit, jak mám ženské mámit!

Paní domácí mohla klidně přijímati maje výlevy citů. Toť byla opravdu Venuše, která se tu houpala v plyšovém fauteuillu proti mně - které se v prostříhaném živůtku s bordurou malých vázanek vlnila ramena, že jsem na okamžik musil přivírat oči, abych se vzpamatoval.

Husté záclony na oknech, těžký koberec pod nohama, my sami v interieuru staroněmeckého vkusu - vzduch kolem nás jako víno a hlava má každou vteřinu o poznání ve větším palu.

Už jsem myslil, že skočím a políbím ji. Je to vyzkoušený můj prostředek, učiniti rychle hotové faktum. Pak přijdou sice nějaké hněvy, padne trochu ostrých slov - ale, která pak žena připustí skandál před služkami nebo před někým, koho netušíme za dveřmi.

Této svůdné krasavici, planoucí téměř na rožni mých sladkostí, které již již nabývaly tvaru skutečného vyznání, třásl se již poněkud hlas. Skočím a sevru ji rameny jako dítě, zabořím hrud do její korsáže, umlčím ji polibky, bránící paže spoutám svým objímáním - - Vždyť už jí umdlévá oko, chvějí se jí rty, jako by volaly: „Pojď a přissaj se k nám!“ - trup se jí chvěje, jako by plynula na rozvlněném jezeru - skočím - už mne nikdo neudrží - skočím -

Na chodbě se rozkřičelo zvonítko.

A v okamžiku rachotil před salonem hlas domácího. Jako když se medvěd vrací z výpravy, tak to nyní funělo a hřmotilo na koridoru.

Jako když nám oběma k srdci spadne po kusu ledu - tak jsme vystřízlivěli. Seděli jsme proti sobě rázem oba zas v bezvadné pose, společensky vyžehleně hovořili jsme o příchodu pana manžela a hned jsme byli řečí při úředním archu, v němž jsem omylem zapřel celý svůj život. A o tomto komisním blanketu, který chytře paní domácí, ihned popadla, když se objevil její pán a velitel.

Hovoru s ním jsem zbytečně neprodužoval. Neomaleně počal se sháněti po obědě - dvě poklony jsem složil a už jsem byl ze dveří. Oběma jsem podal ruku. Ale ručky krásné ženy jsem nepolíbil. Proč bych zbytečně dráždil manželovy oči? A když jsem hedbávné prsty paní domácí stiskl upřímně a energicky a pak jí ponechal vteřinu k odpovědi týmž způsobem, ucítil jsem, jak mne sevřely měkké konečky dětských jejích prstíků. Mne potřebuje někdo učit, jak s ženskými!

Doma jsem shodil kabát a již jsem lomcoval tělocvičným řemením. Vyháněl jsem ze sebe ďábla, který mne propaloval výčitkami, proč jsem se nezmocnil tohoto žhavého klenotu, proč jsem ji nezulíbal, proč jsem ji nezamačkl svými lokty,

do plyše, ve kterém se přede mnou svíjela jako v lastuře?
A kdybych byl jen půl vteřiny visel na jejím rtu, stálo to za půl života - - - -

Cloumal jsem gymnastickým instrumentem jako šílenec. Vzpažoval jsem, nohama bil do vzduchu. To jsem kopal do manželské ohavy, která se dovedla zmocnit takového pokladu a která asi kolem tohoto ohňostroje chodí s kropicí konví.

Ano - z pohledů, chvění bujného těla, z řeči umdlévající pod prškou mých poklon vysvítá, že je plno hladu a žízně toto andělské stvoření. Na mé pohledy, jimiž jako ostrými nebozezy pronikal jsem až k její duši, odpovídala mi vzdycháním tak významným - tak jasným.

Zde schne zcela nepochybně růže, vsazená do písku - lásko, kde jsou tvé osvěžující přívaly, vášni, kde jsou tvé bouřky? Necht' mne třeba zlomí - jen když neuvadnu! to povídaly ohně pod chvějícími se jí víčky, to křičel ruměnec jejich tváří - - -

Řemení praskalo mi v rukou. Musil jsem sebe sama umrtvit dnes, ubít v sobě bláznivé žádosti, povraždit smečky výčitek a rozdupat bejlí na ten čas bezvýsledné vášnivosti.

Pak jsem skočil do vany pod sprchu.

Do kanceláře jsem přišel až po třetí hodině.

III.

Nějak nesprávně jsme účtovali kterési karlínské továrně. Přišel proto osobně věc srovnat jejich pokladník, pan Holouš.

Slovo sem - slovo tam, až zvěděl, kde bydlím. A spráskl ruce nad hlavou, že nevím o znamenité pivnici v naší ulici. Chodí tam každou sobotu. Mají tam stolovou společnost nazvanou „Knastr“. Báječná zábava. Někdy se hraje na citeru, po-

řádají se tomboly, výlety, vepřové hody, a také se sbírá na chudou mládež. Šest dětí se obléká v prosinci. Při tam je ohromná švanda. Na ty klůcky se dá asi dvacet - pětadvacet zlatých, dámy to ušijí - -

Dámy - to se rozumí! Ty tam také chodívají! Muži mají za to tím větší vůli. V úterý bez dam, v sobotu s dámami.

Mluvil, jakoby mi dohazoval nevěstu. A nutil, abych také jednou přišel do „Knastru“. Každého tam nevezmou - ale mne, takového fešáka prý - s radostí uvítají. Až ženské uslyší, že jsem svoboděn - to prý mne posadí mezi sebe.

Proč ne? myslil jsem si - proč ne?

Pokladník začal jmenovat, kdo tam všechno přichází. Najednou jsem zůstal jako omráčen. Jmenoval i mého domácího.

Chodí tam také s paní?

To se rozumí, skoro každou sobotu. To je ženská, co? Jako máslový koláček s merunkami. To musíte přijít, pane řediteli - to musíte přijít!

Jak bych nepřišel! Pětkrát jsem na to podal ruku a v duchu jsem si už vybíral kravaty pro tuto výpravu.

Všecky vás přikryju - Honzové ženatí! Všecky! Až já se ujmu slova, abyste vlezli pod stůl i s citerou. Budete koukat! Až zahvízdám směs z oper, až na hřeben zahrají smuteční pochody, až spustím stavidlo u svých anekdot. Mé anekdoty prodaly víc olejů a mazadla po Čechách než všechny cenníky naší firmy. A až přinesu své fexírové hračky, průsvitné pařížské karty - ženské se budou kuckat, kuckat - ale každá se podívá!

Slečinky tam nechodí?

Jenom paničky. Víte - aby byla volnost, rozumíme? Něco se někdy plácne - a má-li se člověk ostýchat - víme -

No - to je tedy podle mého gusta tenhle „Knastr“. Slíbil jsem na určito, že budu v sobotu v pivnici.

Při rozchodu jsem zavadil ještě trochu o svého domácího. Jen tak zlehounka, jako bych ho pohladil.

Ale z pokladníka se vyhrnulo zpráv, jako bych byl zajel kudlou do pytle čočky.

Můj domácí nebyl řezníkem - naopak: utekl z krejčovské dílny. Podědil po nějaké tetě pozemky na předměstí a pustil se do stavebních podniků. A z těch se dostal do prodávání stavebních hmot.

Že praštil jehlou, chápu - vždyť mu z masitých, těžkých prstů musila padat. Jeho dlaň byla určena k potězkávání dlažebního kamene a ne k navlékání hedvábí.

Ale jak přišel k své krásné ženě? Kde se jí zmocnil?

I to věděl karlínský pokladník.

Bývala kontoaristkou v jeho kanceláři. A mámu má domovnicí v Praze-V. Opakuji: v Praze-V. To je čtvrt, ve které některý dům má patnáct nájemníků a třeba čtyřicet domácích pánů. Zde jsou domovnice dvakrát broušeny a mimo to napuštěny arsenikem.

Pan Řízek - tak se zove můj domácí - nějak se slečinkou zažertoval - snad více, než měl původně v úmyslu - prodloužil jednou, dvakrát podezřele kancelářské hodiny - snad to všechno byly na něho pasti - no, buď jak buď: pak se objevila na scéně matka - domovnice z Prahy-V.!

Řízek se ucházel tenkrát o dodávku staviva na část pražské kanalisace. S cihlou na vzorek běhal sám tehdy po městských radech v Praze, a právě před rozhodováním vznesla se nad jeho obzorem jako kometa paní domovnicková. Holčinu že si musí vzít. A hned - nebo - nebo -

Tři dny jím točila jako klikou mlýnku na kávu, a když už byla bez dechu, pak přivedla bratra. Ten přišel z mydlárny v pracovním obleku. Chlap jako kiosk. Když křikl, rozestupovaly

se zdi. Když si vyhrnul rukávy - to již pan Řízek - spocený, uštvaný, zsinálý - kývl.

Peníze, rentu, podíl na domě - všechno odmítala domovnice. Brát! brát! to bylo její heslo. To křičela, až už jen sípala.

Když zároveň pohrozila novinami a plakáty na rohy („Ať mne zavrou, jen když to celá Praha bude vědět!“ bylo jejím programem), tu teprve pan Řízek pronesl své „Ano“.

Do čtrnácti dnů byla svatba.

IV.

V sobotu jsem přispěchal do smíchovské pivnice u Janoušků jako na koni. „Knastr“ mne přijal jako bratra. Zaplatil jsem zlatku na chudé děti, podepsal jsem se do pamětní knihy, a dvě paničky mne vzaly hned mezi sebe. Pan pokladník už mne byl doporučil.

Řízkovic tentokráte nepřišli. Ale jinak byl „Knastr“ v náramném pořádku. Toho večera jsem přikryl i citeristu, který třikrát opakoval směs z Tella. Pak jsem spustil já. Nový hřeben jsem měl v kapse, a tím jsem se uvedl. Pak jsem vystřelil ostatní své rachejtle. Divy jsem způsobil. Šenkýř se mi později přiznal, takového něco že vůbec nezažil. A měl v Praze dvě leta v lokále „Kanon“, universitu přece na hospodské bláznění.

Panička po pravici se pranic neostýchala. Při jedné explozi smíchu chytla mne kamarádsky okolo pasu. Pod sakem, jako by byla kupeckým mládencem a já kuchařinkou „od naproti“.

Panička na levici mi zašeptala v příhodné chvíli, že by šla se mnou, kam bych jen chtěl - třeba až na konec světa. Pod stolem pak nohama se dály neuvěřitelné zmatky. Každou chvíli jsem měl nějaký střevicek pod špičkami bot nebo na nohou.

Odpovídal jsem touto cestou, jak jsem mohl. Bude-li se vše takhle stupňovat - pomyslí jsem si - abych najal tovaryše!

Ani rukama jsem nezahlélel. Když jsem improvisoval operu - a napodobil tenoristu - objal jsem najednou obě své sousedky a po nejsmělejších kadencích jednu po druhé jsem políbil. Tvářil jsem se sice, jakoby to patřilo k roli, ale přece jen jsem myslel, že mi teď přiletí nějaká sklenice na hlavu. Ale páni manželé se chechtali, až stolice pod nimi praštěly:

Paničky se trošičku upejply - upejply ale po nějaké chvíli řekla mi sousedka na pravici, když jsem se jí galantně optal, nehněvá-li se snad, že jsem byl poněkud opovážliv: „Co pak hubička - ta nezůstane na člověku viset!“

Namítá ještě někdo v národě něco proti mé lásce k předměstí?

Podivná věc: v „Knastru“ jsem zjistil sama bezdětná manželstva.

Mezi ženskými nebyly žádné zvláštní krásky, ale také nebyla žádná pod normálem. Všechny byly, jak se říká, plny živobytí. Mužové chvílemi nějak byli zastíněni jakousi otrlostí, skoro bych řekl lhostejností vůči svým manželkám ale, snad se mi to jen zdálo, když jsem zvěděl, že jejich manželstva nemají pravé resonance. Proto byl celý „Knastr“ asi zladěn o oktávu rozpustilosti výše - a proto se tu těšili svobodní lidé takové pozornosti.

Manželé mi připadali po tomto objevu ovšem poněkud komičtí. Že svým ženám tolik dovolovali - neb alespoň promíjeli, připomínali mi bývalé kuřáky, kteří sbírku svých dýmek každému s radostí ukáží.

Oba svobodníci, kteří mimo mne v „Knastru“ zastupovali mládenectvo, byli při těchto mých úspěších jen smutnými přívažky.

Ovšem, já měl kravatu jako primadona, když je na dovolené v mořských lázních, blýskal jsem prsteny, a brilliantové knoflíčky v náprsence mi svítily jako žárovky, voněl jsem a měnil jsem vyzkoušené pósy jako první milovník při své benefici.

Na celé čáře jsem také vyhrál. Potřeboval bych jen sáhnout - a každá z paniček by mi byla zapěla prima vista: „Mám - mám - mám tě ach v lásce - mám!“

Ale já líčil na zlatou rybku. Že se nekmitla v tomto lovišti dnes, nic nevadí. Přejde příště. Kdo umí čekat, vítězství je nejbližší.

„Knastr“ dokonce pro výhodnější lov znamenitě počal mi kalit vody. Vylíhl se v kteréši hlavě nápad výletu.

Paničky vyskočily radostně při tomto návrhu. Za čtvrt hodiny byl plán sosnován. Od zítřejší neděle za týden pojedete se drahou do Dolan. Odtud pěšky do Kralup, kdež důkladná snídaně. Pak drahou do Neratovic, na nádraží oběd a pak koupel v Labi.

Aplausem přivítaly dámy toto číslo programu. Dvě měly koupací obleky, ostatní slíbily, že si opatří nové. Něco extra! „Budete koukat, pánové!“ řekla moje pravá sousedka a šťouchla mě do žeber.

Rád se koukám při takových příležitostech.

V Neratovicích pod železničním mostem na písčíně koupá se obojí pohlaví společně jako v mořských lázních. U všech všudy - proč bychom si nezahráli na Ostende. Mého plovacího munduru bude malý balíček. Ten lehce unesu. Oči doma nenechám.

Pak bylo ustanoveno, kdo se ještě pozve k výletu. Měl jsem starost jen o jednu rodinu. Ale i tu pojmenovali konečně.

Ale při tom bylo poznamenáno, že Řízek je strašný bručoun. Kdyby věděl, že z toho bude společná koupánice všech, kdo ví - kdo ví, nevytočil-li by se z podniku.

„Bože - co pak může kdo vidět?“ optala se mne sousedka na levo.

Všecko se rozhihňalo.

„Věřu, že je na bále míň šatstva - když se to vezme kolem a kolem - než na plovárně? Ne?“ zašveholily dámské rtíky na pravo.

Zase jsme se chechtali jako divoši.

A pak bylo smluveno, že se o koupeli paní Řízkové poví vše důvěrně. Jedna z paniček ji navštíví, aby si tajně připravila koupací oblek. Panu Řízkovi zatelefonuje karlínský pokladník, že se jede pouze do Kralup. Ostatní se teprv na cestě uspořádá jako náhodná improvisace. O Neratovicích vůbec ani slůvka.

Musím doznati, že jsem v „Knastru“ našel výbornou společnost. Nic škrobeného - co na srdci, to na jazyku. Je-li paní Řízková jenom trochu broušena do těchto facet - nemohl jsem padnouti do lepších rukou.

Za týden, právě před výletem, zasedal „Knastr“ zase. Tentokráté byli také Řízkovi přítomni. Důvěrně bylo sděleno, že jest účast jejich při zítřejší výpravě zabezpečena. Paní Řízková ví, co vědět má.

Ale pan Řízek nás na okamžik náramně polekal. Rád, tuze rád by prý jel také do Kralup. Má tam starého kamaráda a dokonce i jednu starou tetu - ale u všech všudy, zítra musí nakvap do Benešova. Z konopišťských lomů nepřišlo ještě aviso na žulové kostky, které objednal, a nebudou-li v pondělí na místě, platí hrozné poenale. U všech všudy -

Umíral jsem strachem, že mi domácí rozbije zítřejší neděli. Ale ukázalo se, že v tomto zakukleném krejčíři bije srdce šlechetné.

Dovolil své ženě, aby jela s námi.

Prach a broky! To měl říci hned a já bych mu otevřel vrata třeba až do Austrálie.

Byl jsem tak rozveselen nyní, že jsem pustil zcela nová čísla svého repertoiru. Rozdováděl jsem společnost tak, že jsme vandrovali z hospůdky v párech, hvízdající a tančící cotillon. Škoda, že jsem se nepřitočil k paní domácí, která si na mne několikrát posvítla významně očima.

Ospalí šosáci otvírali okna a někteří i nadávali. Ba i po patrole se někdo rozkřikl. Blázínek! Patrolu shánět - na předměstí! Provolali jsme naivnímu zpátečníku hřímavé „Na zdar!“

V.

Ráno jsme byli na nádraží do jednoho. Pana domácího omluvila ještě jednou krásná jeho manželka.

Byl bych ji za to objal.

Snad porozuměla blýsknutí mých očí, neboť je čtverácky usmála a otočivši se, ukázala vedle sebe: „Moje maminka!“

Příbramské doly nemají té hloubky, do níž jsem padal po tomto sdělení.

Když jsem se podíval na prabábu, která v nemožném kokrhelu cenila na mne polámaný žlutý chrup - když jsem si vzpomněl, že je to domovnice z páté čtvrti, a že je dnes osudem ustanovena hlídati, abych její svůdnou dceru někde mezi Kralupy a Neratovicemi nesnědl, byl bych nejraději z nádraží utekl.

Paní domácí četla nejspíše v mém nitru jako v otevřeném kalendáři. Proto, když jsem se vzpamatoval a před mateřským jejím strážmistrem zahrál si na šarmantního člověka, řekla mi polohlasitě, že maminka nebude zábavě nikterak překážet. „Muž si přál včera před večerem, abych ji pozvala

na výlet, když on nemůže... Maminka je náramně - náramně - „ Gesty dopovídala, abych se nebál!

No - vyložil jsem si tuto pokroutku nejpříznivěji. Konečně má bába jenom dvě oči.

Bez hubičky se do Prahy nevrátím, to jsem si přísáhl. Na cestě jsou v nejhorším případě tunely. Krátké sice - ale já umím líbat, je-li zle, i stenograficky.

Kdykoli složím u nádražní pokladny svůj nikl a ostatní mincovní kovy, jsem na dráze pánem já. -

Tomu jsem se naučil od kolegů a zvykl tomu jako řádný obchodní cestující. Je-li třeba, hrozím knihou stížností, řvu jako deset konduktérů dohromady, umím telegrafovat ředitelstvím drah, posílat žaloby do ministerstva, hrozit novinami a třeba se rvát s personálem.

V mém svazku klíčů nechybí nikdy otvírák vagonů. Kdyby jej měl každý pasažér, bylo by o padesát procent méně hádek na železnici.

Nedám se posílat do zadu a odtud zase jinými průvodčími do předu. Okouknu situaci a pak si vyberu sám vagon, který si otevru. Může přijít deset červených čepic, může křičet všechen personál, že je to vůz direktní nebo vyhražený nebo zamluvený, křičím ještě víc a hned hrozím. Volám jména členů ředitelství, vrchních inspektorů, sekčních šéfů - ale, co hlavního: vlezu, kam jsem si zamluvil, neustoupím. Až dosud vyhrál jsem tak vždy a uhájil každou posici.

Také při výletě do Dolan vyhlédl jsem vagon pro naši společnost a sám odemkl. Přiletěl sice konduktér ihned jako krocán, ale náhodou mne už znal. Proto se odvrátil a šel cpát jiné pasažéry, kam si usmyslil. Kdo se neumí bránit, musí trpět.

Seděli jsme pohodlně. Ale vzácná máť mé paní domácí dala mi nežádanou přednost. Sedla si zrovna vedle mne. Oddělila mne tak od své dcery. Proklínal jsem babu v duchu, až jsem zuby skřípěl. Ale paní domovnice byla snad proto ke mně samá sladkost. Říkala mi „vašnosto“ a při tom mi oníkala.

V tunelech, na které jsem se zvláště těšil, popadla mne vždycky pod paží a vykřikla: „Já se, vašnosto, strašně bojím ve tmě. Dovolují, odpustějí - že se jich musím držet.“

Všecko se řehonilo jako stádo hříbat. Nejvíce paničky, které už pochopily, že jsem po své paní domácí hodil okem. Škodolibost ženská nedala jim potlačit radost, že je mezi mnou a krásným soustem taková bezpečnostní stěna.

Čelil jsem všemu tím, že jsem se nutil do humoru. S rozmarem jsem hovořil s paní domovnicovou, poněvadž významnými pohledy říkala mi paní Řízková, že oceňuje obrovskou mou obět, a chvílemi mi očima skoro napovídala, že mne za tuto zkoušku odmění. Věřil jsem, že to bude ještě dnes.

V Neratovicích jsou lesy, myslil jsem si - a což teprve v řece! Tu se s tebou potěším - poklade - říkal jsem si, probodáváje zrakem chvílemi bělostný živůtek paní domácí, ve kterém se elastické formy její zmítaly - hlubokými povzdechy odpovídaje zároveň na její úsměvy.

Bábu jsem při tom bavil, jako by to se mnou jela balerina.

Dověděl jsem se za to kus rodinné kroniky.

„Už nedomovničím - mám hokynářství - ale něco lepšího, vašnosto. U mne dostanou všecko jako v kupeckém krámkě. Mandl mám s mechanikou. Moc nóbl partaje ke mně chodí.“

„Maminko, to jsou skály - že?“ zašveholila paní domácí. Chtěla svou roditelku zachrániti před nejhlubší blamáží - ale hokynářka byla v letu. Takový aeroplan nezastaví nikdo.

„I dej mi pokoj s hloupostmi! Jo - vašnosto - domovnictví je sekatura. V zimě každému flámovi aby člověk běžel z postele naproti, když si zazvoní. Od toho jsou maje gychty. Teprve, když už byla tuhle Žanyňka větší, zastala mne. Jak to cinklo -- -“

„Maminko, psali do té asekurace, jak je to s tou pojistkou?“

„To víš, že jsem si nenechala pověsit bulíka na nos - od zlodějů. To mají tak, vašnosto: zaplaceno jsem měla až do prosince a někde se jim to v knihách ztratilo. Teď je v těch ústavech samá zlodějna. Upomenuli mne - víme! Ale já jim napsala evangelium! Člověk se musí umět ohánět. Ve kšeftě všecko si obstarám. To by neřekli, vašnosto, že na podzim sama našlapu šest sudů zelí?“

Vagon se mohl rozletět, ta se smálo všechno před námi a za námi.

Ale já se udržel v rovnováze. Pohledy na paní domácí - mrknutí na tílko vdechnuté do hebké látky, prolámané na prsou kraječkami velikých ok, jimiž se hlásila k světu růžová ramena, poprsí jak z celluloidu - - ach, to mne zase usmiřovalo se životem.

Nebýti toho, popadl jsem bábu a vyhodil okny nebo utekl do sousedního vagonu. Ale tušil jsem, že tento účet mi vyrovná má paní domácí s úroky, nekřesťanskou provisi si přiberu ještě sám.

Když se rozpovídala moje susedka o zelí, které sama pěchuje do sudů, šťouchla ji dle všeho její dcera. Neboť vyjelo z mé dámy:

„Za to se stydět nemusím - to je poctivá práce - to není žádná darebnost! Vašnosto, na nohy jsem dobře. Každého roku jdu na pout do Boleslavi, a to tam i zpátky pěšky. Žanyňka byla kolikrát s mnou. Ale když už byla větší, už mi ji moc okukovali.

To vědí sám, vašnosto, jak je ženská jenom trochu k obrazu božímu to se najde hned flamendrů -“

Vagonem rozzuřil se orkán smíchu. Tabule řinčely, podlaha duněla - mužští smíchem se kuckali - ženské div neomdlévaly.

„Jo - nic se nesmějou, pánové. Je to tak. Ale já jsem matka od rány. Já byla hned jako sršeň. V Brandejse se mi kolem holky začal točit takový panák - myslil si, když má cvikr na nose, že se ho snad leknu, ale já jsem si plivla do dlaně, postavila se před něj - -“

„Dolany! Dolany!“ řvali konduktéři, běhající kolem zastavujícího vlaku.

Všichni jsme vystoupili. Já byl dole první.

VI.

Bába mi zůstala na krku. V Kralupech, kde jsme posnídali v plzeňské pivnici, sedla si zase vedle mne. Všecky ženské mi očima říkaly: „Heč!“

Ale já neztratil víru v sebe sama. Ani když si sedla do vlaku při jízdě do Neratovic sama ke mně. Pleskla mne při tom kamarádsky přes nohavici a zvolala vesele: „Z nás by nebyl špatný párek - co tomu říkají - vašnosto?“

„Ale mami!“ zakřikla ji dcera. Teď již nějak ostře. „Knastr“ se smál, až se kolejnice chvěly.

„I mlč! Vždyť já to nemyslím doopravdy. Vědí, vašnosto, že mi rozumějí.“

Viděl jsem, že plzeňské v Kralupech matku nějak povážlivě rozohnilo. Aby mi každou minutou nezpůsobovala svými výklady nesnáz, chopil jsem se jako kazijedu jejího vlastního prostředku: řeči.

Teď jsem já nepustil babu ke slovu. Jako z rukávu jal jsem se sypati anekdoty. Osvědčený prostředek k ovládnutí situace.

Ukázal jsem, že jsem na tomto nástroji mistrem. Hokynářka se chechtala, až se za boky popadala, a když už chtěla někdy také se svou troškou do mlýna, už jsem měl poznovu nabito. Jako z mitreuillesy hrnuly se maje historky a palba má byla tak vydatná, že jsem babu držel v šachu až do Neratovic.

Potil jsem se jako nedostatečně připravený student po prolouznutí maturitou, když jsem na neratovickém nádraží ucítil zase pevnou půdu pod nohama. A vida, že můj prostředek se osvědčil, osnoval jsem v hlavě další serie anekdot a šprýmů.

Vesele a spokojeně jsme poobědvali v zahradní restauraci, pak jsme se prošli blízkými lesíky. A potom hajdy k přívozu.

Na dvakrát nás přepravil hovorný dědeček na druhý břeh. Z blízkých vrbin byly za okamžik kabiny.

My mužští jsme byli již ve vodě, když se objevily konečně také dámy v koupacích úborech. Vesměs nových. Bylo vidět, že ženský svět pokládal toto číslo programu také za zlatý hřeb výletu. No - prohlédli jsme si paničky - prohlédli.

Mezi posledními vystoupila paní Řízková. Ach - zatmělo se mi před očima. Černým hedvábným kostýmekem byla jako oblita. Blyštěl se na tuhých formách výborně stavěného těla. V pasu útlá jako kytky pod manšetou - ale nad tím - lidé draží - vše plno živobytí. Slunce běhalo světlými liniemi po blyštivé látce, byla to hra světla a stínů, před kterou šlo o rozum. Vím přece, co obnáší ženské pokolení - ale při této podívané bylo mi horko, že jsem čekal, kdy kolem mne začne voda vřít. Báječná ženská!

Ale osud pamatoval na mé ochlazení. Z vrbiny vylézala již také hokynářská matka za krásnou paní domácí. Na bábu navlékli nějakou spodničku a podivnou kacabajku - strašit mohla od minuty v třešňovkách. Tak se opovážila ohrožovati naše koupeliště.

Myslil jsem, že vysloužilé domovnici svěří ženské jenom hlídání svých svršků - ale bába asi chtěla také vzbuzovati pozornost, proto se strašidelně zakuklila, a hned za dcerou do vody.

Bylo po nadějích. Lepá žínka v skvostné černi elegantního kostýmku dostala gardu. Jakmile jsem přišel blíže popásti oči, už tu byla šeredná hlídka přede mnou. Ani ruky podat jsem se neodvážil. Hokynářka hlídala jako dračiště. Nebylo již pochyby, odhadla mne - odhadla - skrz naskrz! Hubičku dnes nedostanu, to už bylo nějak psáno ve hvězdách.

A tak se mi pojednou zastesklo ve vodě. A vzpomněl jsem si na krásnou paničku z protějšího domu, kterou jsem již tak dlouho k vůli své paní domácí zanedbával. Již jsem na ní nečíhal, ale vídal jsem, že nyní ještě častěji ukazuje se v okně. A vždycky v líbezných, až svůdných posicích. S knoflíčkem na neklidné bluze skoro vždycky mívala nějaké nesnáze ale mne už to neznepokojovalo. Myslil jsem jenom na svou paní domácí, zůstával jsem jí věren, jenom ta navštěvovala mou duši, když jsem přimhuřoval oči a vydechoval kroužky dýmu z cigaret, kolem té létaly moje smělé žádosti - a teď vidím, že mi cestičky k ní nějak zarůstají. Tento žandár v sukních hlídá panu domácímu poklad - poklad, na který se majitel sotva chodí dívat. A já bych se k němu šel třeba zadusit, skulinou bych se prosmykl - nehnul od něho -

Snad jsem přece chybil, že jsem tak rychle pustil svůj protějšek se zřetele. Je to jistě vdovička - u čerta, to bývají zahrady bez vrátek!

Neměl jsem ji pouštět s obzoru tak docela, vždyť nyní tak často hází očima k našim oknům, střídá bluzu, koketuje lecdy i z úkrytu záslon - dokonce se mi jednou zdálo, že mi dávala rukou z pozadí jakési znamení. Ale já, své paní domácí oslovsky věrný a oddaný pošetilec, nereagoval na tyto výzvy. A to jsem chybil - chybil - -

V tom mne přešel zrak a sluch. Přival vody jako z protržené hráze zahrnul mne. Ženské se na mne smluvily, obklopily mne a najednou počaly na mne hrnouti proudy vody. Pak se daly kolem mne do tance - pak mne popadla nejpodnikavější panička za ruce, roztočila mne, podala druhé - no, rozpustilstva neslýchaná nyní nastala.

Vznikl v řece takový zmatek, že bych byl mohl zobjímati a zulíbati při něm celý „Knastr“. V jáсотu, honění a stříkání bylo všechno dovoleno.

No, zaskotačil jsem si s paničkami, které mne nepustily již ze svého středu - ale můj rozmar byl jen lacinou imitací, můj oheň jalovým ohňostrojem pro denní světlo, moje škádlení tuctovou zdvořilostí, neboť paní Řízkovou do vřavy matka z páté čtvrti nepustila. Usmyslila si, že je jí v řece úzko, a krásná dcera v černém hedvábu, s tělem jako ze slonové kosti, musila starou krabici vodit Labem jako dítě.

Rozuměl jsem tomu. Nevěřila mně paní domovnice - nevěřila. Měla asi zkušenosti a hlídala ji svědomitě Řízkovi, kterému přivázala na krk potěšení, o něž on nestál.

Paničky mi bez obalu ve vodě řekly, že už vypožorovaly, v jaké jsem tísní. A smály se mi, že musím chodit okolo kaše s medem a jenom si utírat vousy.

Bylo v tom výsměchu mnoho škodolibosti a jízlivých výčitek: „Vidíš, hlupáku - my jsme pro tebe koláčky málo sladké - ale nabrat jsi si za to mohl, co hrdlo ráčilo! Jsi-li však furiant - mlsný domýšlivec - umři hladem!“

A nejřečnější mi to zcela otevřeně pověděla jako s tribuny, když mne popadly a odvlékly doprostřed řeky a tam zahrnuly vodou. Pak se kolem mne roztancovaly jako divé ženy. Těla jich se kolem mne zmítala, až tím půvabné šatky povážlivě uváděny byly v nepořádek.

Musím se přiznat, že jsem již chtěl jako žertem všecky zobímat - všecky řadou. Muži byli kdesi až u mostu - jedna druhé by nepřekážela. Ale jediný pohled na černý kostým, pospíchající nyní ku břehu, rázem myšlenky mé zvrátil. Jsem už takové hloupě věrné náradí někdy - kozel ví, kde se to ve mně běře.

Ne, ne! řekl jsem si a pustil ženské z leče. Nějakými žerty jsem se vymotal, pak jsem je důkladně pošplýchal, nejútočnější jsem pohroužil do vody - ale ve vši počestnosti - bez nejmenšího důkazu obliby - bez využitkování, kterou poskytoval kostým, voda a vzdálenost manželů - -

Jsem někdy takový bloud!

Už byla z vody paní Řízková. Rozmrazilo prý v řece maminku, a proto musila záhy s ní do vrbín. Křikla to na nás s břehu.

Tím okamžikem nebylo pro mne kouzel u vodních sirén. Zalhal jsem si, že mne popadá křeč, a za vteřinu jsem byl z řeky.

Pak putoval kolem mne z vody celý „Knastr“. Jindy bych byl takovou přehlídku pokládal za posvácení svých očí, neboť mokré úbory zvyšují plastiku. těla - na mou věru - nebylo to tak zlé s dámským světem „Knastru“ - musím doznati, že byly některé postavy přírodou znamenitě obmyšleny - ale, což to bylo vše proti paní Řízkové! Ta byla jako z pružin - její pleť svítila -

při chůzi ta panička zrovna sládlá. Kde se hedvábí napialo, tam divák tušil horký mramor - kde se kostýmek svezl - tam nebylo už radno se dívat - šloť o rozum - na mou duši: o rozum!

Na štěstí šla za ní smrtelná střízlivost v podobě matky domovnice. To člověka přešla chuť prohlížení.

Vrátil jsem se nejdříve do sebe a pak zalezl do křoví, střízliv a ochlazen oblékl se, vzdávaje se těžce záletných laskomin.

VII.

Matka z páté čtvrti své mládě nepustila z ruky. Posvačili jsme v hostinské zahradě, pobloudili jsme si v malých lesících u řeky, pak v houštinách u starého Labe, kde již padlo asi více hubiček než tu kdy chytili pražští rybáři štik. Je tu vodního Nimrodstva ráj - sám jsem tu s několika přáteli zmařil již několikrátě odpůldne, usínaje s prutem nebo se šňůrou v ruce na břehu mezi komáry, závidě veselým párkům, které si sem z Prahy zajely botanisovat. Na těchto neproniknutelných stezkách vedle mrtvého ramene řeky musí se to líbat - říkával jsem tehdy skoro již hlasitě, když se kolem nás mihly světlé sukničky a zavoněli načesaní mládenci.

Sem jsem také „Knastr“ po koupeli a důkladné svačině v hostinské zahradě vylákal. Ale výprava neměla pro mne úspěchů. Bába div nevzala mou paní domácí do náručí, když jsme se musili prodírat vysokou travou nebo hustým podrostem.

Ke všemu jsme zmeškali ustanovený vlak. Štěstí, že v létě pamatuje na takové případy ředitelství dráhy pozdním rychlíkem, který z Neratovic bez další zastávky jezdí do Prahy. Toho jsme se dočkali v nádražní restauraci.

Byli jsme však již jako mouchy. Už se mi pohledy, stručnými úslovími a škodolibými gesty paničky nesmály - podávala si nás únava s nádražní horečkou nedočkavosti. Už - už - aby tu byl vlak.

Očima jsem si posteskl své královně, která mi odpověděla truchlivým pokrčením plných ramen. Při tom hodila hněvným okem na čarodějnici, která tak vytrvale hlídala klenot mého domácího.

To bylo jisté jakýmsi slibem pro příští doby. No - měla čas hezounká panička - skoro jsem již začínal se opět nořit ve vzpomínky na svůdnou vdovičku z naší ulice.

Té nikdo nehlídá - nikdo nestřeží - a neklidnou již vůči mně je. Vždyť divými pohledy k našim oknům nepopíratelně dávala mi již několikrát jakási znamení - zlatá paní domácí, hleďte v mém srdci uhájiti svou posici. Vynasnažte se nahraditi mi dnešní trýzeň - nebo neručím za nic. Vdovička z naší ulice má takové plamenné oči a praesentuje se v okně zrovna k nakousnutí. „Tu jsem!“ volává zrovna svými bluzami, kraječkovými límečky, ohnivými vázankami na vyžehlených sněhobílých živůtcích, chytře poobnaženými lokty, úsměvy pikantně odstíňovanými krátkým mráčkem na čele pod nejmodernějším účesem.

Paní domácí - hleďte můj dnešní účet nějak uspořádat, nebo nechám, věru že nechám vonného vína vaší svůdnosti a hrábnu směle do talíře třešní v protějším okně. Není pochyby - jsou čechrány pro mne k lákavé posnídávce - pro mne, má zlatá -

Jako d'as vjel rychlík do nádraží. Vyběhli jsme z dusné čekárny. Já v čele výpravy namířil k poslednímu vagonu. Ale modrokabátník s lucernou na břicho zabránil nám vejíti. Vůz prý vyhrazen - ve vedlejším místa že je dost.

Tohle mi dnes scházelo! Vzdor konduktérské velmoci. No - ukáži ti, železniční červe, že si kosa tvé výmluvnosti vyláme na mně zuby.

Přes odpor průvodčího ženu se na schůdky. Nevšímám si, že ostatní o překot hrnou se do sousedního vozu. Já půjdu, kam jsem namířil. Otvírák vagonů jest již v hrsti.

„Nepustím!“ řval na mne již modrák. „Písknu a zůstanete zde! S rychlíkem si nevytrucujete nic, pane!“

Chtěl jsem železničního biřiče popadnout a shodit se stu-pátka, ale v tom z okénka vedlejšího vagonu volá na mne paní domáci: „Tady je místečko zrovna pro vás, pospěšte!“

Pískl konduktér - zavřeštěla lokomotiva - vlak se hnul - ale už jsem byl také na schůdkách vozu, do něhož mne zvala paní Řízková. Té měl co děkovati vousáč v modrém hábitu, že jsem couvl. Nebýti toho - koukal by - koukal!

Na mou duši - paní Řízková měla pro mne báječné místo. Na lavičce pro dvě osoby bez protějščího sedadla - hájila mi místo.

Přešel jsem oddělení zrakem a našel domovnici v dalekém koutě mezi paničkami.

Ach - to se v nich nějak vzbudilo svědomí. Bábu vzaly v za-jetí, aby mi alespoň v posledních minutách výletu osladili dneš-ní hořkosti. Nebesa je odmění, dobré ženy - snad i já časem - ale teď honem na místo, na které měkká ručka krásné že-nušky zvala vlídným pokynem.

Ta hubička bude! řekl jsem si v duchu - a dokonce přísahal. Přímého protějšku není - na lavici za uličkou klímá nějaký upra-covaný cyklista v uprášených střevících, v punčochách sedře-ných a v pomaštěném stejnokroji. Klubovní čapka žalostně zmačkaná, s otlučeným znakem, také vypráví, že hltač kilo-metrů dnes hnáty přepjal. V noci vstrčil kolo do vlaku a s lu-

cernou si šel pohovět mezi rozumné lidi, kteří lépe vědí, k čemu je neděle.

Svítilnu petrolejem napojenou do nákladního vozu mu nepřijali - proto ji drží ožehnutými prsty - ale nevím, nevím, nezvrhne-li ji na ubohý svůj klubovní háv. Klímá - drkotáním vozu stále vyrušován, ubohé šatstvo, zvrátí-li se lucerna.

Proč bych se však staral o klubistu? Moje starost sedí po mém boku - těsně, mezi okénkem a mnou - při mém srdci, vedle mé levice, kterou nyní opatrně zeptám se teplounké dlaně sousedčiny, ví-li, že jsem na světě.

Vše se daří výborně. Hovořím o dnešním výletu - vykládám o krásách Polabí - o svých cestách. Když nám konduktér v kupé zrevidoval lístky, dala se má ruka na výboj.

Oči nešly ovšem s hlídky. Tam v koutě sedí nepřítel. Je sice blokován milosrdnými paničkami - odměním je, odměním, duše dobré - ale bába má roupy. Každou chvíli posílá zrak na revisi k nám. Upozorňují mne na to dobré ženy z „Knastru“ chytrými pohledy. Říkají tak: Uplatni se, jak dovedeš. Bábu nepustíme.

Ale já už hospodařím. Střevíček jsem rozkošné sousedce přitiskl svou lakýrkou k podlaze, div nevyjekla: Dobře rozumí, že je to poselství lásky. Levicí již jsem zjezdil její ručku až k lokýtku. Tisíc jehel, to je ručka jako z horkého kaučuku!

Myslím, že se dostanu nyní kolem pasu. Pravicí šermuji, abych odvrátil pozornost všetečných očí, mluvím do své sousedky jako agent, jako by se jednalo o dodávku za padesát tisíc - a levičkou jdu opatrně kolem širokého rukávku. Bábu teď uvedly milosrdné ženy v nějaké rozčilení. O loterii s ní počaly hádku. Na to je zasloužilá domovnice profesor. Směle mohu nad krásný bok.

Myslím, že se nezdržím. Paní domácí se směje - směje - ale je vidět, že je ve varu. Mám již ruku na pasu - vycenili zoubky na mne a pohledem plným odevzdání se v moji moc pověsí se na mé oči - padne hubička.

Povídám: padne hubička!

Levicí shledávám, že v pevném pase žhavé tělo se chvěje jako bambus v průvanu. Tak se houpe nyní vedle mne bujná postava, tuhá jako dýha, horká - švižná -

Padne hubička!

Nápad! A již zapaluji cigaretu. Nyní zásobu kouře do úst - až jej vypustím - za jeho kotouči paní Řízkovou políbím.

Už jí jihnou oči. Rty plny purpuru, ňadra hrozí vykypěti z nízkého korsetu - teď pohled, kterým se vzdává na milost i nemilost - ó! to již volá, abych vzal, co se dá! Teď vydechnu kouř - jako kdysi Mojžíše skryje mne hustý oblak - a padne hubička - padne -

Rána jako z děla!

Cyklistovi dřímajícímu vysmekne se svítilna, uletěl mosazný příklop, páchnoucí olej řekou teče po podlaze.

Ženské honem sukně do hrsti - řeka teče k nim. Křik, výčitky a hrozby hrnou se na cyklistu, jenž v rozespalosti nechápe hned, co se děje.

Matka domovnice ujímá se také slova. Přes páchnoucí tok volá k nám. Aby dcera dala pozor na šaty - také střevícům prý škodí petrolej - A že řeka postupuje k dámám, nerozmýšlí se srdnatá matka a skáče na sedadlo. Paničky, ječící vesele, následují jejího příkladu.

My jsme mimo nebezpečí. Petrolej teče od nás - ale hněv, že jsem přišel o hubičku ve chvíli nejvýhodnější, plodí v mé hlavě smělý nápad. Ďas je jistě jeho otcem.

Neuvažuji dlouho. Rozumím olejům - hodím-li oharek cigarety do mastné kaluže - dýmem se zahalí celé oddělení. To bude oblak, za kterým neviděn budu moci bez obav zulíbatí podle přání paní Řízkovou.

Obratně natočím smotek, namířím a hned nikým nepozorován - metám žhavou střelu pod lavicí do páchnoucího toku.

Účinek byl horší než jsem myslel. Jako by byl vzplanul snop raket - tak zasyčelo kolem nás, vybuchly vznícené plyny - vagon v jednom ohni.

Křik - volání o pomoc - sháňka po poplašném signálu.

Hlava se mi točí z toho, co se stalo. Zdá se mi, že jsem spáchal něco šíleného. - Co, co? Ale mezi námi a ostatními ohnivý sloup, a nad tím neproniknutelný čpící dým.

Sáhnu vedle sebe - tu se chvěje ženské tělo.

Aha - paní Řízková. A již jsem zase doma u svých myšlenek. Ale dým nás dusí tak, že nutno pomýšleti na únik.

Levou rukou popadnu krásnou ženu, omdlévající téměř v čadu, druhou vyrážím dvěře na plošinu.

Křičte si - volejte - probíjejte okna běhejte do sousedního oddělení všichni, kdož jste za planoucí pochodní - já po můstku převedu v nadnou společnici do posledního vagonu.

Šťastně se povedlo. Otvírákem usnadňuji si vstup - již jsem v pohodlném voze s postranní uličkou. Nikde po nikom památky - než se nás dovolají, dosáhnu svého cíle - zulíbám vzdávající se krasavici, že mi až omdlí - zulíbám - zulíbám!

Vlak letěl průkopem jako divé zvíře. V hukotu zanikalo všechno volání z předposledního vagonu - to asi poplašný signál buď ve zmatku nenalezli nebo ho nebyla. Vesele přirážím za sebou dvěře a tlačím zmámenou ženu před sebou.

V tom vyjeli jsme z průkopu - teď slyším nějaké pískání parního stroje - brzy počíná skřípěti pod podlahou - to pracují brzdy.

Ted' hučí něco, jakoby nějaký vlak do nás letěl u všech d'asů! nyní nás přešlehly rudé svíty luceren - syčí lokomotiva vedle nás - křik, násilné brzdění proniká v náš sluch - co se děje?

Ať se děje, co chce, budu kout železo, dokud je žhavé. Musím dostat hubičku! Vlak se zastavuje, povyk roste - honem s krásnou ženou do zastřeného oddělení vagonu, který je pustý a prázdný.

Otvírákem zahřmotím - odsunu dvéře, odsmyknu záslonu - ale jaký úžas!

Dvě postavy tu meškají.

V rozčilení skočím k svítilně, rozhodím její pláštiky - a co vidím?

Na jednom sedadle můj pan domácí - na druhém pikantní vdova z naší ulice! -

Hrůza! Má svlečenou bluzu - sedí jenom v živůtku - - -

VIII.

Paní domácí, kterou jsem stále držel kolem pasu, vykřikla zoufale a zastřela si oči.

Domácí - rudnoucí jako pivoňka - odstrčí mne a kvapí k své ženě.

Ale v témž okamžiku objevuje se za námi vousatý nějaký konduktér - mně docela neznámý. A co zvláštního - počíná křičeti jako na lesích. Mne, jenž jsem vdově nejbliže, odstrkuje a hrne se k ní. Ta vykřikne a ohlíží se po nějaké opoře. A když nic jiného nenalézá, sáhne do sítě po slunečníku. Jako oštěp namíří jej proti konduktéru.

Rázem se situace objasňuje, k mému úžasu. To není vdova - je to žena konduktérova - téhož, který tu soptí a spílá. Již ji drží za ruku a lomcuje jí. A nadává!

Avšak za konduktérem vstoupila již na stísněné dějiště nová postava - uřícená domovnice.

Přichází ve chvíli nejrozhodnější. Soptící konduktér obrací se totiž zuřivě na mne. Domnívá se, že já jsem se těšil z příjemné společnosti jeho ženy, která - jak z jeho výbuchů vysvítá - déle půl roku je vzdálena od jeho krbu. Utekla mu - hříšnice!

„Pardon - pane - pardon! Jste na omylu!“ počínám energicky, ale uhlazeně. „S vaší paní jel tento pán zde.“ A ukazuji na chvějícího se Řízka.

Konduktér otevře na břicháče ústa jako pohádková obluda - oči mu zaplanou jako signálová lucerna -

„Lež to! lež!“ rozkřikne se však v témž okamžiku domovnice. „To je můj zeť - ten sedí se svou ženou - s touhle mou dcerou - po celou cestu ve vedleším voze. A že ten rámus s ohněm začal - přiběhli jsme sem, když váš vlak zastavil.“

Váš vlak? - Váš vlak? přemítám. Pak hodím zrak oknem. Opravdu, na sousední koleji - na trati Severozápadní dráhy, která se přimyká nad Vysočany ku dráze Severní, funí vlak. To byla jeho červená světla, která nás přešlehla - z toho vlaku přichází tento modrý Otello, kterého chce na mne poštvat domovnice. Ale to se mýlí výřečná ženština - vysvětlím vše hned -

Ale bába mne nepouští k slovu. Jednou rukou strčila do zetě, až se octl v uličce, druhou za sebe odsmykla dceru, pak si podepřela boky a spustila: „Ano - to je známý flamendr: pan Mayer. Toho znají v Holešovicích jako falešný groš. -“

„U sta hromů - nejmenuji se Mayer a nejsem z Holešovic - aha, bába ďábelským plánem chce vyprostit z tísně zetíčka - ale mně při tom též hází provaz, abych se chytil: Ale to mne neznáš - pravdu řeknu a na sebe dopustit nedám -

Ale domovnice nepřipouští slova. Strčila významně do dcery, která lomila za ní rukama - ta pochopila, že je ústup nejrozmumnějším prostředkem slabších stran, a již se mi ztrácí za Řízkem, po kterém za domovnicí není již ani pohádky! „Ano!“ křičí domovnice, „já ho znám, dobře ho znám. Kouknete se - nestyda! To on by bral, když ho chytanou - čistého ptáčka! Takovéhle věci tropí stále - za ženskými běhá jako doktor Faust - a nejrady by každý den za jinou -“

Nová osoba na jevišti: ramenáč v modrém kabátě - vrchní konduktér. Dělá krátký proces. Křičí, že byly poslední vozy odepjaty - káže, aby se vystupovalo - udílí konduktéru služební rozkazy - a energicky nutí vystupovat. Domovnici dokonce vyvádí.

Vystupujeme - ale všichni ještě křičíme jako v horách. Domovnice, konduktér vrchní i spodní, „vdova“ v živůtku - já vysvětluji, co nikdo již neposlouchá - a dole se dostáváme do hromady lidí, kteří zmateně pobíhají před vagonem, v němž se dokončuje hašení.

Najednou zpozorují, že z klubka lidí mezi dvěma vlaky se tisících uniká za poslední vůz manželka konduktérova, kteréhož jeho představený byl již hněvivě poslal s nějakým rozkazem ku stroji. Jdu za ní.

„Vdova“ prchá již za vlakem a přímo do polí. Tak jak jest - bez bluzy, prostovlasá, jenom slunečník svírajíc jako zbraň - už je v řepném lánu pod tratí. Mizí ve tmě, jenom světlý živůtek mi ukazuje, kudy uniká.

Nikdo mimo mne nezpozoroval, že se ztratila z dějiště. Cestující jsou příhodou na trati tak zmateni, že se nyní každý sobecky jen stará o svou kůži. „Knastr“ se ztratil mezi vlaky - již neslyším ani křiku jadrné domovnice.

Rtuť dostávám do nohou. Trochu přemítám - uvažuji, že pro mne vlastně nyní není na dráze místa - jaké vybírání mezi zuřícím konduktérem a Řízkovic manželstvem?

Okamžik, a již se také smekám za posledním vagonem po svahu železničního náspu. Do tmy, a řepou k světlému bodu, který mi ukazuje, kde na sebe hrne tmy krásná konduktérka.

Kdo nemá dost fantazie, nechť si z Prahy vyjítí ráčí po desáté hodině noční, když měsíc nesvítí, do polí za Hloubětín. Snadno pak pochopí, jak mi asi bylo, když jsem udýchanou paničku dohonil na nehvizdské silnici.

A nic rozpustilého ať si nikdo nemyslí. Všechna má podnikavost zůstala v záhonech řepy, do níž jsem se ve spěchu dvakrát položil jako do peřin.

Jak krásně jsem si vždycky maloval dostaveníčko s touto krásnou ženuškou - jaké předtuchy jsem připínal k jejímu zjevu - co jsem se natoužil po tom, aby nás náhoda svedla někde beze svědků.

Tady na silnici pod stromy byli jsme úplně sami. Vlaky již odhucely s místa, kde se tak nepříjemně setkaly - nikdo nás nerušil v teplé tmavé noci - ale v nás nebylo ani myšlenky na nějaké dobrodružství.

Když jsem paničku dohonil, zavrávala a padla mi do prachu ve mdlobách. Tak jí rozlámalo rozčilení posledních chvil.

Nebyly to žádné mdloby divadelní. Padla do prachu jako zvalá hruška a křeče jí lomcovaly jako v padoucnici.

Stal se ze mne ošetřovatel nemocných. Jakž takž jsem ji vzkřísil, posadil na svah silničního příkopu a mluvil do ní jako pečlivá chůva. Aby mne tak někdo viděl z kanceláře. Na příklad naše kontoaristky! Oči jsem úzkostně zavíral při tom nápadu.

Dlouho trvalo, než se mi probrala z mdlob a než se alespoň trochu vzdala usedavého nářku.

Pak povstala a zavěsila se do mne. Druhou rukou opřela se o slunečník, který šťastně vzala z vlaku. Bluza a klobouk neměl štěstí provázeti půvabnou velitelku...

Ale já nemyslíl na daremnosti. Otázkou mého uvažování bylo, jak se dostat do Prahy, kterouž záře elektrických světel halily v dálce ve sváteční gloriolu.

V tom zarachotil proti nám nějaký povoz. Když se přiblížil, shledal jsem, že k vesnickému vozíku, plachtou zakrytému, zapřažen slabý koník. Ale v této situaci byl to pro mne kočár z pohádky.

Křikl jsem na vozku, aby obrátil a dovezl nás do Prahy. Jeho odpověď byla pěkná porce nadávek. Nabízejí mu tedy zcela otevřeně peníze, přiblížil jsem se k němu. Ale muž na kozlíku se vztyčil a počal švihati biem proti mně. Myslíl asi, že ho chceme přepadnout. Dobrodružství bylo čím dále tím zajímavější - ale zlámanou grešli bych už za ně nikdy nedal.

Musili jsme tedy pěšky. Vzal jsem paničku pod pažím a vedl ji ku Praze jako milosrdný Samaritán.

Ach, to byla cesta - lidé drazí! Ještě teď, připomínáje si tuto komickou pout tmou, poličkoval bych se, že jsem vlezl do takové bryndy - bez důvodů, zbytečně hloupě. Čert mi byl ten plápol pro ženské dlužen.

„Knastr“ si už dávno asi hověl v peřinách a já ještě počítal hromádky na silnici od Hloubětína, ve kterém jenom z jedné hospody ozýval se ryk veselé čeládky. K té jsme si nemohli zajít pro výsměch.

Pak zase ticho kolem nás. Záře nad Prahou jen volňounce rostla před námi - svědčíc tím, že se ještě naklopýtáme po vyjezděné silnici.

Panička se tak dalece vzpamatovala, že se odhodlala k jenerální zpovědi. Bylo vidět, že míchá opatrně pravdu s nepravdou, a nejlepší část svých tajemství že si přece jenom nechává pro sebe. Inu, já jí také říkal jenom, co jsem chtěl. Ve tmách za Libní je těžko vážit slova po lékánicku.

Utekla konduktéru - prý ji bil dokonce nemrava - nevzala si ho z lásky - žáril na ni, špehoval, dokonce i zavíral. Inu, kdož ví, nač přišel. Utekla mu tedy a žije na svou pěst. Byla hospodyní u nějakého pána - prosím: moc starého a moc solidního - to mi řekla asi pětkrát - ale odtamtud ji vypudili jeho příbuzní, které pojal strach o dědictví.

Uchýlila se s nějakou úsporou na předměstí - proti Řízko-vům. K muži se nevrátí za celý svět. To raději skočí do vody. No, když si chvilku odpočala, nezapírala, že pan Řízek je čtve-rák - no konečně, budiž, přízná se i, že jí několikrát poslal hubičku oknem - no - proč by i nedoznala, že jí také poslal dvě psaníčka. A včera ji pozval na výlet. Po prvé - jed na to může vzít hned. Nehledali jsme ho v té tmě, a proto pokračo-vala po krátké pause.

Vyjeli si do Ml. Boleslavi. Ve vší počestnosti - prosím - ve vší počestnosti. Jel tam s ní vyjednávat, zda by jí továrna na svíčky nesvěřila filiální obchůdek na předměstí. Ujal se jí pan Řízek - dle všeho je to citlivý nějaký člověk - nemůže asi vidět, trpí-li někdo -

Tyhle mosty docela už nebyly z pevných trámů - proto jsem hezké konduktérce pomohl přes propast několika ubezpe-čenými, že jí věřím všechno - všecinko.

To ji tak vzmužilo, že vyprávěla pak již bez zajíkání se.

V Mladé Boleslavi pochodila prý dobře. Díky protekci páně Řízkové dostane filiálku, bude prodávat svíčky a voňavá mý-

dla. Přihlásil jsem se radostně za odběratele a přislíbil, že ji všude doporučím.

Tak hezká obchodnice bez obchodníka bude mít jistě štěstí

Byla půlnoc, když jsme se octli před Karlínem. Pod první svítilnou všimla si umdlená společnice, že v pouhém živůtku nemůže do osvětlených ulic. Ale hned byla pomoc. Strhla obratně se slunečníku bohaté krajkoví a několika čipernými pohyby bělounkých ruček stvořila z krajek vzhledný nákrčníček. Cípy jeho zatkla pod pás a pak se kurážně zavěsila zase pod mé rámě. Karlínem jsme mohli nyní projít směle. Komu by v letě k ránu vadilo, že nemá hezká ženská nic na bohaté frisuře?

U viaduktu potkali jsme drožku, a v té nás rozespalý kočí dopravil šťastně do naší ulice. Na rohu jsme vystoupili, a pak jsem paničku dle jejího přání propustil, hlídaje pouze z povzdálí, dostane-li se šťastně do domu.

A teprve, když za ní domovník přirazil vrata, šel jsem domů také sám.

Týrat tělo anglickými řemeny jsem tentokráte nemusil. Byl jsem znaven jako starý kocour po koupeli. Ale jeden obřad jsem si před ulehnutím neodpustil: postavil jsem se před zrcadlo, uhodil se třikrát do čela a řekl pánu ve skle upřímně: Osle!

—

IX.

Dva dny jsem z bytu nevylezl. Jídlo a noviny nosila mi domovnice. V listech se rozpovídali o nedělní nehodě na trati, ale o nějakém skandálu nepropuklo nic. Proto jsem třetího dne vylezl ze svého doupěte. Ale dříve jsem dostal návštěvu.

Notář mi přinesl výpověď z bytu. Za pět neděl musím opustit Řízkův dům.

Podepsal jsem muži zákona různé škrábanice, ale zavolał si pak domovnici.

Ale ta mluvila se mnou již z vysoka. Jedovatě mi oznámila, že domácích odjeli včera do mořských lázní na dva měsíce, a že zatím tu bude spravovat dům „paní matka od milostpaní domácí“.

Ráno morová! Metly se na mne tedy už pařily. Ale umím časně vstávat na taková překvapení.

Šel jsem k šéfovi a vyznal se mu ze všeho. Hříšník se až oližoval, když slyšel, jak jsem se octl mezi dvěma páry krásných očí, ale když uslyšel, že jsem ze všech neuvěřitelných příležitostí nesklidil ani jedné hloupé hubičky a že jsem v hloubětínských tmách hrál jen roli hloupého Augusta, řehtal se jako hříbě.

Nu - pak jsme se brzy dohodli. Poslal mne na dva měsíce do Uher. Budu se zase potloukati po hotelích a csardách, chválit mazadla svých šéfů a vymýšleti si divy o naší firmě. Ale není pomoci - půda pod mýma nohama byla horká jako trouba o posvícení. Šéf byl tak laskav, že vzal na se i péči o mé přestěhování za mé nepřítomnosti. Než odjedu, najdu si jinde byt, a šéf mé zboží dá odstěhovati naším pokladníkem. Aby šéfovi nebesa ruce pozlatila!

Když mne však starý hříšník propouštěl, popadl mne mezi dveřmi důvěrně za límec a šeptem mi řekl: „Kdyby se dověděli - víme že ta konduktérka - víme - už někde to mýdlo prodává - mohli by mně říci, kde. Rád bych věděl, jak vypadá ta panička.“

Při tom přimhouřil levé oko a ušklíbl se.

Já se ušklíbl také a řekl jen: „Račte být bez starosti. Ta stojí za podívání. Jak adresu seženu - povím!“

Ale s pátráním byly obtíže. Okna krásného protějšku zůstávala zastřena jako ve špitále - domovnice mi vůbec neudělovala audienci, a já hořel nyní jenom jedním směrem: ven, ven - za každou cenu a hned! A když jsem se octl konečně v rychlíku, který mne odnášel na dva měsíce z Prahy, křížek jsem si udělal radostně na čelo.

Když jsem se vrátil - to už do nového bytu zcela v jiném předměstí - nebylo po konduktérce ani stopy. Zmizela prý z ulice jako dým.

Nějaký čas jsem ji sháněl - sháněl - šéf byl jako posedlý - ale pak mi nastaly jinačí starosti. Dostal jsem se do osidel ženitby ale o tom až příště, moji drazí - až příště.

Hovoru o ženských má být málo, jenom jako koření. Beztoho se mi zdá, že se mi tentokráte nějak smekla ruka při manipulaci s pepřenkou.

Ale konečně - je-li někdo pohoršen - nemusí z toho všeho ani zbla věřit. Sám nemohu zaručit, je-li vše pravda, co jsem líčil.

—

II. Ženitba.

Myslím, že první dům v slohu secessním v naší ulici na předměstí postavila paní Lori Horpíková. Protože je to dáma penězi podepřená, bylo na něm nové módy až běda. Lidé chodili kolem novostavby a chechtali se jak o Sylvestrovské noci. Nerozuměli tomu, co se nyní žádá - zabeďněnci. Když si na to někdy vzpomenu, krčím ještě teď nad jejich slepotou rameny.

Ale - upřímně řečeno - sám jsem nebyl hned docela doma, když jsem tento čtyřpatrový blázinec spatřil. Ale pan stavitel všechno mi vysvětlil. Ochotně, zdvořile a s příkladnou podrobností.

Teď jsem s novým slohem tak obeznámen, že bych mohl laikům dávat hodiny. Stavitel mi vysvětlil vše, když jsem nepokrytě doznal, že mým oborem jsou jenom oleje, tuky, laky a mazadla - ale že se dám rád poučit.

V novém slohu musí být vše jinak, než bývalo. Co bývalo, to je barok nebo staroněmecký vkus. Kostely jsou gotické - všec-ky - jenom ty ne, které nemají špičatá okna. Těm se pak říká, že jsou romantické.

Teď se staví však jinak. Okna v řadě, s klikou a obyčejnou tabulí jsou již z módy.

Teď se dá okno, kam se chce - jedno malé, druhé velké, to výše - to níž - místo kliky někde v koutě knoflík - místo skla barevné tabulky v olově - balkony místo do ulice zasunou se do domů - na facadu kytky z malty, nějaké hlavy s pentlema, žádné římsy - to je dnes to nejnovější. To se žádá - to se platí. To je secesse.

Stavitel paní Horpíkové se mi přiznal, že měl sám z nového slohu trochu strachu, ale když se ohlédl důkladněji po praž-

ských novostavbách, už věci rozuměl. Nemá žádných studií - je samoukem, mužem práce, vlastního badání - ale to platí více než tři techniky. Každému Umprumáku se směle dnes již postaví - račte přece vědět, že „Um. prům.“ znamená umělecko-průmyslovou školu. Ta je velkou zbytečností pro toho, kdo se umí na svět dívat bez brejlí. Z knih a výkresů stavět se nemůže - jenom z malty a cihel. Kniha většinou člověka mate.

Pan stavitel novým domem paní Horpíkové zvedl na předměstí objekt, že se lidé až křížovali - inu, Columbus měl také nesnáze, když řekl, že je za mořem Amerika.

Paní Horpíková na štěstí neskrblila penězi. Má jich jako třísek. Platila, že byla radost řekl to sám stavitel - a k takovým výrokům se přece stavitel málokdy odhodlá.

Při skleničce se mi přiznal, že už mu dalo skoro vymýšlení, nač by ještě měl podat účet. Ale oč požádal, to dostal. V takové stavební ráži byla jeho zákaznice.

Stavitel mne upozornil, že bych bydlil v novém domě jako nějaký vašnosta - paní je vdova, dobrák - ta nebude partaje sekurovat. Slovo sem - slovo tam - do měsíce jsem se už díval z té secesse na Prahu.

Za tři neděle jsem věděl, že je paní Horpíková ženská výborná. Trochu již v letech - ale spořitelných knížek má více snad než tašek na domě. A všechno jest její. Nebožtík prý byl nějaké budiž k ničemu. Postonával - postonával - pil jenom brečky z lékáren a balil se do vaty. Když naposledy škytnul, zjistilo se, že dcera nemá na nic nárok. Všecko je matčino.

Ale matka se asi plácne přes kapsu, až bude dceru z domu vyvádět. Bude toho však také potřeba. Je to střízlíček - v uzlíčku by ji člověk odnesl. Stvořeníčko ubohoučké, slabounké - dlouho jsem ani nevěděl, jaký má hlas. Teprve když jsem tam začal chodit denně, ozvala se také ubožáček.

Totíž, abych se přiznal, paní domácí mi padla do oka. Žádná mladice, jak jsem již poznamenal, ale ještě plná živobytí. Ženská jako z houžví. V které tombole tu dcerku svou vyhrála - ví Hospodin. Taková důkladná matka. Nosí se podle módy, klobouk pod dvacítku nevezme na hlavu, a v kavárně - kam chodívá v neděli podívat se na obrázky - dává korunu propitného.

Šaty mají na co padnout. Šněrovačka aby měla ocelové obruče, ramena jsou jako pořádné kuželky - a při tom všem dovede se v pasu sepnout, že je radost vzít paničku kolem boku. Figura pro potěšení.

Čtyřicítky není na ní k poznání. Frisura a nové šaty dělají divy. Kdo má příliš ostrý zrak, ať se podívá na její secessní dům a všimne si v saloně široké pokladny. Hned bude mít mžítka před očima. A v těch mu se čtyřicítky spadne dobrých pětadvacet procent. Obchod s takovým rabatem není k zahzení.

No - k čemu dlouhých řečí? Nechodil jsem dlouho okolo té horké kaše. Zaranžoval jsem vše opatrně a jednou za šera jsem paní Horpíkové řekl, že bych si ji vzal.

Seděli jsme vedle sebe na hedvábném chaislongu; její pravicí jsem měl v obou svých dlaních. Když neodpověděla hned, sesílil jsem své vyznání hubičkou. Vzala ji klidně, jako bych to doplácel činži.

Pak přikývla hlavou a řekla: Budiž - nebyla bych od toho. Ale co s Fanynkou?

Optal jsem se jenom pokrčením ramen. „Nejdřív musí být holka z domu - víme,“ řekla. „Nedělalo by to třeba dobrotu - a pak: abychom měli větší vůli. Ať je dítě zaopatřena - víme. Dokud to nebude, na kopulaci bych nešla.“

Zatrolená historie. Kdyby to byla ženská - ale ono je to pimprlátko. Člověk skoro hledá na ní drátky, jak je ta osůbka ti-těrná a ubohá.

Zase jsem nic neřekl a jenom rameny krčil.

„Máte přece známostí až až - sám říkáváte, s jakými lidmi přijdete dohromady - víme. No tak - promluvte s někým - na nějaké tisícovce nebude záležet, jen když holka bude v jistotě. Ani a žádnou velkou partii nestojím - víme - jen když to bude trošku něco. Jsou lidé po kancelářích, kterým by taková pomoc ženitbou byla strašně vhod - no tak, najděte někoho. Holka, když se ustrojí a přijde do dobrého světla, nevypadá docela nic zle - víme. A pak - pro operu by si ji přece nikdo nebral. Dostal by ženskou s pěknou pomocí - mnohý člověk by za to na holých kolenou děkoval víme -“

Matka mluvila už skoro jakoby dceru obhajovala před soudem. Tak mne to dojala, že jsem jí dítě začal chválit sám. Všecky ctnosti jsem na ní našel. Mimo krásu - tolik smělosti jsem přece neměl, abych i v tomto ohledu lhal. Báł jsem se, že by mi pro takovou ohavnou lež paní Horpíková vjela prsty do očí.

Ale matka chválila nyní ještě více. „A co pak její vzdělanost není také kus kapitálu? Deset let hraje piano - koupila jsem to z Vídně za dvanáct stovek. A strašné moc čte. Samé takové velké knihy - takové Světazory a jiné sešity - víme. Na básně je jako posedlá. Má toho plné památníky - tuhle jsem jí koupila jeden se zlatým oříznutím. To přece je lepší pro muže, než aby myslila na officíry.“

Teď jsem zase já chválil asi pět minut. Pak přišla k slovu opět majitelka doporučovaného objektu: „To jsem sama ráda, že jste mého náhledu. Tedy platí - nejdříve zaopatříme Fanyнку, a pak může být naše kopulace - víme. Takovýhle život do prázdna už se mi znechutil. Vedle ženské má být muž. Vy jste pro mne pán způsobilý, dáváte na sobě záležet - u mne je charakter vždycky přede vším - z nás bude dobrý párek. Ale nejdříve musí být holka z domu - víme.“

Pak se uskutečnilo ještě několik hubiček ve vší počestnosti - a já putoval do schůze naší organisace.

Ale šlo se mi těžce. Tenhle úkol byl prožlukle nesnadný. Tohle zboží dostat do pohybu byla nehorázná otázka.

Prodal jsem svým šéfům šestnáct sudů laku, který byl už odsouzen vtéci do stoky, umístil jsem v Chorvátsku náklad taninu v hnízdě, kde měli na něj továrnu, zpeněžil jsem pohledávku v Konstantinopoli, kterou dva Arméni a jeden Řek nechtěli ani zadarmo - ale dostat Fanyнку za muže pokládal jsem za komissi neuskutečnitelnou.

Kdyby s naší mládeží byla řeč. Ale ono je to samý sport teď a samé furiantství. Každý chce mít holku - to je pravda - ale aby byla jako kytká, a jenom na čas. Všecko to chodí oholeno, nosí se to po anglicku, mluví to nosem, kouří z lulek a v děvčatech mají střídavé hospodářství jako na farmách.

A ženit za nic. K čemu také? Teď jsou děvčata náramně pro emancipaci - kdo kope míč nebo zvedá závaží, ten si může vybírat holky z publika jak u pernikáře. Na jedno kývnutí jich letí deset. A všechny předem souhlasí, že to bude láska bez konsekvencí. Já vím, co vypravují ti naši namačkanci z kanceláře, a co se říká mezi kontoaristkami.

Abych tak k některému z těch oholenců přišel s Fanynkou. On potřebuje spořitelní knížky - k smíchu. Jemu počkají všude a pokládají si za čest, když neplatí. A ženská otázka je pro něho rozřešena - on si potřebuje jenom vybrat. Co se nehodí, po krátkém termínu se vrátí. Pohlavkoval bych tu mládež - pohlavkoval!

Myslím, že Fanyнку neudám.

Zjistila se zvláštní věc. V domě paní Horpíkové bydlí básník. Až na půdě ve věži, kterou stavitel uzpůsobil na atelier. Ale malíři se nyní táhnou více do Holešovic, nějaký měsíc to bylo prázdno, až to najal pan Rulík.

Upozornila mne na něj domovnice.

Ale i kdo nečte veršování, pozná hned, že je to znamenitý poeta. Červené oči, přízrlý vlas v nepořádku, vousisko k jedné straně, odřený havelok na hubeném tělíčku, sedřené podpatky - byt na půdě pod skleněnou střechou: básník!

Domovnice nad ním zalomila rukama a pak vypravovala, jak bída kouká z každého kouta toho holubníku za komínem. Tuhle si ji poslal za tři krejčary pro špek. To byla jeho večere.

-

Básník Rulík nešel mi z hlavy. Je to mužský - to je nepopíratelno - což kdyby se z něho dal udělat ženich. Nemám na časopisy dost času - proto jsem v literatuře trochu zpátky - ale přece jenom musí i ta jeho práce dát nějakou existenci. Za tři krejčary špeku není mnoho, ale přece jenom je to něco reálného. Snad kdyby bylo do toho více peněz, dalo by se to nějak zlepšit. Škoda, že je to obor, kterému naprosto nerozumím.

Když však člověk něčemu nerozumí, mohou mu pomoci informace. A tu jsem si vzpomněl na pana redaktora Brachvogla, se kterým jsem sedával kdysi v kavárně u Karla IV. On psával do novin všeho druhu - ten by snad mohl něco vědět o Rulíkovi. Hajdy za ním. -

Informací dostal jsem tolik, že je strach, abych se sám nedal do spisování. Rozumím tomu nyní výborné.

Všecka literatura má dva odbory. Knížky z jedné jdou na odbyt, a to je literatura špatná - druhé nechce nikdo ani zadarmo, a to je literatura výborná.

V našem oboru je to ovšem naopak, ale literatura je věc umělecká, a ta ovšem má zcela jiné kontinuity.

Pan Rulík je slavný básník a píše věci výborné. Má několik kamarádů, a s těmi vydává dokonce časopis. Redaktor Brachvogel chtěl mi jej ukázat, ale číšník zavrtěl hlavou. Brali to dříve u Karla IV. - brali - ale nikdo se po tom neptal. Pustili to tedy.

„Vidíte - vidíte! řekl Brachvogel, a už jsem byl doma. Je to list výborný, proto o něj nikdo nestojí. Viděl jsem, jak podivné poměry jsou v písemnictví.

Pak se mnou ještě asi půl hodiny redaktor pohovořil, a já rozuměl již literatuře, že bych se byl mohl směle předplatit na nějaký časopis, kdybych byl blázen.

Jsou v tom sorty jako ve všech artiklech. A pan Rulík dělá takové věci, které teprve po letech budou mít cenu. Pak prý se jeho verše dokonce budou kupovat. Teď mu to existenci dát nemůže, a proto píše u advokáta. Ale až nabude jména, bude o jeho básně rvačka. Může to být brzy - také to může trvat déle, ale jednou pamětní desku na rodný domek dostane.

To mi stačilo. S tím jsem šel k paní Horpíkové.

Opatrně jsem začal. Řekl jsem, že mne chytila nějaká báseň. V kavárně jsem si jednu z nějakého týdeníku přečetl - kratší ovšem - a teď jsem spustil o básních a básnících.

Musím se zadušovat, že jsem sám sebe obdivoval, jak jsem v tomhle oboru měl úspěch.

Když jsem se ve svém výkladu dostal k tomu, že máme dokonce opravdivého básníka v domě na půdě, a že by z něho mohl být muž pro Fanyнку, posedla zrovna radost madam Horpíkovou. Pro láhev rýnského poslala hned holku do skle-

pa, a pak jsem dostal hubiček jako kdybych byl svou domácí paní vysvobodil nejméně od vojny.

Když mně rýnské počalo mást hlavu, poslala mne však opatrná matka domů. Skoro myslím, že mne vyvedla. Ta osoba musila mít zkušeností!

Druhého dne už jsem jednal s Rulíkem. Šel jsem zcela nestydatě k němu abonovat jeho časopis. Řekl jsem, že se mi zalíbila jedna jeho báseň - a básně že jsou moje živobytí. Bez těch že bych nemohl snad dýchat.

Rulík věřil všecko jako dvouleté dítě. A strašně se přede mnou vypnul. Pak počal přednášet.

Jeho básně pochopí teprve příští generace. Na mně však poznal, že jsem vnikl již do hloubky jeho mysticismu. Tohle slovo jsem si pamatoval, protože jím ve své řeči náramně plýtvával. Pak mluvil o takových pošetilostech, že jsem mu docela nerozuměl. Ale svědčil jsem, jako bych byl na ty jeho komedie professor.

V tom chodit dovedu. Když věci nerozumím, mluvím hodně do kolečka a nedokončuji věty. Jednou jsem tak zpeněžil v Krakově kamarádovi vagón kilim. Nevěděl jsem, co to je, ale doporučoval jsem to, až jsem se sám v duchu styděl. Ale prodal jsem! Když mi pak přítel vyplácel v Brně provisi, optal jsem se ho, nezkaží-li se zboží v tom horku. A tu jsem se teprve dověděl, že jsou to koberce. Já myslil, že prodávám nějaké zmo.

Také u pana Rulíka dobře jsem obstál. On mluvil o svých básních divy. Čím méně jeho dílu se teď rozumí, tím je prý pro něho lépe, poněvadž pracuje pro příští generaci. Celkem dlouhý termín, ale stará vína na příklad opravdu mají, lepší kurs. Je-li to víno, co vyrábí, pak je mu hej. Nabízel mi k ochutnání

ze svých veršů, ale líznul jsem si jenom dvakrát. Dalším zkouškám jsem se ubránil. Dal jsem se do pospíchání.

Teprve na odchodu, mezi dveřmi, jsem ubezpečil básníka, že je mimo mne ještě jedna duše, která s ním cítí jako já. Dcera paní domácí.

Rulík mne po těchto slovech vtáhl zpět do svého ubohého brlohu. Tak byl zvědav. A když jsem opatrně několikrát prošlehl svou řeč nejenom pochvalou slečinky, ale i ubezpečením, že jednou dostane pěkné tisíce, až se bude vdávat, stal se z básníka hned zcela střízlivý človíček.

Musil jsem si sednout a povídat.

Tak byl v ohni, že jsem mohl směle i na co upozornit, že není Fanyňka žádná kráska. Rulík mávl rukou, že taková věc u něho nerozhoduje.

Na to jsem svou řeč zase pomazal medem tisícovek, kterých má - jak jsem bez okolku podotkl - paní matka tolik, že neví, kam s nimi.

Básník teď již jen hořel. Už docela nemyslel na příští generaci - teď pracoval jen pro sebe. Už chtěl být k domácím pozván, hned sliboval, že přijde třeba dnes odpoledne na svačinu a teprve při odchodu vzpomněl si na své básnické zaměstnání. Když jsem byl na schodech, křikl za mnou, že vezme k domácím také knížku svých veršů.

Odpověděl jsem, že ta svačina dnes bude.

*

Teď se musilo pracovatí parou. Honem jsem šel k Horpíkům a líčil, že je básník na dobré cestě do pasti. Teď jenom připravit holčinu.

Zavolala se Fanyнка do salonu a teď jsem spustil. Řekl jsem, že ta nejlepší na, světě je básnířství. To že je podnik, který v celém světě má nejlepší cenu. Ani ne na penězích jako na slávě.

Básník má všude otevřenou cestu. Ten může ke každému monarchovi - k presidentům, na nejslavnější bankety - poněvadž jeho práce je pro budoucnost. Kartáče, mouka, traver-sy, cihly a fermeže jsou pro okamžitou potřebu ale básně jsou pro budoucnost. V tam vězí jejich cena.

Holka dala oči na vrch hlavy - však jsem také mluvil jako poslanec, kterému sok mámí voliče. Kdyby mne byl rozumný člověk poslouchal, musil nade mnou spínat ruce. Ale tady jsem měl úspěch.

Matka jenom si odlehčovala výkřiky úžasu, když jsem vykládal, že k nim na kávu dnes přijde král.

Dcera se ustrnutím a obdivem již jenom potila. Dvakráte se o ni pokoušely závratí. Když jsem viděl tak příznivý účinek - pustil jsem ženské z uzdy. A začal o svačině.

Pak poslala paní Horpíková Fanyнку do kuchyně. A řekla mi své mínění: „Myslím, že to půjde. Holka je - co se mužských týče slepá, víme. Ta půjde, kam ji pošleme. Já ji oblíknu, domovnice umí frisirovat, hned pro ni pošlu - a pak Fanyнку nastrojíme. Trochu ji vycpu, aby se ten pan básník nezarazil ale já myslím, že to půjde. Ale - přáteli - musím říci, že jsem sama nevěděla, že to básnictví je taková krásná věc - víme. Koukejme - koukejme - tedy holka může dojít velké vážnosti, když ti básníci jsou tak v respektu. Kdyby měla peněžitou pomoc z domova, snad by i mohl její muž přijít do rady - víme ne?“

„Ach - což do rady!“ prál jsem. „Ten se může stát poslancem nebo redaktorem; v Hradci z básníka se stal purkmistr,

a několik jich dostalo pomníky. Na Karlově náměstí je hned jeden. Bože - zrovna mi jméno nenapadá Palacký ne - ani tento -! Jináč se jmenuje - ale to je vedlejší! Hlavní věc je, aby Fanyňka teď obstála. Trochu přitlačíme - já myslím, že se to podaří!“

„Inu - holka je dobrák,“ pokračovala zase paní Horpíková. „Jenom že není od figury - víme. Ale solidní člověk nebude přece hledět na takové marnosti. Kolikrát se stane, že přijdou neštovice, nebo po malém nebo všelijak se hodí, a nejhezčí ženská je pak jako umučení - víme. Tady je to jenom ten první pohled. Nesmí se zapomenout, že zas holka bude mít ode mne pěknou pomoc. Hotového zatím nic, budu platit jen apanáž - ale zařídím ji. Teprve, když uvidím, že se muž nezahazuje, že také ke mně bude mít vážnost, dám, co uhlídám - víme. Do hrobu to nevezmu - to je v jisto.“

V tomto rozhodnutí jsem matku náležitě posílil. To ze mne mluvil její budoucí muž, který zná cenu peněz. Všechno jsem zpečetil souhlasem. Potom teprve jsem se poroučel.

Svačina dopadla brilliantně.

Básník přišel ve vypůjčeném černém šosáku a popraskaný nárt měl zalepený nějakou mně neznámou hmotou. Kabát mu dělal na zádech neuvěřitelné záhyby, ale pro mne to bylo znamení brzkého úspěchu. Kdo chodí ve vydluženém rouše, ten půjde za nevěstou s penězi třeba horkou vodou. Už jsem si v duchu dával šít frak na tu svatbu. Božíňku - jeho veselka znamená také mou veselku! Za měsíc jsou vánoce - o masopustě to všecko shodíme s kazatelny. Třeba společně.

Bavili jsme se velkolepě, ale hlavní slovo patřilo mně. Fanyňka nastrojená jako posvícenská kytky, upejpala se a jenom červenala. Matka ji nestačila šťouchati loktem a šlapati

na nohu. To byly telegrafické pokyny, že má něco říci nebo nějak projevit souhlas, údiv, radost.

Dcera opravdu dělala, co mohla. Poněvadž většinou mlčela, alespoň nic nepokazila. Básník pak hlavně jedl. Cukrové koláčky, krémové trubky a dort s ovocnou míchaninou plnil své poslání hlavně na jeho talíři. Paní domácí jenom pokynula, a poeta už bral, lámal, krájel a do úst posílal jako by byl najat.

A já mluvil o verších. Měl jsem ovšem náležitou průpravu. Dvakrát jsem již u Karla IV. poseděl s redaktorem Brachvoglem, a ten mi dal školu.

Teď jsem měl sólo. Ženské žasly, když jsem se rozpovídal, co to je dnes básnictví. Fanyinka tak často otvírala na mne ústa, že ji drahá máť několikrát musila energicky štouchnout, aby je zase zavřela. Vždyť sedí před nápadníkem.

Ale já měl i úspěch u matky. I té jsem chtěl trochu imponovat, aby viděla, že si nevezme nějakého kolomazníka, nýbrž inteligenta. Co mi Brachvogel napovídal, to všechno jsem udal. A myslím, že jsem někde trochu i přivážil.

Jakmile rodina věří, že z básníka může se pořídit manžel, jsou také moje ovce v suchu. Rulíkovi pověsíme na krk Fanyнку, a pak povedu k oltáři matku já. Aby pomluvy známých a všetečné poznámky přátel - obligátní věc před každou svatbou! - nevyhodily ženicha mnou objeveného ze sedla, musím kolem jeho hlavy teď chodit s kadidlem.

Provedl jsem to k úplné spokojenosti.

Obkládal jsem Rulíka tak nestydatě vavřínem, vyprávěl jsem, co vše v budoucnosti poesie si podmaní, líčil jsem půvabnost jeho veršů, mysticismus - to slovo bylo mou parádou - mysticismus jeho poesie, velkolepost myšlenek a nádheru jeho líčení - že jsem chvílemi mysliil, že mne Rulík za nestydaté toto chválení poleje.

Ale básník přijímal moje pocty, svědčil, přikyvoval a posílal do sebe skrojky ruského dortu s takovým klidem, že mi začínalo být úzko. Co budu mluvit, až váleček, který do mne vsadil Brachvogel, úplně vyhraji?

Pomohla mi však paní Horpíková. Teď začala ona chválit našeho hosta.

Nerozumí tak tomu docela prý jako já dokud byl nebožtík, noviny prý nebrali - ale sama má náramně ráda deklamovánky. I když někdy něčemu nerozumí, moc prý se jí to líbí.

Pak začala dcera. Řekla, že měly slečnu učitelku, která jim dělala sama přání - vesměs ve verších. Že to bylo tak hezké - ale tak těžké, že se tomu nemohla naučit. Ale domovníkovic Baruška ta že měla na to hlavu. Pak řekla, že se jí moc líbívají gratulační verše v inserátech. Ondyno prý panu Smotkovi oddané dělnictvo přálo takovým hezkým říkáním -

Při tom jsem Fanyнку šťouchl já.

Fanyнка sebou trhla a obrátila se na mne otázkou: „Vždyť jsem snad nic netento?“

Zamaskoval jsem nesnáz tím, že jsem zvrhl sklenici vody na ubrus. V nastalém poplachu zapomnělo se na Fanyncinu řeč, a pak jsem podpíchl pana Rulíka, aby také on o něčem se rozpovídal.

U všech všudy - básník, koláčky a cukrovím náležitě nasycený, na tuto příležitost čekal. Měl jistě nastudovanou přednášku - tak znamenitě se rozhovořil. Řekl, že vidí, že v této rodině je zájem o světlou říši poesie - avšak černá duha předsudků že dusí zákmity křišťálového porozumění. Je-li však dámám libo, že přinese zlatý klíč, kterým otevře rezavé zámky nepochopení nových světů za vetchou zdí k smrti odsouzených dogmat, a ukáže, že na rudých loukách říše budouc-

na rodí se již stříbrné primule blaženství, jehož tušením těhotné století upadá v nostalgické vibrace - -

Byl bych po této řeči s největší radostí dal panu Rulíkovi pár pohlavků. Ale byl to vysvoboditel můj - nechal jsem ho tedy bláznit.

S dám se pot řinul - ovšem: mám pevnou konstituci, ale výklady Rulíkovy byly i pro mne hrozně silným kořením. Nebýt on klíčem k mému manželství s bohatou vdovou - byl by letěl ze dveří za ten salát, který mluvil.

Facitem všeho bylo, že se Rulík nabídl k častějším návštěvám, ve kterých prý vysvětlí nové směry poesie domácí dopodrobna. Paní Horpíková s radostí návrh akceptovala - já na ni významně mrkl. Byli jsme oba přesvědčeni, že je štika u vlasu. Teď jen v nadídem zahrát jak chňapne po udici, je ztracena.

Vnadidlo nestálo za nic - ale bylo pomalováno tisícovkami. Byl jsem přesvědčen, že tato hladová ryba necouvne!

Třetího dne měl jsem toho již záruku. Navštívil básníka, zjistil jsem, že se mu u domácích náramně zalíbilo. Pochopil tak situaci, že mne již ani dost málo netrápil hovorem o verších. Mluvil zcela reálně.

Vložil jsem mu při tom na srdce, aby si předcházel hlavně paní Horpíkovou. Co ta řekne, že je u Fanyňky svaté.

Dal jsem mu pak nahlédnouti i do své budoucnosti. Že si vezmu paní domácí, ale že mu budu dobrým tchánem. - V tom, že ho chválím paní Horpíkové, má již důkazy mé přízně. A teď teprve přitlačím, aby ho nikdo ze sedla nevyhodil.

Div mi ruku nepolíbil - básník rozcuchaný. Inu, má být zač vděčen! To věřím!

V polovici prosince přišly do závodu nemilé zprávy z jižního Tyrolska, kam jsme posílali své zboží nejlepšímu odběratelství. Vpadla nám tam konkurence z Bavor. Dva naši cestující vrátili se bez úspěchu. Nebylo vyhnutí - musil jsem tam sám. Skoro týden jsem tam bloudil, mluvil a přesvědčoval - až jsem Bavoráky vymlátil z našich posic. Učinil jsem takové nabídky, že se nám všichni odběratelé zase vrátili. Někteří se zavázali dokonce na řadu let.

Když jsem posledního zákazníka připoutal, poslal jsem šéfovi telegram, který se podobal depeši po vítězství v rozhodující bitvě.

Pak jsem sedl do vlaku a ujížděl do Čech. V Linci, kdež jsem nocoval, koupil jsem paní Horpíkové nádherné boa. To jí dnes položím pod stromeček, až se vrátím bezprostředně před štědrou večeří. Kdož ví, zda dnes nebudeme cinkat sklenicemi, připíjejíce zasnoubení Fanyanky s Rulíkem.

Vždyť tam básník chodil před mým odjezdem již denně.

Jeho zasnoubení je ouverturou mé ženitby. Boa z Lince bude vlajkou nejbližšího mého úspěchu. Koupil jsem věc náležitou. Uhodil jsem se přes kapsu, jak se sluší na ženicha bohaté nevěsty.

Přijel jsem již za šera. Fiakra jsem si vzal na nádraží - jaké spoření? Paní Horpíková přinese peněz jako plev.

U domácích zvonily služby přibory a talíři, když jsem kolem jejich dveří putoval schodištěm do svého bytu.

Honem, honem do parády - aby na mne nemusili čekat. Že se na štědrý den vrátím, psal jsem paní Horpíkové z Tyrol - tuší jistě, že ji něčím překvapím. Bude koukat panička boubelatá - roztomilá - líbivá -

V nejlepších přípravách k náležitému vystoupení u domácích překvapila mne domovnice. Odevzdala mi psaníčko a hned zmizela.

Bloud - paní Horpíková. Zve mne asi k večeři. To si mohla uspořít. Přišel bych i bez pozvání - jsem přece už u ní více než nějakým hostem.

Roztrhl jsem obálku a čtu:

Ctěni pane!

Prosím Vás laskavě abyste, vzal na vědomost že sem se včera včera zasnoubyla spánem Rulíkem, spisovatelem českim, Fanyinka se vdávat nebude. Zúctou

Lori Horpík.

Na ten štědrý večer do smrti nezapomenu. Strávil jsem jej ve vlaku, ujížděje do Vídně.

—

III.

Šněrovačka.

Chéf mne vyslal do Paříže ukončit jednání o dodávce de-grasu. Vleklo se to k zoufání, v korespondenci už byl zmatek. Chtěj nechtěj, musil jsem tedy zajet do Francie. Za dva dny jsem tu vše skoncoval tak šťastně, že z obchůdku kynulo pěkných pár tisícovek zisku a slibné vniknutí a půdu pro náš závod. dosud panenskou. Sám jsem shrábl několik stovek provise, tentokráte jak náleží zasloužené.

Peníze mne podpálily k některým útratám. Jedna byla přímo komická. V Palais Royal při nákupu letní vesty nabídla mi hezká prodavačka žertem šněrovačku. Připomínám: dámskou šněrovačku. Zcela nový systém, patentem chráněný v celé Evropě.

Byl to korset neuvěřitelných vlastností. Úplně přiléhající k tělu nejútlejší krasavice právě tak jako k hrudi dámy obryně. Několik hmatů na tři sponky - dva pohyby skrytou pružinkou způsobily div, že se jemná žeběrka korsetu semkla nebo roze-stoupila. Dítě mohlo nosit tento toaletní zázrak zrovna jako blahobytně rozkypělá matrona. Veselá prodavačka zkusila šněrovačku na své půvabné hrudi - ruku mi zavedla k podivuhodným kloubům v hedvábném krunýři, dala mi - čtverácky se chechtajíc korset na svém těle rozepnout, zavřít - po těchto rozčilujících experimentech nezbývalo než koupit...

Vynálezce této šněrovačky prý za půl roku stal se milionářem. Pochopitelně. Korset jím vynalezený byl vrcholem jemné mechaniky. Tělo v ní dostávalo linie Afrodity - duchaplný tvůrce plným právem dal svému vynálezu jméno „Venuše“. Tato báječná šněrovačka dovedla přebásniti hrud šťastné ženy, která si ji opatřila. Nikde netušil však ani zkušený pozorova-

tel nejmenšího klamu. Tak byla pružná, přiléhavá, v obrysech elegantní tato šněrovačka beze švů, bez nápadných lemů a pásů.

Nuže: koupil jsem dvě ty „Venuše“, položiv za ně před krásnou dívkou na pult krámu nekřesťanský počet franků. Neměl jsem, komu je přivést - ale když to byl tak líbezný, tak rozkošný instrument a prodávala je taková kyprá hrdlička - koupil jsem dva exempláře a odvezl je do Čech z francouzského Bábelu. Na hraniční stanici německé v Avricourtu a české v Brodu nad Lesy propašoval jsem je v rukávech svého svrchníku. Vešly se tam jako pár rukavic. To jsem se nasmál celníkům, když se mi hrabali v kuffíku jako krtci...

*

Brzy jsem jednu z báječných šněrovaček dobře umístil. Dostal ji přítel Hrouda pro svou krásnou paničku, se kterou mne seznámil v hospůdce „u granátníka“.

Přítel Hrouda byl mnou pokládán za hrozného omezence, poněvadž žil pouze z výnosů svých pěti předměstských činžáků, nedělaje od božího rána nic. Ale zcela nic. Jediným jeho zaměstnáním byla pravidelná návštěva „granátníka“ každého večera, jedinou jeho vášní počestná šístka. Za šístku byl by snad prodal i svou choť. Váhu této oběti dovedl by ovšem pochopiti jen, kdo alespoň jedenkrát spatřil zlatovlasou tuto bohyni, kterou přítel Hrouda z trafiky ve vlastním domě jednoho krásného dne byl uvedl před oltář. Vytřel tak zrak nejenom jednookému trafikantovi, který z přitažlivosti své prodavačky nesmírně těžil, ale i stům mlsounů, kteří si zacházeli Bůh ví až odkud nakoupit kuřiva a popást oči do trafiky v Hroudově baráku.

Když jsem paní Hroudovou po prvé spatřil, popadala mne rozčilením téměř zimnice. To nebyla žena - co si přišla po divadle ke „granátníkovi“ pro muže - to bylo zjevení z baletního divertissementu. Vlasy - oči - líce hrdlo, ach! přeťaté velkými hrachy koralů ramena - hrud' v nadýchaném hedvábí - ne, nemožno vyslovit, nemožno popsat.

A jaká bujnost v tomto těle - a jaké ohně v očích, jaká mštnost pohybů, jaké zdraví v smíchu, jaká chuť k životu v každém slově, posunu a výrazu...

Vůbec: žena nade vše pomyšlení. Chvěl se, kdo ji po prvé viděl - jaké štěstí, kdo ji mohl políbit - jaké blaho, kdo ji mohl obejmout jaká rozkoš, kdo mohl říci, že mu patří tento výstavní soubor ženských vnad...

Sáhl jsem jí na zub hned prvního večera. Osvědčeným svým taktickým způsobem. Špičkou nohy zarejdoval jsem k jejímu střevíčku. A čekal jsem. Odsune nožičku?

Nic se nestalo. Dobrá. Jedu špičkou podle nártu až k prstíkům - hebounce, jako by vítr vanul zvadlý list... Lehce nohu nazvedám a teď sunu nad špičku jejího střevíce. Nyní přitisknu - ale na paní Hroudovou se při tom ani neohlédnu. Dívám se do karet Hroudových, který - zapálen do hry - chystá se vyloviti nejpříhodnější.

Nožička se nehýbe. Zatelegrafuji dvěma dotyky své nohy - ejhle! Uvězněný střevíček odpovídá. Dvakrát sebou mrskl jako úhořík, ale, neutiká - na mou duši: neutiká!

Teď jdou oči na zvědy. Paní Hroudová se chápe sklenice a pije tak dlouho, jakoby chtěla odstěhovati se do nádobky našeho krčmáře. Ale teď přes jeskyňku skleněnou utíká ke mně pohled její - hosana! To byly dva výbuchy elektrického napětí - tyto pohledy šelmovské - k srdci šly, jako když bodne vlašským končirem...

Stal jsem se denním hostem „granátníka“. Kolem paní Hroudové byly vyhozeny již všechny náspy mého obléhání. Nejsem břídil, vím, že krásná žena je jako saracénská tvrz, není možno dobýtí jí jediným útokem. Krásná žena chce viděti námahu útočnickovu - ustupuje občas, aby opět náhlým výpadem zničila všecku naději. To chce, aby se vyhodily okopy na jiné straně. Hraje si s nepřítelem - laškuje s jeho operacemi - tím ho škádlí, dráždí - ó, mne nebude nikdo učit, kde nutno položit žebříky, kudy se podlézá most, jak zaskočít výpadní branku.

Spojení s nepřítelem bylo stále nejlepší. Tiskl jsem ruce - vyhrál jsem na špičkách jejích botiček již celé symfonie - třikráte jsem ukradl hubičku. Za poslední jsem dostal poliček - ale to byl pouhý etiketní poliček - poliček, který byl spíše pomazlením - poliček, jakých bych vzal tisíc...

Po tomto poličku - provázeném dvěma úzkostnými pohledy paní Hroudové, napadlo mi, že se při středověkém obléhání velmi často získávala zrada v nepřítelově hrazení úplatkem. Tak pošetilý ovšem nejsem, že bych si kupoval ženu zlatem - to činí nejapní školáci lásky. Stratég získává ženu spíše maličkostmi - ale dárek musí míti ráz originality, musí v něm býti něco vtipného, něco, čím je obdarovaná překvapena, oslněna.

Ťukl jsem se do čela. Takovým dárkem, vtipně voleným a pikantně překvapujícím, mohla by býti pařížská šněrovačka. Tisíc broků! Ano - tento dárek z rukou oddaného ctitele způsobí větší dojem, než plášť indické císařovny. Podivíte se, milostivá, jaká slupka pohlí váš rozkošný trup - jak v ní krásné tělo vaše nabude linií pohanské bohyně, jak užasne krejčo-

vá, až jí poručíte, aby na tomto arcidíle francouzské rafinovanosti vykonala měření pro novou toalettu. Jak získají vaše ramena, jaký štíhlý váš pas úměrně se spojí s krásným vašim bokem - zrcadlo vaše oslepne na vteřinu, až se postavíte před ně v tomto klenotu francouzského oděvnictví. Až vás v ní uhlídá váš muž - teď jsem syknul vztekem - Bůh ví, že bych mu teď ihned raději stonásobil přijatý od vás políček - ale bez kouzla, kterým byl prosycen úder vaší ručky měkké, bílé, vonné...

*

Paní Hroudová dostala mou šněrovačku. Provedl jsem to státnicky. Na noční pouti od „granátníka“ dal jsem krásné ženoušce svého kamaráda hádanku. A řekl jsem, že dostane, uhodne-li, ode mne na památku věc, jaká jest jen jediná tou dobou v Praze. Z Paříže doklopýtá k nám móda vždy o rok později. Nuže, mám něco, čeho je v echách a snad v celé říši jediný exemplář. Model, který jsem získal v Palais Royal za drahé peníze. Chytře jsem zamlčel, že mám dva exempláře záhadného daru - aby hodnota slibované odměny v očích Hroudových a líbezná jeho choti ještě vzrostla.

Inu, hádanku neuhodla mi krásná paní - ale šněrovačku dostala. Hořela zvědavostí jako pochodeň, co jsem to přivezl z Paříže tak vzácného. Dal jsem se ovšem chvíli nutit - i manželem - a pak jsem pověděl, co půvabného přinesu zítra odpoledne k Hroudovým jako přátelský dárek na památku.

Bude mít šněrovačku neslýchaných půvabů paní Hroudová - v Praze jediná. Až ji oblékne, ustrne, na jaký to div se zmohli chytří Francouzi.

Druhého dne dostala paní Hroudová pařížskou „Venuši“. - Přijali mne, jak vítá královský dvůr poselstvo asijského potentáta. Položil jsem na stůl šněrovačku, jako bych byl přinesl rodinný poklad mohamedánské jakési dynastie. Zlaté nitky svítily v černém hedvábí jako šupinky hadího těla, když jsem rozčilenou paničku zasvěcoval v tajnosti sponek a několika ocelových pružinek. Manžel sám všeho se též dotekl, otázel se na podrobnosti, prosmýkl vše tlustými prsty a prohlédl si zvláště dobře i ochrannou známku na zadním lemu: zlatem tkanou Venuši dle nějaké památné sochy napodobenou.

Pak se odebral s chotí do ložnice, aby ihned bylo zjištěno na nejvlastnějším těle paní Hroudové, jak se moje theorie osvědčí v praxi. Po horkých dvaceti minutách, kdy jsem se pekl tuchami za dveřmi, oddělujícími salon, vrátili se manželé s vítězoslavným jásosem. „Venuše“ splnila všechna očekávání. Paní Hroudová objevila se jako nově broušený drahokam v krásné hedvábné robě, která na nový korset přimkla se jako pokožka. Ale jaké ta byly nyní linie, jaké formy!

Neudržel jsem se a rukou přejel - jako by se jednalo jen o odborné zjištění, elastické tělo paní Hroudové kolem pasu někam přes boky nezdržel jsem se: lehce jsem při tom štípl svůdnou ženu - ani již nevím dobře, kde - - -

Ale ona věděla, protože mne lehce klepla, přes prsty. Prosím: šněrovačkou projelo mé štípnutí - jak mistrný to kousek francouzského průmyslu!

Tímto dárkem položil jsem žebřík přes nejnebezpečnější příkop obléhané tvrze - nyní chytré poslední operace a potom již jen v pravou chvíli k útoku.

Brzy na to vzal mne Hrouda na obchodní zájezd do Kralup. Prodával tam zděděnou zahradu. Paní Hroudová měla tehdy abonentní večer ve vinohradském divadle. Cedule oznamovala, že je konec o půl desáté. Umluveno tedy mezi manžely, že se dostavíme přímo z nádraží před koncem hry do vestibulu Městského divadla. Počkáme na paní Hroudovou a zajdeme pak do některé vinohradské pivnice nebo na sklenku vína. Jak se bude hodit.

O čtvrt na desátou přispěchali jsme však do divadla s jiným plánem. Ve vlaku sešel se Hrouda se dvěma kamarády z vojny. S Vídeňáky, kteří se vraceli Prahou. Veselí kumpáni zazářili štěstím, že se sešli s Hroudou, a nabídli nám přátelské pobesedování ve vinárně u „kamenné hvězdy“. Vždycky při svých zájezdech do Prahy tam vesele hýřívají. Nalákali nás také. Slíbili jsme, že se tam dostavíme i s paní Hroudovou. Vídeňáci oznámili, že přijdou ihned, jakmile si zajistí nocleh v hotelu.

Hrouda najal na nádraží vůz a dovezl mne na Vinohrady.

Hra se chýlíla ke konci. Jali jsme se tedy přecházeti prostranným vestibulem.

Náhle zaskřípnou dvěře - ale nikoli dvěře k hledišti, nýbrž ve vchodu z náměstí; těmi vstoupí - paní Hroudová!

Viděl jsem ji dříve než Hrouda - a téměř jsem se ulekl, spatřiv, jak ustrašeně se zachvěla, když nás tu již byla shlédla. Zesinala, zalomcovala kožešinovým pláštěm a pak si stáhla růžový šál přes oči.

Ale Hrouda již ji byl poznal. Kvapil k ní a ptal se, odkud to přichází.

„Není mi dobře“ - zakoktala paní Hroudová - „vyšla jsem tedy na vzduch - ulicemi jsem trochu procházela - a teď - teď jdu - abyste tu marně nečekali.“

Poznal jsem, že je nesmírně rozčilená - i to jsem poznal, že není za mák pravdy v tom, co povídá. Ale jal jsem se soucitně vyptávat na příznaky churavosti - a když prohlásila, že nemůže s námi, že musí domů a ulehnutí - počal jsem bránit naléhajícímu kamarádu, aby nenutil ženušku k pozdní besedě s vídeňskými hostmi.

Také jsme ihned zavezli paní Hroudovou domů - pak jsme však rovnou odjeli ke „kamenné hvězdě“.

*

Vídeňáci byli již v plné práci. Po láhvi moselského poručili šampaňské. A odmítali všeliké upejpání. Musilo se stále jen zvonit sklenkami a pít. Lahvic zbavených drahého obsahu na stole přibývalo jen což. Číšník Alois, obsluhující útulné pokojky vinárny, sotva stačil nosit, chladit a otvírat těžké láhve francouzského šumiva. Ale sloužil nám s velikou radostí - od hostů tak veselých mohl očekávat pěkné propitné.

Veselili jsme se sotva asi tři čtvrti hodiny, když tu vpadl do našeho zákoutí pan Alois smíchem se až otřásaje.

„Pánové -“ volal, drže se veřejí, aby nepadl návalem veselosti, „to byste užasli, co ve vedleším šánbříku zapomněli hosté. Byl tam nějaký důstojník s dámou, a pánové - moc elegantní dáma v drahé kožešině -“

„Nuže! Co je?“ volalo nás několik současně. „Před hodinkou asi odešli, a ta dáma tam zapomněla -“

„Ven s tím! Co zapomněla?“

„Leželo to na pohovce -“ chechtal se pan Alois, až se prohýbal. Pak sáhl pod paži a pozvedl - šněrovačku!

Vídeňáci vypukli v divý jásot. Jeden z nich vytrhl panu Aloisovi podezřelou trofej a zamával jí roztáčeje osudný korset jako prapor - - -

Krev mi stýdla v těle. Byla to černá hedvábná šněrovačka, protkaná zlatými nitkami. Byla to šněrovačka, přivezená mnou z Palais Royal - - -

Také Hroudovi rázem ustýdl smích na rtech. Sáhl prudce po ruce, v níž se rozvíjel černý korset, a přitáhl podezřelý předmět k svým očím. Hledal zadní část šněrovačky. Okamžitě našel tu Venuši, zlatými vlákny vetkanou do lemu. Položil ukazováček na tuta ochrannou známku a obrátil se očima ke mně.

„Je zřejmo,“ řekl jsem, „že už se tento vzorek prodává také v Praze.“ Odpověděl jsem tak, těžce přemáhaje rozčilení.

„Možná,“ řekl Hrouda. Pak svinul šněrovačku a přistoupil s ní k Aloisovi. Několik slov s ním stranou pohovořil. Při tom mu vtiskl bankovku do dlaně. Číšník rychle zavinul korset do novin, načež Hrouda vsunul koupěný předmět do kapsy svého kožichu. Pak usedl opět mezi nás a poručil vesele nové láhve drahocenného moku.

Vídeňáky jsem zatím již svedl na jiné cesty hovoru. Spustil jsem dokonce nějakou veselou odrhovačku. Hroudu jsem tím chtěl též zmásti, že se v mé hlavě nezrodilo ani nejmenší podezření.

Ale myslí jsem byl v Hroudově kožichu. U černé šněrovačky se zlatými nitkami. Nikdo jiný - jen paní Hroudová tu zapomněla nešťastný korset. Proto přišla do divadla z ulice proto se zalekla časně naší přítomnosti - nebyla vůbec v divadle krásná panička. S důstojníkem prodlela „u kamenné hvězdy“. Muselo jí tu býti neskonale blaze, když tak pomáhala svému pohodlí...

Ale teď přijde zlý doslov jejího dostaveníčka - až se vrátí Hrouda, vínem rozpálený, a rozvine před ní černé corpus delicti - jediné v Praze - neklamně usvědčující...

Nemohl jsem myšlenkami z Hroudova kožichu. Což - zmocniti se osudného korsetu nějak, poslati jej tajně paní Hroudové -

Náhle se mi zablesklo před očima. Vždyť jsem koupil v Paříži dvě šněrovačky - a mou duši: dvě! A chlubil se dokonce, že je exemplář - darovaný paní Hroudové, jediným v celé zemi. A druhý zatím leží na dně zásuvky mého prádelníku. U všech všudy tu je výpadní branka z této nesnáze!

A již pracoval mozek směrem náhle objeveným.

V kožichu Hroudové je klíč od domu, připojený kroužkem ke klíči od chodby. Toho jsem se zmocnil nenápadně, hledaje ve svém zimníku šátek. Pak jsem zapředl hovor jiným směrem. Zavadil jsem o nějakého veselého kamaráda Vídeňských hostů, Majdla, znal jsem ho býval se mnou u Picka a Lenze. Nyní jsem se udeřil do hlavy a zvolal: „U všech kozlů!“ Vždyť je Majdl teď v Praze. Vzpomínám si, že bydlí v Sokolské třídě. Pánové - ten musí mezi nás. Ještě teď. Hned se obléknu a skočím pro něho. Přivleku ho živého nebo mrtvého!“

„Výborně! Výborně!“ volali Vídeňáci - a zajásal i Hrouda.

Za okamžik jsem byl v zimníku, a po nějaké chvíli ujížděl se mnou fiakr, narychlo Aloisem přivolaný, k mému příbytku.

Vyházel jsem již všechny přihrádky prádelníku, kufr vyprázdnil, v šatníku způsobil Sodomu - ale milého korsetu jsem nenalezl. Jako by se byl propadl sto mil pod zemi. Všechno zuření, klení a rozmetávání šatů a prádla nebylo platno nic. Šněrovačka byla ta tam.

Sletěl jsem k domovnici, která vykonávala služebný dozor v mém mládeneckém bytě. Vyburcoval ji v posteli a přivlékl do svého pokoje.

S počátku se křížovala, pak všelijak vytáčela, ale když jsem udeřil na stůl a rozkřikl se jako by hřmělo, dala se do prosa. Šněrovačku si vypůjčila Pepička - dcera její jediná. Vzal ji její milý - voják - dnes do Variété - chtěla se tedy nějak vyparádít - myslila hodlala - chtěla -

„Kde sedí ve Variété?“

„Dostala lístek od milého -“

„Na které místo?“

„Nevím, poníženež prosím - jenom povídala, že je za korunu... - Kde - nevím -“

„Za korunu -“

„Teď mi napadá, že na něm bylo číslo 36“ - vyhrkla domovnice, lutristka náruživá. Měla při tom plné oči slz. Jala se mne prosit, abych se nehněval - ráno že mi -

„Ráno?“ Zaklel jsem jako pohan. „Teď to musím dostat - ještě teď!“ - rozkřikl jsem se, a než užaslá domovnice vydechla, byl jsem ze dveří. Za vteřinu ve fiakru: „Do Variété!“

„To věřím! Pepička se chtěla vojákově vyparádít. Ačkoliv toho u ní nebylo zvláště třeba. Byla to žába jako malina. Naprostý neodborník musil doznati, že byla radost podívat se na toto kypré stvořeníčko, štíhlé v pasu, překypující hrudi, bílého krčku a s čtveráckými důlky pod červení na plných tvářích. Co jsem se jich na.štípál už, co jsem se jí naškádlil, když mi přišla někdy uklízet místo drahé mátere...“

Kolikrát mne jenom už pleskla, když jsem jí ukradl hubičku. Ale bylo to takové plesknutí plné ohledů - jenom aby se neřeklo...

Však jsem ho také příliš nedbal...

Zatrolené kotě! Vida - ona se chtěla vojáčkovi ukázat ještě líbeznější!

Jaké štěstí leckdy takového kmána potká. Ale tentokráte, milý obránče říše, sloupnu s tvého pokladu trochu illuse - Neboť šněrovačku čeká důležitější úkol než dráždit tupou komisní fantasií...

Ve Variété jsem korunami zrovna stlal. Za vstup do chodeb, za uvedení do vyšších sfér, za hledání pravé šestatřicítky - za vyvolání Pepičky, která s otevřenými ústy sledovala právě kozelce nějakých artistů u samého stropu.

Teď přilétla - rudá v obličejí.

„Pepičko - mamince není dobře - je sama doma - tatínek je v hospodě - tož jsem pro vás přišel. Honem domů!“

Holčina se ani pohledem nerozloučila s vojáčkem a již ležela přede mnou se schodů. Když jsem jí nabídl vstup do fiakru, okamžik se upejpalá. Ale pak vhuřpsla do vozu a už jsme jeli. Fiakr byl předem ode mne dostal již pokyny.

A teď šlo vše jako na soustruhu. Pepička nejprve zvěděla, že mamince neschází nic, ale mně že schází šněrovačka - sáhl jsem při tom holčině na pas a zjistil, že je oblečena v kleštích pařížského vzorku. „Pomoc žádná, Pepičko, šněrovačka musí dolů, a to hned! Zde ve voze!“

Pepička vykřikla - ale to jsou na mne slabé zbraně. Lhal jsem, že tento vzorek musí ještě v noci do Vídně, že se jedná o dodávku za několik tisíc, že by ujel vlak - povídal jsem, co mi napadlo.

Holčina, že za živý svět ne. Tož jsem počal hrozit a posléze smluvil, že vystoupím na chvíli z vozu, počkám u něho - ona že shrne záclony a pak mi odevzdá, co si neoprávněně vypůjčila.

Pepička svolila. V ústraní Mariánské ulice, kam jsme zajeli, vykonán obřad. Za minutku podala mi korset horký, že se z něho až kouřilo... Skočil jsem opět do vozu- uloživ vzácný předmět do zimníku a dovezl jsem pak Pepičku domů.

Zadarmo jsem to ovšem neudělal. Musila mi dát ještě ve voze hubičku...

*

Za několik minut po té odmykal jsem již Hroudův dům. Potichu jako lupič přiblížil jsem se do prvního patra a tu šťastně odemkl beze všeho povyku dveře na chodbu Hroudova bytu. Zde jsem se vyznal i potmě. Na pravo je koupelna, druhé dveře na levo vedou do ložnice. Vchod nebyl uzavřen - proto jsem se octl naráz v pokoji. Poněkud jsem při tom však přece jen zalomozil.

„To jsi ty?“ ozvalo se. Poznal jsem hlas paní Hroudové.

„Ano!“ zabručel jsem.

Rázem cvaklo něco a ložnice naplnila se světlem. Na jedné ze dvou ohromných postelí vztyčila se - paní Hroudová.

„Pro Boha živého! Co se stalo?“ vykřikla. Přiložil jsem prst k ústům, postoupiv o krok k posteli, kde krásná panička rychle na sebe hrnula příkrývku.

Stál jsem s cylindrem na hlavě, opatrně ohlížeje se po všech dveřích. „Milostpaní - vy jste byla dnes ve vinárně u „kamenné hvězdy“. Neodpověděla. Ale vytřeštěné oči, prudké hnutí těla volalo místo ní doznání.

„S důstojníkem -“

„Pane -“

„S důstojníkem! Zapomněla jste tam -?“

„Vy jste ji našel?“ křikla a vztáhla proti mně nahou, krásnou paži, ozdobenou na rameně lehounkou kraječkou košilky.

„Číšník ji našel - a odevzdal - vašemu muži!“

Po těchto slovech vyskočila paní Hroudová z postele - nic nedbajíc, že se ocitá přede mnou v průsvitném nočním úboru - že se jí smeká košilka s bělostné hrudi - a padla přede mne na kolena, „Ježíš Maria - to není pravda!“

„Je to pravda! Přijde a přinese vám ji.“

„Nepřinese! Skočím s okna - je-li pravda, co povídáte.“ Vy-mrštila se při těchto slovech jako kámen prakem vržený a skočila k oknu.

Ale již jsem byl sevřel paní Hroudovou. A vleče ji k loži, pravím, duše hlas: „Přinesl jsem vám jinou šněrovačku - právě takovou. Zapřete, že ve vinárně zapomenutá je vaše. Tu je.“

Když jsem položil korset do jejích rukou, klekla přede mne a jala se objímat má kolena, vzlykajíc -

„Není času nazbyt. Musím opět do vinárny. S Bohem!“

Paní Hroudová vrhla se však na mne jako tygřice a jala se mne tisknouti k sobě. Chtěla mne zulíbat - chtěla - ale já byl příliš znepokojen dnešními nesnáze - ba, nutno doznati - že mne ovládal již jakýsi odpor k této svůdné ženě. Její nahota mne dokonce odpuzovala. Když jsem si pomyslně, že před několika hodinami toto krásné tělo bylo dáno v plen které si uniformy - vztek mnou zalomcoval. Odsmykl jsem paní Hroudovou až k loži - a neohlédnuv se více, kvapil jsem z ložnice. Tiše seběhl jsem se schodů, odemkl dům - za ně kolik minut byl jsem opět „u kamenné hvězdy“, hubuje, že jsem půl Prahy sjezdil, marně hledaje pana Majdla...

Časně ráno dal nás vinárník odvézti automobilovou drožkou. Vídeňáci nevěděli jistě již ani, jak se jmenují. Když jsem je odevzdával portýrovi v hotelu, musil přivolat pomocníka, aby je neporušené dostal do najatého pokoje.

Hrouda byl ve stavu o něco příznivějším, poněvadž jeho opička jak obyčejně byla prosáklá melancholií. Plakal dokonce, a když jsme se octli na dlažbě našeho předměstí, spustil zoufale: „Touto šněrovačkou jí ještě teď v noci rozbiju obličej. Rozbiju - aby se neopovážila více před lidmi. Larvu si bude musit koupit mrcha zlořečená - nestydatá - -“

Zastal jsem se paní Hroudové jako kavalír. Krk i s hlavou jsem sázel, že se Hrouda mýlí. Je to osudná náhoda - jistě někdo byl také v Paříži - snad již ve Vídni prodávají tyto diskrétní předměty - snad to byla vůbec cizinka nějaká -

A opět jsem sázel hlavu na ctnost ženušky milého soudruha, který sliboval drahé choti tisícera překvapení, ale žádné příjemné. Dušoval se, že jistě je toto její šněrovačka - ale že uhlídá - hned, jak se vrátí - -

Byl jsem rád, když automobil zastavil před domem Hroudovým. Bylo toho neklidu pro mne dnes právě tak již míra vrchovatá...

*

O polednách vzbudila mne Pepička domovníkovic. Tříkráte tu pro mne byla prý již služka od Hroudů. Mám tam přijít - hned, jak vstanu.

Pepička dostala za tu zprávu hubičku. Přijala ji bez nejmenších námitek. Pak jsem se co nejrychleji upravil a spěchal k Hroudovům.

Tam mne uvítali jak čínského prince. Hrouda mi vyšel v ústrety a uvedl před zářící choť do salonu.

Zde mne objal a řekl: „Pepičko - tento můj přítel za tebe ručil, když jsem i já již o tobě pochyboval. Je jasno, jak dobré, poctivé srdce má. Za to mu dáš hubičku - a to hned!“

Paní Hroudová jala se upejpat - já také pln rozpaků koptal divná slova, ale Hrouda nepovolil. Vstrčil mi v nadnou ženušku do náruče, v této příjemné posici dostal jsem od kypré paní Hroudové ohromnou hubičku. Horkou jako vařené víno.

Nikdy v životě jsem tak legálně nelíbal...

—

IV. Perlové knoflíčky.

Koupil jsem je od pana Františka Kohna - obchod s mužským prádlem - v kavárně Kalkuta, když byl prohrál asi půldruhé stovky ve ferblu, který vášni-potrhlého komisionáře nahrazoval milenku. V podobných rozpacích by prodal třeba Prašnou bránu. Dal jsem za ten páreček hotově sedmačtyřicet zlatých. Téhož dne přesvědčil mne v pivnici u Parůžků odhadce zastavárny a obecní starší pán Sábl, že jsou perly pravé a že jsem koupil dobře. Pod stovku že bych nemohl je dostat nikde pod sluncem. Jeho zastavárna by na ty dvě podivné kuličky modravého lesku půjčila bez okolků nejméně šedesát zlatých.

V neděli jsem si zapjal knoflíčky do košile a šel jsem odpoledne do kavárny v Obecním domě mezi přátele budít závist. Seděl tam účetní z Orientálského bazaru, a ten mi perly hned pochválil. Upozornil na ně celý stůl a řekl, že jsou to tak zvané perly Pyris, které se podobají, pravým až na to, že svítí. Při tom zcela nejasně vykládal, jak. Proti tomuto jalovému posudku jsem se ohradil a připomenul jsem, co mi řekl přítel Sábl. Účetní se mi dal do smíchu a řekl, že zná pana Sábla a že ví, jaký je on galanthom. Viděl, že z nich mám radost, proto mi jí nechtěl halit. Ale orientálský účetní je poznává na první pohled. Jsou to perly vyrobené ve Francii, a to v dílnách firmy Pyris. Jsou dobrého vzhledu, trvanlivé, ale svítí - proto před znalci se jimi nesmím blýskat. Daleko lépe bych byl učinil, kdybych byl koupil u nich. Účetní mi dodá perly téže velikosti - druh 3a - výrobek Trapezunt, a to pár montovaný již pro náprsenku, za třicet korun. To je cena pro mne -v kramě je nemohou dáti pod padesát. Ale bude to zboží prima. Nepozná nikdo pod sluncem, že je to imitace. Na dvorní ples

s nimi mohu a budu budit závist. To, co jsem koupil, je, tovar dosti dovedně robený, ale barvený šafránem, míchaným šmol-kou. Je to také příliš fáblováno. Tomu slovu jsem dobře nero-zuměl, ale myslím, že to nějak souviselo s příjemným leskem mého majetku.

Trochu jsem svůj kup bránil, ale na konec jsem si objednal párek perel Trapezunt. Za třicet korun, dokonalé montáže a na zlatě. Potom jsem si šel zahrát kulečnick, ale skončil jsem s hrůzou špatných, poněvadž jsem stále myslil na to, jak mne napálil František Kohn -obchod s mužským prádlem.

Druhého dne jsem večer v kavárně přijal dvojici perel z Ori-entálského bazaru. Ráno zašel jsem ke klenotníku panu Lein-webrovi, aby mi prozkoumal, čím mne dle výroku znalce Kohn napálil. Ale dostal jsem posudek velice příznivý. Odhadce Sábl rozumí prý perlám málo - účetní z bazaru nic. Moje perly nejsou imitace - jsou výborné každým směrem, vzácné stej-nou velikostí a týmž jevem. Mají bratru cenu dobře dvou set zlatých. Za tento peníz je ode mne koupí ihned pan Leinwe-ber, klenotník v pražském světě renomovaný.

Také orientálské zboží mi prohlédl a řekl ihned, že je to vý-robek firmy Trapezunt - má to nákupní cenu nejvš dvacet korun. Zlato je nejhorší a jenom dobré fáblování může nezna-lice oklamat. Co to je, ani jsem se již neptal.

Z krámu jsem šel hrdě a o plesu obchodních cestujících jsem si své pravé perly vetknul do košile a šel osliňovat svět. Ale v tomto ovzduší lidí velmi bystrozrakých jsem špatně se svým klenotem pochodil. Nejméně deset přátel a známých mne ujis-tilo, že mám v náprsence imitaci. Někteří to jmenovali výrob-kem Pyris, jiní Trapezunt a někteří hádali na známku Betel. Tak mi tím pokazili večer, že jsem po půlnoční přestávce již ani se neotočil. Sedl jsem si k Letošníkovům ke stolu a mra-

čil se. Ale zjistil jsem, že jsem vzbudil neočekávanou pozornost baculaté paničky, kterou jsem Letošníkovi, korespondentu od Heidenreichů, dávno již záviděl. Osobička v nadýchavých šatíčkách s povážlivým výstřihem napřed i vzadu zakoukala se do mých perel. Oči jí zaplály a po chvíli mi řekla, že mám báječné knoflíčky. Její tatínek byl u Goldbraunů ve vývozním oddělení a perlám rozuměl. Od něho leccos pochytila a musí se mi přiznati, že jsem si opatřil klenot nádherný.

Projelo mne staré čtveráctví - a odpověděl jsem, že vím o lepším klenotu, než jsou mé knoflíčky, ale toho že se bojím optat, chtěl-li by být můj. Perel že jsem se neptal.

Paní Letošníková chytla jako sirka a nespouštějíc očí s mých perel řekla polohlasitě, zda jsem se již toho lepšího klenotu ptal?

Neptal, ale ptám.

Letošník se tou dobou u vchodu dvořil starému Heidenreichovi - a proto jsem si tolik troufal.

Hezounká panička se zapálila, zahryzla hoření zoubky do spodního, jako višně rudého rtu, a pak zašeptla, že je chybou, že nikdy člověk neví, co myslím vážně a co říkám jen žertem. Pod hustými brvami při tom na mne dvakrát střelila očima.

Letošník dosáhl právě toho, že mu komerční rada Heidenreich podal prsty své tlusté pravice a propustil jej blahosklonně jako potentát. Proto jsem mohl chytající rybičce hodit již jen posledního červíčka. Že budu zejtra o šesté u vyšehradského tunelu čekat. Že jí ukáži, jaké pokroky činí Nusle. Schováme se tam do šera postranních ulic jako do peřin a bude-li libo, pobesedujeme tam někde v restauraci. Nikdo nás nepozná.

Tu se na mne podívala - ženuška kyprounká - přísně, jako by mne vyháněla - pak se však zasmála na mé knoflíčky, a to již jsem věděl, že přijde.

Když zářící Letošník zase přisedl, nechal jsem ho chlubiti se, jak byl jeho šéf k němu roztomilý, jak ho chválil a jak mu ruce tiskl. Pak jsem začal, jako bych s milostpaní byl hovořil o svých perlách. Že jsou falešné, že jsem to koupil v Norimberku za pár marek - ale paní Letošníková se nedala. Prohlásila mé knoflíčky za pravé a mé líčení za koketní klam. Odhadla perly na pět set korun nejméně a řekla, že by se našlo málo tak úplně stejných dvojic do náprsenky. Já jí při tom tiskl nožičku svou pravou lakýrkou a dostal touto podstolní telegrafii, ujištění, že přijde zítra k tunelu - kdyby pršely třeba cihly.

Přišla. Muži namluvila něco o smíchovské aréně a již za tunelem mi dala dvě hubičky horké jako čerstvé koblihy.

Od těch dob jsme se scházeli dobrých šest neděl. Pojednou to přetrhla neočekávaná událost. Z Drážďan mi psali, že mi vyšel tentokráte los saské loterie, kterým jsem se již několikrát pokoušel svésti Fortunu. Tři tisíce marek na mne čekalo jako na ženicha. Zajel jsem tam, výhru shrábl a přelétl jsem hranice jako pták, hlavu plnou plánů, co s nimi počnu. Že je roztavím nějakými radostmi života, tím jsem byl jist.

Také paní Letošníkové jsem chtěl něco z výhry koupit na památku. Ale její muž má dům na Vinohradech jako hrad, ona je samé zlato a když se zachuchlí, aby ji nikdo na schůzkách se mnou nepoznal, šustí na ní samé hedvábí a pravá krajka. Present za slušný peníz vyhloubí mi do výhry jámu jako studni

a maličkosti jí nepomohou. Což není moje osobnost již krásným darem pro takovou lásky lačnou paničku, která má - jak nyní stále jasněji vidím - mnoho vad? Nic, nic nedostane, ale zajedu s ní do Kyvína v automobilu, po čemž leckdy zatoužila. Tam se asi někdy s někým potěšila „u červené lišky“ restaurace, hostinské pokoje, letní byty - kamž v zimě cestují statečnější Pražané v párech inkognito. Tož jí tedy dopřejí této romantiky. Ale s výhrou skutečným jiný - lepší podnik. Vyjedu si někam do ciziny. Roznemohu se, vymámím dovolenou na tři neděle a zahraji si v končinách, kde mne neznají, na barona. Tři tisícovky mne zrovna pálily.

Myslil jsem původně na Opatii. Ale osud mi ukázal cestu jinam. Prokurista z banky Herkules, dobrý kamarád Klváček, zlomil si nohu, když se vracel z cestovní kanceláře na Můstku, kdež si byl koupil okružní lístek do Nizzy. Chtěl tam za nevěstou, dcerou velkouzenáře Treznera. Z nemocnice pro mne poslal, abych nějak zpeněžil lístek a vnutil někomu i byt v Nizze, kterého se dopídil za směšně nízkou cenu v příhodné poloze. Na lístku chtěl tratit polovičku, na bytě závdavek - slíbil jsem, že se poptám, ale byl jsem již jist, že se této náhody nepustím. Do Nizzy na jaře! To bych byl oslem nejhrubšího kalibru, kdybych si tam nezajel sám.

V obchodě jsem začal stonat. Třáslý se mi ruce, korespondence se mi mátla, mluvil jsem nesouvisle a nařikal na hlavu a žaludek. Jednou jsem i omdlel, a musili mne domů dovézti drožkou. Vysvědčení jsem dostal od známého doktora, že by mne byli na ně lehce mohli dodat do blázince. Ale já chtěl jen dovolenou, abych mohl někam k moři, kde podle úsudku lékaře jedině se mohla vyléčit má nervosa. Šéf radil nějaká zastrčená místa, kde by bylo klidno, a já přítakal. Ale v kapse

mi poskakoval okružní lístek a smály se tři tisícovky marek. Pro ty je Nizza a jen Nizza na světě.

Paní Letošníková se do Kyvína v automobilu nedostala. Nebylo na to času. Musil jsem stonat i pro ni. Rozloučil jsem se s ní jen pohlednicí a třetího dne sedal jsem již v Mnichově do berlínského vlaku riviérového. Za čtyřiaadvacet hodin poté převlékal jsem se již v Nizze do jarního úboru v pěkném pokojíku, z jehož okna jsem každého rána mohl za zámeckým vrchem vítat slunce.

Vzduch v Nizze v plném jaru je jako likér. Kosti tu dostávají pružnost oceli a svaly nejsou kaučuku nepodobny. Oči vám všecko ukazují skoro v bengálském osvětlení. Na Anglické promenádě u moře a v kasině se vám zdá, že jste o deset let čipernější. Zejména, je-li v tobolce dosti poukázek na příjemnosti života.

A těch ženských! Z celého světa je sem svezly rychlíky v nejkrásnějším výběru. Nestačíte koukat - nestačíte prohlížet. Voní to kolem vás krásou, kvete elegancí, blýští se klenoty a mámí vás to vším, co je u žen tím nejskvostnějším. Musíte sem přivést mnoho rozumu a mnoho peněz, chcete-li obého aspoň špetku domů odvést. Tak mne to povzbudilo, že jsem si dal natisknouti navštívenky s tajemným jménem Hunfalvy M. Několik maďarských vět v hlavě mám, bude-li zle, prohlásím, že jsem uherský Němec.

Peníze jsem uložil v Lyonské bance a počal si hráti na barona. Především v kasině. Oholil jsem se tak, že jsem měl vzezření anglického majitele koníren se závodním zvířectvem, mluvil jsem nosem a oblékal se jako kníže do fraku každého večera, když jsem šel do kasina.

Našel jsem si tu v obrovském sále pod palmovým hájkem, kde byla skryta hudba, stoleček - měl jsem brzy svého číšní-

ka, svou obsluhu jako lord - dobrodružství mohlo přijít, kdy mu bylo libo.

Přišlo. Po několik večerů jsem mohl sledovati krásnou dámu, která byla obléknuta vybraně, čítala nedaleko mne Figaro, které si sama nosívala, byla jako zralý fík - a jistě jí nebylo více než pětadvacet let.

Pro tu jsem se strojil velmi pečlivě. A do náprsenky jsem vždy vtlačil své perly, kterým rozuměl odhadce Sábl, klenotník Leinwebr a milá paní Letošníková. Blyštěl jsem jimi směrem ku své cizince, která byla každého dne oblečena jinak a vždy vybraně.

Když mne jednou rozpálila svůdností a studeným pohledem k mému stolečku, položil jsem na mramor dvoufrank a zavolal jsem svého číšníka. Diskretně jsem se otázel a dostal za půl hodiny reference jako v informační kanceláři. Je to dáma ze zámoří, dle všeho vdova, ale prstenu snubního nenosí. Francouzsky mluví s přízvukem cizím. Bydlí v hotelu Cimiez - tedy dáma distinguovaná. Je tu teprve několik dní, ale dosud jí nikdo neviděl v nějaké společnosti.

Kořist pro mne jako stvořená. Jsou-li ledové pohledy jen šidbou, porozprávíme si miláčku - porozprávíme.

Když pohovořila s číšníkem nebo se při četbě pousmála, vyběhly jí z hořejšího rtu dva zoubky jako veverce. Bělostné jako alabastr, oba počtářsky na vlas stejné a povážlivě ostré. Ale nevadilo v nejmenším, že vyskočily na stráž nad plnějším retem dolním - naopak: ve vyzývavosti jejich bylo něco dráždivého - člověk si přál, aby se do něho zahryzly ty dvě mandle v malinách. Mně by bylo nevadilo, kdyby mne byly kously do srdce. Paní Letošníková plouží někde po Vinohradech - snad se našel někdo, kdo mne v jejich snech zastupuje - jen si poslužte paní zámořská - hryzněte do mne jako do jablíčka.

Než zjistíte, že jsem ovoce někdy i natrpklé, kde nám bude oběma konec? Já budu v Praze hašteřit se zase s personálem, jezdit po zákaznicích a obelhávat šéfa, jak je nyní těžko pracovat, když přibývá tolik konkurence. Budu zase šidit Letošníka a snad i někoho jiného, změní-li se mé názory zde, nebo paní Letošníková tam. Ale teď je čas pro nás, půvabná cizinko, že se lepšího nedočkáte. Chcete-li dobrodružství, přicházíte v pravou chvíli. V Nizze je velká soutěž, vaše zoubky nenaleznou sousta do té míry jaderného, jako já jsem zde u stolku proti vám v účtě podepsaný.

Žádná odpověď. Pohledy studené jako podkroví o vánocích, ba žádné pohledy vůbec. Figaro, káva, někdy ledová grenadina - vždy na konec cigareta se zlatou trubičkou - přimhouřené oči, hraje-li orchestr nějak sentimentálně. Osamělým žin-kám to výborně sluší. Krátké přehledky, společnosti - nejsem pro ni ničím více než tácek, o který stírá popel své tabákové točenky.

Zadušoval jsem se, že se nevzdám. Vyzkouším své donjuanské praktiky na takovém mezinárodním kolbišti. Odtáhnou-li s nepořízenou, kdož o tom zví?

Pověsil jsem se jí na paty a začal obléhati svůdnou pevnost dle všech válečných pravidel. Zámořská dáma věnovala se též některého večera návštěvě heren, kde gumové míče běhají po hladkých mísách s očíslovanými jamkami. Komu štěstí přeje, tomu si míč sedne do jamky, jejíž číslo obsadil. Za frank dostane pak osm stříbrných kotoučků, v jejichž hlavách, nápisů a znameních je tak těžko, se vyznati.

Sázet na tyto koničky pokládám za velikou pošetilost. Já hrál jen na dámu s dravými zoubky. Mám-li prohrát u ní, proč bych vyhazoval peníze croupierům, jejichž šibalskému výrazu jsem dobře vždy rozuměl, když shrabovali mince naivních ci-

zinců. Když se tu objevila má kořist očí a zastavila se jako já u stolu - přiblížil jsem se na dosah její plné paže. Ale lhal bych, řekl-li bych, že si mne nějak povšimla. Jako bych byl jedním ze sloupů, na nichž se tu vznáší galerie, tak šla kolem mne, chtěla-li lépe vidět na zelenou louku, kde seli hlupáckové a žali croupiéři. Dívala se lorgnonem a asi dvakráte se usmála. To, když dlouhý pohrabáč úředníkův smetal zvláště hojnou úrodu. Její zásady se tedy kryly s mými. Nesázela - nevyzývala: dáma ze společnosti!

Ta chce mít jen a jen dobrodružství. Ta nejde líčit na zazonbané hlupáky, aby je vyssála jako pavouk - ta si přišla srknout punče lásky sem, k azurovému moři - pak zmizí a bude se těšit někde za velkým rybníkem vzpomínkami. To je případ pro mne přímo uzrálý - nepustím vás, krásná cizinko - zaplatíte daň své touhy mně!

Dal jsem se na další výboj a třetího dne jsem již docílil úspěchu, že jsem jí při odchodu mohl podat krajkový šál, který se jí smekl s beder tak povážlivě vystřížených, že jsem na té kráse nevěděl, kam dříve s očima. Poděkovala lehkým úklonem a při tom mne píchla zrakem jako žihadlem. Bylo v tom beze všeho sporu povzbuzení, abych při nejbližší příležitosti ve své pozornosti neumdléval.

Připíal jsem se k podpatkům těch drobných nožiček ihned a otevřel jí dříve, než mohl přiskočiti dveřný, ozdobený na šiji stříbrným řetězem. Zase díky němým úklonem - ale dveřnému rozkaz, aby opatřil vůz. Vtom však za dveřným klouzla dáma nějaká a obratnému domestiku bylo věnovati se především této. Já ihned zaujal jeho místo - vyžádav si sankci své krasavice otázkou: „Vůz libo, madam?“

„Velice vás prosím, pane,“ řekla a lehce se pousmála.

Postavil jsem se jako anglický závodník a hvízdal do náměstí Massénova. Vídal jsem tak těžké Angličany přivolávat několikrát v Nizze automobily. Učinil jsem to tak neomaleně, jako by byla Nizza moje. A hned přihučel vůz hnědě natřený, a já mohl otevřít dvířka a zase je za svou společnicí zaklapnouti. Zvolala na šoféra: Hotel Cimiez! Mně poděkovala úsměvem sklonivši se k vlečce, které upravila místo ve voze. Při tom se mi otevřel výhled do korsáže, za který bych byl v té chvíli snad i položil šekovou knížku Lyonské banky. Projelo mne to, jako by mne byl někdo postříkl horkým medem...

Vůz zahučel - hledím za ním s kloboukem v ruce. Na rohu kasina čekám, až se náplň automobilu obrátí ke mně - pohledem sebemenším mne nějak pobídne, povzbudí - - -

Nic takového: dáma - dáma skutečná. Chce v Nizze jen dobrodružství. Tisíc láter: tu jsem!

Tři další dny se nepříhodilo nic. Pozdravoval jsem již svůj protějšek v kasině a býval odměňován letným díkem. Bez úsměvu - skoro bez výrazu. Ale čtvrtého dne bylo o koncertě v kasině tak plno, že stoleček krásného mého protějšku obsadili neomalení lidé dávno před jejím příchodem. A když se objevila a stanula rozpačitě hledajíc, kam by se posadila ke své svačině, povstal jsem jako známý král, který o korunovaci sestoupil s trůnu a podložil krásným kolenům dvorní dámy polštář svého sedadla. Nabídl jsem místo své, odkvapil pro sluhu a za frank získal jeho přízně. Objevil se za okamžik se židlí. Na tu jsem se usadil, zašveholiv své vylhané jméno. Úklon krásných kadeří - a již jsme hovořili. Mluvil jsem volně, trochu nose - hrál jsem klidného Naboba.

Ukázalo se, že jsem pro Riviéru zralý jako časlavská máslovka o sv. Václavě. Dostal jsem koš důvěry dámy osamělé,

kteřá přišla sem ke kouzelnému moři mnoho zapomenout. To doznala - ale odmítla naznačítı podrobnosti. Pak jsme se dohodli o končinách, kde jsme byli oba a při tom jsme za-
toužili po návštěvě Cannů. V mé tobolce se zachvěla šeková
knížka, když rozkošná cizinka řekla, že dosud nikdy nebyla
v tomto eldorádu velkého světa. Nabídl jsem automobil
se svým průvodem. Ale dostal jsem odmítnutí - jen toho auto-
mobilu. Vlaků je velký výběř - silnice kolem Nizzy jsou plny
prachu - proč jim dávatı přednost? Průvodu mého neodmítla
- po několika větách bylo dohodnuto: spolu pojedeme dra-
hou - ale na nádraží ji odvezu automobilem. Svým automobi-
lem - očekávati ji budu ve dvoraně hotelu.

Pak již se mne jen tázala, ve kterém hotelu bydlím. Lhal jsem,
že v hotelu Star na Anglické promenádě. Když se mne opta-
la na jméno, dostala nádavkem nepravou moji navštívku.
Pak jsem směl políbitı ruku, doprovoditi před kasino, poky-
nouti o vůz a dostal jsem na nároží pohled z kočáru.

Svého jména neřekla.

Druhého dne jsem byl ve dvoraně hotelu přesně jako listo-
noš. Za chvíli mne obklopily vonné výpary jemné voňavky.
Do automobilu a na nádraží. Ve vlaku jsem se domohl zvlášt-
ního oddělení - a tu jsem dostal překvapující otázku.

„Proč jste lhal, že bydlíte v hotelu Star, když tomu není tak?“

Časněji by na mne musila vstát zámořská holubice. Ani jsem
se nezajíkl a odpověděl, že nesmím se vytasiti s pravým jmé-
nem, dokud není skončeno mé poslání, o němž blíže vysloviti
se nedovoluje mi můj úřad.

Učinil jsem energickou a rychlou odpovědí dojem jako bych
byl střelil přímo do terče. Už se mne neptala. Zažili jsme krásný
den v Cannech. I po moři jsme se projeli v plachetním člunu,
prohlédli okolí a vrátili se do Nizzy za večera plní poesie a tou-

hy. Mnoho nechybělo k mému vyznání. Ale hrál jsem kavalíra a nevysypal hned všechnu přítěž balonu. Jenom jsem ruce zulíbal v automobilu z nádraží a dostal pozvání na čaj: zejtra o páté. Na terase jejího pokoje, číslo 37. Paní Greenová - četl jsem na její navštívence.

Čaj nás rozpálil jako jižní víno. Dostal jsem i hubičku, ale musil jsem odejít v době důstojné nejenom mé Hostitelky, ale i pyšného hotelu. Zejtra - zejtra přijít mám zas. Myslíl jsem tu, že dojde k okázalému mému sklonění se pod jho jejich půvabů - k vyznání jako na jevišti, k čemuž vábí jaro nejkrásnějšího pásu zeměkoule.

Přišel jsem jako domů. Zasmáli jsme se na sebe jako děti a usedli na terasu, ačkoli by mému toužení byla lépe hověla intimita roztomilého salonu. Ale i k tomu došlo, že jsem směl ruku v ruce doprovodit svou hostitelku, když se odhodlala vyčastovati mne likérem. Šla pro láhev a číšky - já za ní, skláněje se stále k výstřihu, líbaje v myšlenkách, co tu bylo bělostného a nediskretně na mne se smějícího.

Rozčilení poslalo zbytky mého rozumu na procházku. Když jsem přijal z krásných ruček tácek s číškami, zachvěla se mi ruka jako školáku. Číšky se zapotácely - já chtěl podchytit jejich těžiště, ale zavrával jsem při tom. Obě křišťálové nádoby se rozběhly z podnosu a sletěly na podlahu. Každá jinnam. Obě křikly zvukem známým, poněvadž to byla jejich chvíle poslední. Sta střepeů z nich bylo na parketách.

A tu jsem zapomněl svého cizokrajného kavalíra.

Jadrně jako ve skladišti našeho závodu křikl jsem neomaleně a po česku: „Hrome!“

Bylo to sprosté - bylo to ohavně nepředložené - ale hlavně to bylo hloupé. Způsobilo to scénu, na kterou si vzpomenu jistě ještě, až budu umírat.

Svůdná paní mne změřila očima vytřeštěnými - hlodavě zoubky vyběhly z malin pak se octla láhev likéru kymácivým pohybem ručky na stole - krásná paní padla pak na chaise longue, jako by tam rybáři hodili zlatého pstruha. Ruce se vznesly k hlavě, smích - divoký smích otrásl salonem - a z úst vyběhla v nejlepší češtině slova: „Já to tušila: perly jsou falešné!“

Lotova žena prý stála tak nějak podivně na křižovatce, když za ní chytlo biblické město. Ale jistě nestála v takovém úžasu jako nyní já.

V tichu, které po výkřiku hostitelky nastalo, počal nejprve hovořiti tácek v mých rukou. Ťukal do mého kolena a vydával příšerný zvuk. Jiný však opravdu mluvit z nás nemusil. Všechno bylo jasno. Byla to krajanka - na mé perly líčila, Nizza byla jejím revírem jako stům a tisícům jiných. Mé perly na ni křikly, že jsem nejméně milionářem, a tak došlo k zápletce, ze které bude mrzuté východisko.

Ale milá paní z Greenu se brzy vzpamatovala. Zůstala na pohovce a smějíc se jako uličník sepjala ruce na klíně a zahovořila: „Zmátly mne ty vaše perly. Hledám je rok - a teď vidím, že jsou falešné!“

Musil jsem pro čest vlastní, Kohnovu, Sablovu a pana Leinwebra - částečně i paní Letošníkové - do boje. Perly mé jsou pravé - jsou ověřeny znalci nade vší pochybnost, koupil jsem je - (teď jsem se rozběhl jako ke skoku) koupil jsem je za dva tisíce - pravím za dva tisíce korun! U dvorního klenotníka v Drážďanech, svého starého kamaráda. Všecko ostatní je klam - nejsem maďarským politikem, nejsem milionářem, nejsem kavalírem - všecko mé kasání a holedbání je podvod - ale perly jsou pravé!

Krajanka při mé řeči obhajovací se přiblížila k mé náprsence a dotkla se perel. Posvátně - téměř - delikátně zajel její prstík na perlu jednu a pak na druhou. Podívala se na ně se strany a pak poodstoupila - pak si mne přivedla k oknu, zase perly něžně pohladila a po chvíli zašeptla: „Pravé!“

„To si myslím!“

Na tuto mou odpověď se obrátila ku skříni, v té zachrastila kovová kasetka. Za okamžik se octla paní Greenová přede mnou se šňůrou perel. Ty mi ukázala jako hrozen a přimkla je pak k mé náprsence vedle mých knoflíčků.

„Vidíte - na vlas stejného zbarvení. Hledám si párek na náušnice - tu jsou!“

Pokrčil jsem rameny. Tak draho, jak myslí, nepřišel jsem do Nizzy kupovat. Ale chytrá krajanka byla v mé hlavě jako doma. Zasmála se zdravě a dodala: „Dal byste je za tři tisíce franků?“

Nedůvěřivě jsem se na ni podíval.

„Za hotové?“ pokračovala.

„Inu -za hotové -“

„Já jich platit nebudu, ale pošlu k vám kupce. Musíte říci, že jste obchodníkem perlami, aby byla důvěra, a musíte mít několik dnů strpení. Kupec k vám přijde. Ale musí vás být v kasině vidět.“

Jako hlupáček jsem na sebe žaloval. Vše si poznamenala a pak mi dala na srozuměnou, abych zmizel. V Nizze je čas velmi drahým kořením. Nesmím se k ní hlásit a nesmím prozradit, že jsem s ní vůbec o perlách hovořil. V kasině však musím nyní několik večerů meškat, dokud nebude obchod uzavřen.

Pak jsem směl políbit paničce ruku, a z hotelu jsem se octl na promenádě, nevěda vlastně ani jak.

Čtyři večery jsem poseděl nato sám zase u stolečku pod palmami. Dva z nich jsem se mohl však již dívat na společníka paní Greenové. Byl to dědek s nemožnou kravatou a s brilianty na prstech. Mluvil do ní jako přištipkář. V nadité tobolce se hrabal při účtu jako v seně. Ona pak si počínala jako kněžna. Pátého večera se odvážil k mému stolu a dovolil si mizernější francouzštinou, než byla má, otázeni se, neprodali bych své perlové knoflíčky?

„Proč ne? Jsem obchodníkem perlami. Tyto mne ovšem obzvláště těší, ale obchod je obchod.“

Pak jsem mu napsal adresu a rozešli jsme se jako gentlemani.

Druhého rána jsem za knoflíčky požádal čtyři tisíce franků a neslevil ani centimu. A před polednem jsem nesl bankovky již do Credit Lyonnais.

Pak jsem si v české společnosti namluvil paní Mejdrovou, vdovu po továrníku hospodářského náčiní, a s ní jsem se vrátil do Čech. S tou jsem se však za měsíc pohádal a vrátil se k paní Letošníkové. Chodím do domu, poněvadž jsme se s Letošníkem ve vinárně Obecního domu pobratřili.

—

Letní byt.

Malíř Klepetko bydlí ve třetím poschodí výstavného roháku páně Pohořalova. Na celou Prahu dívá se odtud sebevědomě - ba s pohrdáním, které úplně sluší umělecké jeho individualitě.

Klepetko je malířem podobizen. Již za patnácte zlatých dostane u něho každý přítel umění podobiznu velmi zdařilou ve spravedlivém aleji.

„Přidáte-li však desítku,“ poznamenává při tom mistr zákazníku, kterého třetí poschodí neodstrašilo, „pak vám za podobu ručím tři léta. Vašnosti: tři léta! Koupíte-li budíček na splátky nebo velocipéd, garantuje vám dodavatel rok, nejvýše půldruhého. Já ručím tři léta.“

Někomu při výkladu mistrové není jasno, zač vlastně Klepetko tak dlouho ručí. Zda za to, že se v podobě nezmění, že nestloustne ani nezhubení, že mu nesešediví vous nebo nevypadají vlasy. Mistr také určitěji se nevyslovuje. Když portrétu žádostivý návštěvník přisvědčí, dodává Klepetko skoro důvěrně: „A obětuje-li rovných třicet zlatých, pak dám do vaší podobizny duši!“

Při těchto slovech obyčejně objednavatel sebou trhne, ale výmluvnost umělcova nedá mu vzpamatovati se.

„Duši - pane - chápete přece?“ zvoní orgánem svým malíř Klepetko. „Vložím do vašeho obličejce všechny význačné stránky vaší letory - portrét bude mluvit za vás, že jste kuřák, že máte rád svou ženu, že jste pečlivým otcem, že žijete pro hudbu a že jste upřímný našinec. To všechno bude z toho plátna zrovna křičet.“

Vidí-li Klepetko, že je host při těchto neslýchaných věcech téměř bez dechu, pak žene již útokem kavaleristické bravury:

„Když chci vašnosti - když chci, pak musí z té podobizny vyčíst každý, co jste měl k obědu, a že byl čtvrtek, když jsem vás dodělal. To musí mluvit za mne, za vás, za vaše sousedy - po případě i za vaši hausmistrovou! Vašnosti!“

I nejnerozhodnější smrtelník při těchto slovech již objednává a klopí zálohu.

Klepetko při tomto obřadu na mrzký peníz zdánlivě ani se nepodívá. Aby však nálada nepozbyla pravé vůně, pokračuje: „Až budete mít ode mne podobiznu, můžete klidně umřít. Rodina bude mít pro vždy památku, jako byste byl ještě živ. Ode mne jdou podobizny do Ruska, do Německa, do Paříže. Tuhle jsem dělal jednu do Budějovic a dostal jsem dvě šunky odtamtud nádavkem, že se mi tak povedla. Neříkám to proto snad, že bych se domáhal přídávku moje ceny jsou pevné. - Co smluvím, to žádám, ani o halěř více - co slíbím, dodám!“

Jeden zákazník odvážil se poptávky, je-li pan Klepetko akademickým malířem.

„Víte, co to znamená: akademie?“ rozjel se proti němu mistr jako sršněm uštknutý. „Akademie je švindl, kde se maří čas hloupostmi. Půl roku jsem tam byl a musil jsem utéci. Tam by byli můj talent zničili. Ať mi poví akademie, jak mám namalovat pana Pospíšila, aby jen jen mluvil - nebo paní Rejskovou, aby ji poznal syn v Americe. Co mně tu může akademie říci? Brožík - Hynajs - Ženíšek - švindl, reklama - panečku! Jen to zkuste a dejte se u nich vyblejsknout. To abyste šel krást, máte-li to zaplatit. On se na vás jenom podívá a řekne: „Dvě tisícovky!“ Jako já řeknu: „Dobré jitro!“ - tak oni řeknou: „Dvě tisícovky!“ Já požádám třicet korun - a jste na plátně živěj! Barvy jako cement - takové u nich nedostanete za žádné peníze, protože neprozradím, kde je kupuji. To je mým tajemstvím. Cena je levná, protože jich odebírám celé soudky. Ta-

kový Brožík se vám s jednou podobiznou piplá deset měsíců - za tu dobu já spotřebuji jenom oleje bečku. Deset měsíců - vašnosti! Zkuste, aby vám dělal švec deset měsíců perka. To tam nabije floků, že nebudete vědět, je-li ten futrál z kůže nebo ze dřeva. Při malbě je to právě takové. Podobu musím chytit do oka, a pimzlík to hodí na plátno jako zrcadlo. Akademie? K smíchu - teď má slovo příroda. Teď se na to přišla, v čem je to pravé umění. Žádné školy, žádný professor - žádná theorie! Příroda, vašnosti, příroda.“

Z těchto ukázek mistrovy výmluvnosti vysvítá dojísta zcela určitě, že je malíř Klepetko mužem činu a mužem slova zároveň.

Těší se proto neobmezenému respektu na všech stranách. V hostinci „U černé třešně“ jeho náhledy vždy ovládají situaci, v domě páně Pohořalově mívá ve sporech, které vzbuzují vzájemné styky partají, slovo závěrečné, a u domácího, kde čašem zůstane s činží v choulostivém restu, nevyvolá jeho odpor, jeho mínění neb požadavek více než povzdechy.

Pan Pohořal je totiž neobyčejně klidný člověk a raději trpí, než by se utkal s mistrem Klepetkem. Ani fantasmii dopřísti nedává, co by nastalo, kdyby se pokusil čeliti resolutnosti umělce z třetího poschodí.

I domovnice Pohořalova roháku přede dveřmi malířovic bytu ztrácí na svém ohni. A je to domovnice, jejíž pohled je žhoucím plamenem a jazyk pohybujícím se paprskem velocipédu.

I když přijde s uctivou připomínkou, že se povážlivě blíží nový termín, a že dosud z předešlého vykazuje účet páně Klepetkův nemilý nedoplatek - omlouvá se domovnice desetkrát, než se svého poselství zhostí. U jiných partají v takových případech je každá její věta třaskavou střelou.

„Že se ten náš domácí nestydí, umělce blamovat upomínáním!“ hovořívá potom Klepetko, je-li právě dobré mysli. „Už jsem mu udělal osm portrétů - za babku je dostal. Až mne jednou odvezou na Vyšehrad - bude koukat, jakou budou mít ty věci cenu. Pak však už ani za ten rohový barák nevymámí ode mne ještě jeden obraz. Ať si jich dá tedy udělat ještě pár do zásoby. Ať jimi podělí spolky, kde je výborem - ať pamatuje i na vzdálenější příbuzné a u všech všudy: Ať dá do každého bytu jednu podobiznu. Paní Plíčková, ta je báječná myšlenka: řeknou to domácímu! Každý nájemník bude mít jeho portrét na očích to mu bude připomínat termíny a oni si ušetří plíce, matko. Jdou, jdou a vyrozprávějí mu to. Při větším množství bude to ještě lacinější. Půl roku budu dělat samé Pohořaly. Možná, že při tom zblbnu - ale ať vidí, že nejsem frásista!“

Je-li však Klepetko špatně naladěný, pak je hotov mnohem dříve. Hodí paletou - vyposlechne domovnici v póse dona Karlosa, ale pak s přepjatou dvorností otevře jí dveře, a jako by hrál v rytířském kuse, mávne rukou do chodby a tónem krále řekne: „Madam, že líbám vašeho velitele a pána. Jistě na něho nezapomenu - na vás také ne!“ Pak s úklonkem dodá: „Rukulíbám!“ a vrátí se k svému umění.

Domovnice sehraje při tam scénu rozveselené ženy z lidu, hovoříc k paní Klepetkové: „Tenhle jejich milostpán - aby ho Pán Bůh zachoval! - ten nikoho nezarmoutí. Líbějí odpustit, že jsem vytrhovala.“

A štrachá se dolů.

Ale i v jiném ohledu hledí si zachovati paní domovnicková přízeň Klepetkovic rodiny. Znají slabosti tohoto manželského páru, nosí jim totiž noviny z domu a nejbližšího v okolí ještě čerstvé. Kde byla včera mrzutost zaviněná pozdním příchodem přednosta domácnosti, kde už zase byl exekutor, kte-

rá slečinka, milostpaní nebo služka dostává podezřelá psaníčka nebo ještě podezřelejší hubičky, kolik je kdo dlužen u řezníka, hokynáře a mlékařky - a kterou paničku už zase pobolívají zuby.

Počátkem května přišla domovnice ke Klepetkovům s novinou, že oficiálovic pojedou letos na letní byt. Někam k Táboru. Paní oficiálová to posadila prý pláčem a nervósou. Když všechny odpory přemohla, zrovna prý omládlá.

„No, vidějí, paní Plíčková“ - ujal se slova mistr Klepetko. „já jsem také pro letní byty - já to oficiálovi schvaluji, že se tak rozhodl. Ale pro mne by na takovém Tábořsku nebylo nic. Já bych musel do velké přírody - do něčeho grandiósního! Pro mne by tak bylo moře. Vidět bramborovou nať a špinavé ovce - to není žádný zvláštní požitek. Ovšem: oficiál je kancelářský mol - ten nikdy nepochopí, co žádá umělec!“

Paní Klepetková je oddanou manželkou svého Theodora. Aby domovnice byla ještě více oslněna, připojila: „Jo jo - paní Plíčková! Můj je náramně pro moře. Jak to není moře - to není pro něho žádný letní byt. Také jsem řekla: přijde-li to státní stipendium - Theodor je už dávno na řadě - jedeme k moři!“

Domovnice je plna rozpaků. Svědčí jenom krátkými úslovími a posléze poznamená, že také domácích řekli, že pojedou letos na letní byt. Ze svého při tom dodala matka Plíčková: „Děti nejsou - proč by neužili? A pak: to by byla ostuda, aby domácí zůstal za partají. Ještě neřekli sice, kam a co - ale jistě pojedou!“

Pak se vyporoučela a hajdy k domácím. -

Náhled Klepetkův o moři vzbudil u věrné jeho manželky jakýsi nepokoj. Hájila před domovnicí moře jenom proto, poněvadž je oddanou družkou mistrovou. Ale jakmile domovnice odkvapila, dodala si odvahy a vytasila se s otázkou, byli-

skutečné manžel její někdy u moře, když je tak vroucné doporučuje.

„Ježíš Maria - Fanny!“ rozkřikl se Klepetko. „Co pak potřebuji všechno vidět, co se mi má líbit? Nemám fantasmii? Nejsem umělec? Mám v hlavě snad rašelinu? Fanny! Moře! To slovo musí umělci již říci všechno. Gigantické, do prázdna trátící se spousty vod - vlny brzy jako dům, brzy jako brázda - tu s pěnou - tu se sklovitým lomem - nad tím vzduch všech barev a odstínů - víš - to možno jen cítit, jen tušit - to se nedá říci - víš - víš. A k čemu slov? Vezmi džbánek a opatř litr černého, jinak tu svou fantasmii dnes nezkrátím!“

Klepetko hodil štětcem a počal hvízdati ostrý vojenský pochod. To znamenalo, že džbánek černého je nyní jedinou možností, má-li moře jeho citů nalézt důstojnou cestu pro svůj odliv.

Paní Klepetková hned splnila, po čem manželova duše prahla. Černého se sama ráda vždycky napila. -

U domácích zatím svědomitě vypověděla domovnice, která soudí o letních bytech Klepetko a zejména, jakého je mínění o moři.

Pan Pohořal je vzácné dobrotisko. Plachý, jako by se styděl, že má dva domy dluhů prosté. Zvláště před malířem Klepetkem bývá pln rozpaků. Imponuje mu výmluvný malíř ne tak uměním, jehož dosah celkem dosti nechápe - jako resolutností. Připadá mu, že každé slovo Klepetkovo je namířením děla. Dech se v něm až tají, když mistr z třetího poschodí přímo nebo nepřímou po domovnici posílá do světa své náhledy. Mimoděk se shýbá, aby mu síla Klepetkových výkladů neurazila hlavu.

Všecka svá rozhodnutí, opatření a projekty měří stále otázkami, co by tomu asi řekl Klepetko. Nevysmál-li by se mu

do obličejů nebo za zády před nájemnictvem, před domovnící nebo u vyhrazeného stolu „černé třešně“.

Když přišla Plíčková se zprávou, že pan malíř schvaluje pout na letní byt, povzbudilo to pana Pohořala náležitě. Ale brzy jeho rozmar zakalila vysvětlivka, že pan Klepetko uznává jen vyjíždku k moři za důstojné užití léta.

To bylo daleko Pohořalových plánů. Měl úmysl zajeti si do Řevnic neb na Závist, nanejvýše do nějakého malého lázeňského místa v Čechách. A tu na něho s třetího patra přihrne se vlna mořského pobytu.

Skoro zavrával pod nárazem tohoto Klepetkova projektu. Moře - moře! Jako obluda cení toto významné slovo na něho zuby již po celý život. Představoval si to jako něco, čeho jakživ nedosáhne rukou ani nepostihne myšlením a nyní mu neostýchající se nájemník šplýchne do tváře náhledem, že se má jíti vlastníma očima podívat na tohoto obra, který od dětství v jeho očích jen rostl a přibýval, který svou nejasnou neko-nečností budil v něm jenom nevysvětlitelný strach.

O peníze mu nebylo. V nedobytné pokladně bylo k tomu prostředků dost. Ale kudy - kudy k tomu oceánu, o němž se Klepetko vyslovil s takovým nadšením? Ale ani zde Fortuna ho neopustila. Pan Chváta, obchodník s prádlem, dlouholetý jeho dodavatel, poradil mu ve vinárně náležitě. Za tři dny nesla již Plíčková do třetího patra poselství, že domácích pojedou na léto do Itálie. Čekala, že za tuto zprávu dostane výjimečné uznání.

Ale šeredně se zklamala. Mistr Klepetko zalomil rukama a rozkřikl se: „Pro všechny svaté - matko - co tomu domácímu napadá? Do Itálie? Do Itálie v létě? To jezdí jenom blázni. Tam je v zimě horko, že na slunci ohřeje člověk dva párky i s křenem za pět minut. Kdo mu to nakukal?“

„Když on pan domácí jako myslil,“ - brání rozpačitě Plíčko-
vá svého službodárce, „a pak on je také náramně pro to moře,
zrovna jako tuhle milostpán -“

„K smíchu! Moře pro pana Pohořala nic není. Dole voda -
nahore povětrí. No tak: co s tím? Strašně fádňí věc. To je tak
pro umělce - ale pro pana domácího je nejlépe, aby užil kra-
jiny - každých pět minut jiná perspektiva, jiné pohledy. Také
trochu jiných lidí aby uhlídal.“

„To jako on myslí, že v té Itálii jako“ brání rozpačitě domov-
nice.

Klepetko se rozběhne ke stěně a hodí rukou k starému bar-
votisku. Při tom horlí: „Tohle je krajina v Itálii. Tahle hora je
uvnitř samý oheň a ten kouř z ni jde ve dme v noci. Předsta-
vějí si, že z Petřína nebo Letné denně bude čoudit takovýhle
sloup, a v noci že to bude žhavé jako fakule. Vezmou si tam
letní byt? A k tomu si, matko, musejí přimyslet slunce jako pec
a povětrí jeden oheň. A teď tam jdou na letní byt! S Pánem
Bohem se upečou. Já budu jejich starému první gratulovat.
Aby si vzal mladší než jsou oni. Jdou - jdou - jdou!“

Domovnice se dá do chechtu, ale po nějaké chvíli ukončí
rozpravu a žejbruje se k domácím, aby vypověděla, co vypo-
slechla.

Paní Klepetková je dramatickým líčením manželovým tak
rozčilena, že se zmůže jen na otázku, byl-li její Theodor v té
Itálii, kterou tak odsuzuje.

„K smíchu!“ odbývá ji manžel. „To stojí v každém slabikáři.
A italských obrazů jsem viděl víc než dráteníků. Snad mám
něco v hlavě také - ne? Dovedu si něco domyslit. A vůbec
mne nerozčiluj. Mám-li tuhle toho šosáka zítra mít domalova-
ného, musím mít nervy klidné, proto sebou hni a přines džbá-
nek černého. To je to jediné, co mi utišíje nervy.“

Paní Klepetková je o moci tohoto léčiva tak pevně přesvědčena, že ani neodmlouvá. Za chvíli ztrácí se s objemným džbánkem z umělceva obzoru.

U Pohořalů brzy přišli k náhledu, že opravdu moře není vlastně nic jiného než mnoho vody, nad kterou je vzduch celkem asi sotva jiný než jaký je nad Prahou a okolím. Když se to náležitě uváží, je opravdu lépe jeti někam blíže. Bez přílišného horka, bez čadících sopek a bez nepříjemnosti mořské nemoci. Příbuzní poradili, známí vyslovili své náhledy: počátkem června pak přinesla Plíčková do třetího patra novinu, že domácích pojedou na letní byt do Alp. Někam pryč za Ischl k nějakému jezeru.

„No: servus!“ řekl na to s velikým respektem mistr Klepetko. „Do Alp?“ Při této otázce dal se současně do hrozného smíchu. „Každý Vídeňský kramář - každý bursovní agent - každý kavárenský čumil z Ringstrasse jede na léto do Alp. To aby ty Alpy na podzim vykuřovali. Aby na ně vzali mokrý hadr a štetku - tak je to tam všecko okoukané a Vídeňáky zdupané a zničené. To je mi pan Pohořal čistý vlastenec. Pořád samá Matice, samý „Kde domov můj?“ a samé „Na zdar!“ a tu máš: teď půjde do Alp utrácet české peníze!“

Nyní se Klepetko rozehřál, jako by stál na řečnické tribuně: „Náš dobrý český lid - naše poctivé rolnictvo - český průmysl a české řemeslo může jít žebrem. Naši zazobanci budou vyhazovat české groše do německých oken no: to se můžeme jít směle utopit! K čemu je ta naše krásná vlast? K čemu je Šumava naše Polabí - naše Sázava a krajiny podél Vltavy? K ničemu - když naši měšťáci musí za hranice, aby výdělek českých mozolů cpali do cizáckých kapes. Paní Plíčková - to i moje mozole odnese domácí těm horákům v Alpách - moje umění - můj pot!

To lituji pana Pohořala a lituji vůbec celý národ, když je tohle u nás možno. Fanny vezmi džbánek - ne: vezmi dva - paní Plíčková nám skočí pro trochu černidla. Aby se mi vrátil klid a ztišilo srdce - neboť na takové zvrácenosti nedovedu se už dívat! Tohle? To měly vypsát noviny!

Domovnice přinesla, po čem zatoužil mistr Klepetko. Způsobila tím sice, že se uklidnilo nervstvo našeho umělce, ale za to referát její o náhledech malířových způsobil u domácích pravou revoluci.

Pan Pohořal totiž dospěl k náhledu, že je svatou pravdou všechno to, co pronesl mistr z třetího patra. Nejdříve přisvědčil k tomu a onomu, ale za půl hodiny podepisoval takřka oběma rukama, co si vyposlechla u Klepetků domovnice. Do noci přesvědčil manželku, že není ani myslitelné, aby jeli někam na leto za hranice, a druhého dne bylo ujednáno, že odjedou do tiché vesnice blízko Mladé Vožice, kde byli před pěti lety o prázdninách.

Takovou radost měl z tohoto nového rozhodnutí pan Pohořal, že když večer vyšel a na schodech se sešel s mistrem Klepetkem, bez úvodu se mu svěřil, že pojedje na letní byt do české dědiny za Vožicí. Očekával, že ho malíř přinejmenším za to obejme.

Ale Klepetko odpověděl velice nesympatickým pokrčením ramen.

„Co že?“ řekl pak, odhrnuv rty a podepřev si levicí bok: „Vy chcete utratit léto v nějaké špinavé vesnici, kde není ani doktor, ani pořádná pivnice - odkud jdou půl dne ke dráze, a kde mají hromadu hnoje před každým oknem? To se vám velice divím, pane domácí, velice!“

„Totiž - totiž - já myslím -“ koktal užaslý Pohořal.

„Mně nebudete nic povídat o českém venkově,“ umlčel ho Klepetko. „Já znám českou vesnici líp než abecedu. To je poslední štace, kam bych šel na letní byt. Poslouchat povyk venkovské chasy, pít teplou břečku v hospodě a mluvit se sedláky o řípě a o počasí. Vy jste přece inteligent - jste muž pokročilý - máte dům jako tvrz - co vy potřebujete poslouchat na vesnici hloupé tlachy a jíst, co se ulíbí řezníkovi jednou za čtrnáct dní porazit? Já být vámi“ ani se z Prahy nehnu!“

„Já myslel - pokoušel se namítnouti Pohořal, rozpaky bledna, jako by se mu někdo dobýval na rozum.

„Ani se z Prahy nehnu! povídám,“ křičel již Klepetko. A uchopiv svého domácího pod paží, mířil s ním do postranní ulice. Při tom ohnivě vykládal. „Denně bych si zašel ráno na Letnou nebo do Stromovky, odpoledne bych si vyjel do Klamovky nebo někam parníčkem a večer bych si sedl do zahrady u Fleků a tam bych pil, až by se mi dělalo zeleno v očích. To je letní byt - a ne nějaká Lhota nebo Dlouhá Ves. A abych vás přesvědčil, musíte dnes se mnou hned k Flekovům - já vám tam povím něco ze svých zkušeností, něco ze svých uměleckých cest.“

Při osmé sklenici v zahradě u Fleků prozradil se Pohořal, že dnes vyzvedl na letní byt dvě stovky. Ukázal dokonce Klepetkovi složku pěkných nových bankovek. Při desáté odpřisáhl že vůbec na letní byt nepojede. Při jedenácté rozplakal se jako malé dítě.

A tu poučil ho Klepetko o významu malířského umění. Vylíčil mu, jaký je rozdíl mezi kremžskou bělí a novým stylem, k závěrku pak přesvědčil milého domácího, že by sestra jeho dědečka nemohla klidně umřít, kdyby také ona ne: dostala portrét páně Pohořalův a jeho manželky. Při dvanáctém půllitru vyklopil Pohořal sto korun jako závdavek na tuto uměleckou práci. A pak se už před ním zavřel všechen svět.

Domů ho odvezl Klepetko v drožce. -

Když se druhého dne malíř před polednem probral z mrá-
kot, vyložil své choti, že je domácí vlastně veliký hladovec.
Rád by jel na letní byt, ale je mu líto peněz. Takhle zadarmo
kdyby ho někdo vzal k sobě na čtyři neděle, krmil ho, dělal
mu hezké počasí a bavil ho - to by jel!

„Ani se na takovou špinavost nemohu dívat,“ rozhorlil se po-
sléze náš umělec. „Proto jim ukáži, jak se má užívat světa.
Když nejedou domácích - pojedeme na letní byt my! Bratra-
nec - řídící ve Velkých Dšticích - nás přece snad nevyhodí.
Pozejtří jedeme!“

Nyní spráskla paní Klepetková ruce. Kde prý by vzali na cestu
peněz. Na blížící se činži že neuschráněla více než třicet zlatých.

„K smíchu!“ odbyl ji Klepetko. „Činži si odmaluju. Nějakou bábu
ještě našel Pohořal, která nemá jeho portrét. Tedy ho nafirmizují
i s jeho milostivou. A mimo to: v kapse mám padesátku.“

Toto slovo bodlo paní Klepetkovou k srdci.

„Padesátku!“ hrdě opakoval manžel umělec, vida, jaké
kouzlo spočívá v tomto doznání. „Chtějí ode mne něco
do musea. Brožík s Hynajsem tam něco spackali - předchá-
zejí si mne, abych to spravil. Vyhovím jim - ale dříve půjdeme
na letní byt. Srovnat si nervy a ukázat našemu domácímu, že
člověk není jen proto, aby seděl od rána do večera na kase -
nýbrž proto, aby něčeho užil. A aby měli ve Velkých Dšticích
nač koukat, koupíš si novou bluzu - něco v secessi. Až poje-
deme, půjdeš se v ní domácím poroučet. Ať měch pukne zlos-
tí, když je tak na groš!“

„A teď skoč pro džbáněk černého. Nějak mi nervy dobře
do sebe nezapadají!“

Asekurace.

Jakživ nezpůsobil jsem kolegům větší radosti, než když jsem se odebral na odpočinek. I ti, kdož při mém posledním povýšení dokazovali rozhodujícím kruhům, že jsem nezpůsobilý hlupák, chválili mne nyní jako zvláště chytrého člověka. Ti, kdož mne ve chvalně známých listech dosud byli líčili jako zloděje, který je připravil o místo, na něž jenom oni měli nárok, jali se mne teď navštěvovati a litovali, že ztrácejí tak milého a řádného soudruha.

Při tom mne každý z nich požádal, abych se postaral, by jen on se stal mým nástupcem. Napovídal mi zároveň každý tolik špatností o svém protikandidátu, že mi už docela nebylo líto, že jsem je při posledních závodech o místo tak nekřesťansky pomlouval.

Každému jsem slíbil na svou čest, že se přičiním, aby místo dostal on a jen on - ale prstem jsem pro nikoho nehnul. Slabí tito charakterové se o tom však dověděli a proto mi pak v našich odborných listech vynadali. Rozumí se: anonymně! Ale redaktoři byli mými starými přáteli. Prozradili mi autory, i rukopisy jejich mi ukázali. Pak mi uveřejnili jedovaté repliky, jež byly podepsány „nestrannými pozorovateli“. V těch jsem se náležitě pochválil a kolegy strhal, že bylo radostno číst. Mnoho zlých věcí jsem si na ně i vymyslíl.

Ale zjistilo se, že většina mnou napadených platila řádně předplatné. Proto jim po nějakých povycích v redakčních místnostech páni redaktoři prozradili zase mé autorství a ochotně uveřejnili zaslána, jimiž se opět ze mne v pravém smyslu slova loupala kůže.

Na to jsem se s milými kolegy dorozuměl. U piva jsme zjistili, že vlastně všeho vinou byli redaktoři, kteří nás zbytečně

šťvali. Vyslovili jsme jim za to opovržení. Mně na to redaktoři uveřejnili, že jsem byl naprosto dalek oněch článků, a totéž uveřejnili mým kolegům. Pak jsem předplácení jejich listů zastavil. Více jsem jich nepotřeboval.

Na to mi kolegové vystrojili přátelský večírek. Připíjeli jsme si, objímali se a zaplakali, že se musíme rozejít. Druhého dne dali jsme se společně fotografovat. Ale oni se potom shodli, že obrázek s mou podobiznou hodí za kamna. Já ho od fotografa vůbec nevyzvednul. Když mi jej poslal, odmítl jsem zásilku. Nějaký čas mne upomínal, pohrozil i advokátem, ala konečně umkl. Moudrý muž.

Brzy po těchto dojemných scénách odstěhoval jsem se na venek. Koupil jsem si na mírné splátky za patnácte stovek domek v Třepolapech, tiché vísce u lesů. Zde počal jsem život nový.

Ach, drahá dědinka. Zde nezkažený lid m od rána jen písne na rtech, každý v potu tváři vzdělává půdu po otcích zděděnou, zde každý poctivou prací dobývá si chleba a pečuje, aby dětem svým zůstavil nejcennější statek: čestné jméno.

Zde nikdo nikomu nezávidí, cizího se nedotkne, svatý mír je domovem v čist'ouнкých chatách - zde neuslyší nikdo neslušného výrazu.

Také můj souseď, domkář Vostrčil, patří k oněm starým, poctivým českým pantatínkům - ale když mi darebák už sedmé slepici tajně zakroutil krk, ukázav jí tak cestu na svůj pekáč, začal jsem ve dvoře tak proklínat, že se až šindele na jeho špinavém baráku kroutily.

Pak jsem mu pochyťal dvanáct párů holubů. Na divoko jsem si je dal upravit. Byli tak znamenití, že si jich dopřávám nyní často. Omíťl jsem vnitřek holubníku maltou, promíchanou hra-

chem - holubi si to řekli - z celé vesnice lítají ke mně, kdež je lehce chytám lapákem.

Nadávají mi proto - pravda - nejvíce Vostrčil. Ale já mám nervy veřejným životem otužené: Když nadává soused nejvíce, spustím gramofon u otevřeného okna. Nikdo by neřekl, jak konejšivě působí hudba na Vostrčila.

Při dražebním pronájmu obecních pastvin provedl jsem Vostrčilovi pak jakousi zlomyslnost. Přihazoval jsem na palouk, který on dosud vždy najímal, tak vytrvale, že mi jej na tři léta přiklepli. Nepotřeboval jsem toho palouku, ale byl jsem zvědav, jak se bude soused tvářit.

Na to mi Vostrčil z večera vytloukl dvě okna kamenem, kus cihly zasáhlo i petrolejovou lampu. Na vlastní oči viděl jsem ze špýchárku Vostrčila, jak stál za kůlničkou a bombardoval odtud naše okna.

To mne přesvědčilo, že je Vostrčil energický, muž, se kterým není radno žertovat. A poněvadž jsem si navykl jednati vždy otevřeně, zašel jsem si druhého dne k Vostrčilovi na zahrádku a důvěrně jsem mu sdělil, že vím, kdo mi potloukl okna.

Otevřel na mne oči i ústa.

„Byl to krejčí Pejšek - já ho viděl,“ povídám.

„To by mohlo být,“ svědčil soused.

„Má na mne vztek, že u něho nešijeme,“ lhal jsem, opatrně se ohlížeje. „A protože jsme dobrými sousedy, žádám vás, abyste mi trochu pomohl hlídat. Já ho vyčihám, lumpa - on jistě přijde zas. Ale čtyři oči lépe vidí - buďte tak laskav, přáteli, dohlédněte také trochu. A kdybyste ho chytil, nebudu vás žádat zadarmo. Dnes rozbije mně - zítra vám. Já budu zase hlídat vaše.“

„I to líbějí být bez starosti. A jak budu hlídat,“ nabízel se Vostrčil, podávaje mi ruku.

„Já to nechci zadarmo,“ povídám. „Vydražil jsem ten palouk za osmadvacet zlatých, a teď vidím, že to není ten nad hospodou, o který sem stál. Vy jste ho míval za jednadvacet zlatých. Dobrá, nestojím o něj - ale nechci vaši škodu: já vám ho nechám užívat a budete mi platit týdně čtyři šestáky. Týdně platit - týdně vám ho mohu vypovědít.“ Myslil jsem, že dostanu od Vostrčila hubičku. Palouk - ztracený palouk, který po léta najímal, mrvil, s nímž sousedila jeho dvě pole - padal mu do klína. Div nezaplakal - poctivec.

A musím doznati, že nás tento palouk víže nyní jako zlatý pás přátelství.

Ještě mi - jako v ohlasu staré nepřízně jednou v noci podřízl dva dubové sloupky u plotu, ale když jsem na to vykopal v zahradě u jeho stodůlky hlubokou jámu a svedl do ní dešťovou vodu, což mu úplně podplavilo oploteň, přišel ke mně na besedu - a tu jsme uzavřeli přátelství na život a na smrt.

A už jsme se nikdy nepoškorpili. Dokonce jsme spolu založili v obci stranu. Shodili jsme obecní výbor, dva starosty jsme smetli s prestolu, za strážníka jsme prosadili občana z naší strany a ponocného jsme připoutali za požitek obecního lada k zásadám námi hlásaným. Když jsme panu řídicímu dokázali, že užívá části obecního lesa jen do odvolání, umlčeli jsme poslední zárodek oposice. Pan řídicí chodí s námi teď každou neděli na kuželky k Pickovům, kamž nebyl páchl již asi 5 let. Mně dokonce prozradil, jak se neklamně dělá pravý pudl na kuželníku, jehož vrtochy nemohl a nemohl jsem zmoci - -

Kteréhosi krásného večera hovořili jsme s Vostrčilem u plotu, stojíce každý ve vlastní zahrádce. A tu tak maně zahleděl

jsem se na svůj domek. Při tom jsem prohodil: „Koukám - koukám, že budu muset asi stavět.“

Vostrčil se zabodl očima do mé tváře a od bafel několikrát zrychleným tempem ze své porculánky.

„Krovy se mi houpají, nízké to je, a střecha je daremná - povídám. „Stavět - žádná pomoc.“

Vostrčil se ohlédl a potom řekl skoro šeptem: „To se rozumí. Ale opatrně!“

Nerozuměl jsem sousedovi. Podíval jsem se na něho s otázkou v očích. Pak jsem pronesl: „Jak to myslíte?“

Vostrčil se rozhoupal a po chvíli řekl: „Spěchá-li to - pak je nejlepší: nůše!“

„Nůše???“ otázal jsem se, spustiv se plotu a podepřev si boky.

„To je nejjistější. Svíčka se dá do bramboru, sláma kolem, nůše na to. Pak všecko z domu. Za hodinu barák chytí a nikdo při tom nebyl. Nedokáže nikdo nic. Ale asekurace aby byla zaplacená. A pořádná asekurace.“

„Vy myslíte, abych to - jako aby to shořelo?“ ptal jsem se, dojistá zblednuv.

„Teď přece nikdo jináč nestaví. Přece pro nic za nic nerozkopu chajdu. Ať pustí asekurace chlup, když tam platíme, až se ohýbáme -“

„Pro Krista Pána - sousede -“

„Či pak jsou ty peníze v bankách? Patří to vůbec někomu? Jsou těch ouředníků? Nejsou. Jsou těch pupkáčů, kteří podpisují? Nejsou. Patří těm agentům? Nepatří. Proč to dává národ dohromady? Aby to shnilo v kasách?“

„Člověče, co pak nevíte, že jsou na to hrozné tresty?“

„Slyšeli teď někdy, že někoho pro oheň chytili? Vždyť státu musí záležet na tom, aby přibývalo nových domů, aby se ves-

nice - řekněme - zlepšovaly. Tím rostou daně - zedníci mají práci, řemeslnictvo, nádenníci a všecko ostatní. Oheň je vždycky pomoc pro chudého člověka. Ale dobře pojištěno to musí být!“

Díval jsem se na Vostrčila jako na apoštola. A musím doznat, že mi mluvil z duše. Tisícovku jsem už kladl delší čas v duchu na opravu svého stavení - ví-li Vostrčil o jiné kapse, než je má, z níž možno brát - zaplat' mu to Pán Bůh.

Pravda, pravda. K čemu vlastně platím do té asekurace? Což budu věčně jenom platit premii a nikdy haléře neuhlídám? Na mou duši: skoro je to trochu hloupé: platit, platit a jenom platit - ale nikdy nebrat. Vostrčil má pravdu.

„Ona vlastně je teď řada na mně,“ přerušil pojednou moje dumání soused, nACPávaje z usmolené měchuřiny porcelánovou hlavičku. „Ano. Vyhořel Pokorný - vyhořel Novák - stará hospoda - pak se řeklo, že musí být nová pastouška - vyhořela tedy. Pak školní chlívky loni si pomohl Žaloudek a po něm Dotlačil ale ten, zloděj, to neměl dělat. Na mně bylo: Také ho při zjišťování škody okradli. Dobře mu tak. Zrovna přede žněma si to podpálil. O žních a na zimu - to bych byl osel, abych si to pálil. Plná stodola, plný špýchar - tož jsem čekal. Ale když myslěj, pane soused, že by oni měli jako dříve - budiž! Konečně vždyť by se to dalo nějak spojit. Řekněme: jiskry lítají - kdo pak je bude hlídat?“

Co Vostrčil mluvil, to byly opravdu hotové peníze. Jako by je na stůl kladl. Zlatník vedle zlatníku.

„Ale hlavní věc je: pojištění aby bylo v pořádku - víme,“ pokračoval soused, dýmaje z čerstvého. „Mají pojištěny hospodářské stroje?“

„Já žádných nemám,“ namítal jsem.

„No, že jsou to oni - dostanou ode mne školu. Na ohně jsem odborník, zlatý pane. Mezi námi řečeno: já půjčuji spolehlivým přátelům zbytky věcí, za které pak dostanou znamenitou náhradu. Ano. Ale musí to mít dříve pojištěno. Oni si ti tedy taky musí pojistit, panečku. Oni přihlásí bance secí stroj, šicí stroj, tři americké pluhy, náradí všeho druhu, chomouty -“

„Ale já nemám koně -“

„Chomouty může mít každý; zdědili je, koupili - našli: to je jedno jen když se ohlásí. Ze všech ohňů po kraji sbírám kovové zbytky, a ty půjčuji přátelům, když mají vyhořet. Ti si to pojistí, zaplatí premii, a pak se ty drobtý rozházejí po spáleništi. Pane drahý - to už dělá tisíce, co jsem já lidem vyzískal haraburdím. Já jim toho mám plnou půdu. A z toho jim půjčím, co budou chtít. Poplatějí nějakou sklenici, dají na kus pečeně - a bude to. Věřili by, že platím půldruhého roku ze sekacího stroje a ze žentouru? já také ty stroje mám, ale v pytli - vašnosti - v pytli. Odtamtud je vysypu, až to vyhoří.“

Ostatek jsme už jenom šeptali. Vostrčil mi vypověděl, co a jak mám pojistit. I na to mne upozornil, že se zástupce po přihlášce přijde třeba na pojištěné věci podívat. Ale to že mi sežene, co budu chtít. Pluhy do asekurace půjčuje jeho švakr z Holoplaz, šicí stroj mají u traťmistrů, chomoutů mi svezou z celého kraje kolik budu chtít. Že byly ohně v obci, mohu směle zvýšit pojištění střechy, náradí a nábytku. Ještě jiné věci mi doporučil a poradil - -

Do týdne měla banka mou přihlášku.

*

Vostrčil přišel s nápadem. Nůše už prý je tuze opotřebovaná věc. Povídali prý v okresním městě, že dostalo četnictvo

rozkaz, aby při ohních záhy uhašených dávalo pozor, nebylo-li založeno. Proto je třeba opatrnosti. Což, kdyby někdo vše-
tečný na tu nuši připadl!

Hvízdal jsem - a trochu mne zamrazilo. Ale Vostrčil se dal do smíchu.

„Je na to lepší prostředek,“ prál. „Hrom!“

Podíval jsem se na Vostrčila, neztratil-li na cestě z okresního města kolečko. Nemohu si přece objednat hromobití, aby zapálilo můj barák.

„Ano, pane drahý: hrom! To se dělá tak: čeká se na noční bouřku. Pane, v dubnu, když se začnou bouřky honit - to stojí jen sirku. Je-li déšť, tím líp. Střecha už je dávno v plamenu, než se začnou lidi sbíhat. Zůstaneme při hromu.“

Měl jsem všechno dobře přihlášeno, bankou potvrzeno - zástupce byl i shlédl, co jsem pojistil - u mne mohlo uhodit třeba zítra. Nacpe se na půdu slámy, pod schody se dá - hořet to může hned. Do žní budu mít znova postaveno.

Poděkoval jsem Vostrčilovi a smluvil, že počkáme na jarní hromy. Shodli jsme se, jak budeme na dvoře lamentovat, ale vrata že neotevřeme, dokud to nebude pěkně plápolat. Ustanovili jsme, že nás chytí jeden a týž blesk. Za hasiče Vostrčil se zaručoval. V Třepolapech vědí, že nesmí stříkačka z kůlny, dokud se nešturmuje. A kovář nesmí zvonit, dokud oheň není, jak se patří.

*

Na očekávanou asekuraci jsem si už udělal několik dloužků. Banka všechno zaplatí. Vostrčil mi přinesl zbytky velocipedu, železný rámec z pracího stroje - celkem za třicet zlatých mi toho dodal. Nemohl jsem toho žádat tolik zadarmo. Zapla-

til jsem vše hotově, aby věděl, že jedná s poctivcem. Vše jsem pojistil a mohl se těšit na pěknou premii. To se podívají v Třepolapech, jakou klíčku si tu postavím, až mne a Vostrčila poctí červený kohout. To bude domeček jako z obrázku.

*

První jarní bouřka přišla ve dne. Kýval jsem při ní přes dvůr na Vostrčilův dvůr. Až přijde druhá - a natáhne-li se do noci, to tu bude živo. Tudy budeme utíkat a odtamtud lamentovat. Ale nikoho k stavení nepustíme.

Za tři dny na to uhodil hrom. Ale nepřiletěl oblak, nýbrž z pojišťovny.

Na kousku papíru oznamovala mi banka, že z důležitých příčin zrušuje moje pojištění.

Skácel jsem se na dubovou lavičku při té novině.

Zrušuje pojištění? Moje pojištění? Řádně přihlášené, schválené, zaplacené? Proč?

Letěl jsem k Vostrčilovi s tou hroznou zprávou. Ale ten chudšas zbledl a třásl se na záspi ještě více než já. I jemu přinesl rurální posel tutéž zprávu děsnou - strašlivou.

Radili jsme se do oběda. Na záspi, pod hruškou na zahrádce, pak i za humny. Vostrčil byl tak sklíčen, že jsem ho musel těšit.

Podařilo se mi to teprve, když jsem řekl, že s dáme pojistit u jiné banky. Ještě dnes přihlásíme se oba. Sepíši to a pošlu do Prahy. Pojistíme a ještě na více.

Ať vidí takový mizerný ústav, který si tak jidášsky počíná, že se bez něho obejdeme. Nepotřebujeme pojišťovny, která pohrdá solidními občany.

Ale naše přihláška byla odmítnuta. Nepřijala nás tato, ani žádná jiná pojišťovna. Ba, zjistilo se, že vůbec všechny banky si daly slovo a zrušily náhle veškeré pojistné úmluvy z Třepolap.

Zrovna před tím, kdy jsme jen jen čekali na noční hromobití.

Ach, co jich teď přišlo. A jak jsme nyní opatrovali stavení, aby opravdu neuhodilo. Jak jsem vyklízel slámu, ubezpečoval komín, pečoval o ohniště a opatroval sirky.

Hasiči cvičili nyní denně. Obec opatřila novou voznicí, vyhloubila rybník a opravila jalovou strouhu...

Konečně jsem se rozpomenul, že mám v pojišťovně „Robur“ přítele z mladých let. Zajel jsem si do Prahy a navštívil ho. Poptám se, zdali bych se u nich mohl pojistit.

Kamarád mě poučil náležitě. Z Třepolap nepřijme pojistku nyní žádná banka. Dostali informace, a přesvědčili se, že tu měla letos vyhořet celá řada stavení. Kde kdo zvýšil pojistky a připravoval se i jinak na oheň. Dokonce si kupovali lidé zbytky z požárů, aby dostali za věci zdánlivě shořené slušný peníz.

„Ale je tam nějaký poctivec,“ pokračoval přítel, „a ten jednu banku po druhé informoval. Od každé za to dostal pěknou odměnu. My jsme mu za tu novinu dali padesátku. Stálo to za to. Byli bychom přišli o tisíce, kdyby nás nebyl včas zpravil - neboť najednou se k nám z té zatrolené vesnice hlásil kde kdo.“

„Nejmenoval se ten člověk -?“ ptám se, vypouliv oči - zrudnuv asi a dupaje nervosně podpatkem -

„Nějaký Vostrčil to byl - odpovídal kamarád, nahlížeje do zápisníku. „Já mu sám psal tehdy poukázku. - Mimo to jeho jediného vezmeme do pojištění, když je to takový poctivec.“

Vostrčil staví. Strhl krovy a zvyšuje si přízemek. Povídali lidé ve vsi, že má v záločně skoro pět stovek na tento podnik.

Nelíbí se mi naprosto už v Třepolapech. Ale zejména ne v sousedství Vostrčilově. Kdyby někdo chtěl, prodám svůj domek se zahrádkou třeba se škodou. Adresa je v redakci.

—

Originál.

Kuchlovický „Posel Svobody“ čtvrt roku již překypoval literaturou a uměním. Dostal se totiž - díky rozhodnutí různých školních instancí - do Kuchlovic pan učitel Jádrou, a ten zrovna zalehl místní list, který dosud odpovědný redaktor a vydavatel sestavoval hlavně z výstřížků a nakladatelských reklam.

Pan učitel přišel z vesnice, kde měl dosti času k četbě a úvahám. Ocitnuv se v Kuchlovicích a seznámiv se s redaktorem „Posla Svobody““ jal se ihned česati z toho, co tak dlouho zráló pod jeho rusými kadeřemi, které kuchlovickým děvčátkům především padly do oka.

Redaktor „Posla Svobody“ stal se publicistou, poněvadž mu vládní strana obce vnutila redaktorství, když přišel po nějakém úrazu jako pensionovaný finanční respicient do Kuchlovic odpočívat.

Často a často litoval tohoto kroku, zejména žehraje na osudné čtvrtky a pátky, kdy musíval na zjevnou škodu radniční hospody sedí doma a arabskou umou pro tiskárnu slepovati materiál nového čísla. Při této práci nebylo času na pití, které mu doma vůbec nechutnávalo. A on - bývalý sloup daňového pořádku, přinesl si přece z pivovarů a hraničních hlídek tak velkolepou žízeň, že si v době větších návštěv hostince dával pro úplné bezpečí přináseti hned dvě sklenice současně, aby se neoctl, byt i jen na nějakou minutu, na suchu. Taková žízeň trpí každou, na tož redakční prací.

Ale když se objevil v Kuchlovicích pan učitel Jádrou, nastaly pro sužovaného redaktora rajské časy. Nový muž chopil se péra a dodával tolik rukopisů pro „Pošla Svobody“, že pan redaktor mohl nyní v zaslíbené zemi radniční hospody seděti

nejenom ve čtvrtek, ale i v pátek dopoledne. To byla výhoda, o jaké chéf kuchlovického žurnálu nikdy ani nesnil.

Koníčkem páně učitelovým byla literatura a umění. A z této studné nevyčerpatelné nabíral nyní pro milé čtenářstvo plná vědra pro feuilletony, drobné zprávy, ba i pro články úvodní, a různou směs.

„Posel Svobody“ poučoval nyní čtenářstvo o všem, nač stačila paměť a knihovna páně Jádrova - k čemu vybízely redakční výtisky z Prahy zasílané.

Pan učitel začal, jak se sluší a patří, Egyptem. O pyramidách a papyrusech dověděli se Kuchlovičtí všechny detaily. Kdo by byl pozorně četl feuilletony, byl by se poučil dále též o klínovém písmu, assyrské a perské ornamentice, o Římanech a jiných národech - byl by se dostal hravě do Byzancie a byl by absolvoval pěkný kurs všech slohů architektury, různých směrů literárních a středověku i po vynalezení knihtisku.

Také na malby došlo. Po těch na soulpturu -vůbec nezůstaly v říši umění v „Poslu Svobody“ jedny z větších dveří zamčeny. Na všechny zaklepal a pak je zdvořile otevřel nový spolupracovník věčně žízničího vydavatele listu.

Potom počal pan učitel spojovati literaturu a umění se životem. A z toho líhly se v sloupcích kuchlovického orgánu návrhy dotud neslýchané. Aby se opatřily pro radnici portréty všech starostů, zřídila se veřejná knihovna, navrhoval kamenná poprsí pro městskou alej, chtěl pomník pro zasloužilého spisovatele Břeňka Votypku-Kuchlovického, snil o podpoře spisovatelů, sochařů a malířů z obecního měšce, obecní rozpočet chtěl obtížiti roční dotací na zakupování uměleckých děl, vypisování cen literárních, a do mnohých jiných šílenství „Poslem Svobody“ lákal.

Musilo těch návrhů býti již příliš, když se o nich dokonce jednou rozpovídali v radniční hospodě. Ba stalo se, že se v tomto ohnisku veřejného života dověděl o velkolepých plánech sám redaktor „Posla Svobody“, který - jak se mezi čtvrtou a pátou dopolední sklenkou zadušoval těchto věcí ve svém listě dosud nepostřehl. Nápady páně učitelovy byly prohlášeny ovšem za vrchol pošetilosti, ku kterémuž votu se dokonce po nějakém upejpání přidal bezpodmínečně sám pan redaktor. Ale uzavřel debatu hlubokou pravdou, plácnuv se přes koleno: „Inu, pánové, něco se do novin vytisknout musí!“

Ale páně učitelových rozletů do říše umění všimli si i v Praze. A to vyneslo nadšenému horlivci poctu. Učinili ho místním jednatelem spolku Máje.

A v této funkci zapálený nadšenec ihned začal pracovati reelně, získáváje členy a příznivce této korporaci literátů.

Není možno říci, že se při tom setkal s mimořádnými úspěchy - ale několik přátel Máje pan učitel Jádro získal přece. Byl to triumf, kterým se pochlubil též v „Poslu Svobody“, aby na vějíčku této místní oslavy chytli se ještě jiní přátelé umění a literatury.

A tu se stalo, že v radniční hospodě o masopustním úterku, při veselých hodech vepřových, jichž se dle starého obyčeje účastnila celá honorace Kuchlovic, přišel do rány horlivému příteli Máje řeznický mistr Škaloud. Muž bodrý, ale prchlý.

S panem učitelem byl v blízkých stycích, poněvadž nejmladší jeho potomek právě pod žezlem páně Jádrovým školní moudrostí se napájel. Trochu řečí na pravo, trochu na levo - pivo rozvazovalo jazyky a uvolňovalo srdce a než se řezník nadál, byl tu návrh, aby se stal příznivcem Máje.

Mistr Škaloud byl ráno udělal znamenitý obchod. Prodal čtyřicet bagounů na jisto. Nejenom srdce, ale i kapsa chvěla

se mu radostně po tomto úspěchu. Když pan Jádrou, synka jeho milovaný učitel, zahovořil o podpoře věci dobré - napil se řezník důkladně, pak sáhl do náprsní kapsy a z hromádky složených bankovek vytáhl pětku a připlácl ji před pana učitele. „Tu mají, ale ať jsem také v novinách, že jsem se stal členem - pane učitel.“

Ještě téhož dne putovala pětku do Prahy. Pak byla o novém členu zpráva v „Poslu Svobody“, později i v pražských časopisech.

* * *

Po třech měsících příběh jednoho dne mistr Škaloud ke sklenáři Bambergrovi.

„Jak drahé máte obrazy?“ rozkřikl se již ve dveřích.

Sklenář prodával svaté a svěťice v širokých zlacených rámech, míval na skladě i lovecké výjevy, nějaké veselé obrazy barvotiskové - proto ihned ukazoval, že je tento obraz za pět, onen za osm a tento veliký dokonce za patnáct zlatých.

„Je to na plátně?“ křikl řezník.

„To si myslím,“ svědčil sklenář. Pak obraz odklonil ode zdi a zabubnoval prsty na plátno, na něž byl barvotisk přilepen.

Škaloud se zadíval na toto dílo. Byla to skupina jezdců a jezdkyň v rokokových úborech. Čekali na povel k štvanici.

Ale výjevem se mistr řezník neobíral. Počítal v duchu. Pak vztyčil pravici se sukovitou holí a počal vedle obrazu v povětří rýsovatí obdélníky téže velikosti, volaje: „Patnáct - třicet - pět - čtyřicet - šedesát!“

„Prach a cucky!“ vykřikl potom, „to bude obraz jako stodo - la!“ A obrátiv se na sklenáře radostně volal: „Takovýhle ob -

raz jsem vyhrál.“ Při tom holí narýsoval obdélník za čtyři obrazy s rokokovou skupinou.

Sklenář jenom otevřel ústa a zavrtěl hlavou. Tak pronášel otázku plnou úžasu.

„Na mou duši!“ jásal řezník. „V Praze. V tom Máji. Obraz za šedesát zlatých. Také na plátně. Šel jsem si to tedy změřit, jaké to asi může být. Když je tohle za patnáct zlatých - to bude za šedesátku obraz na celou stěnu.“

„Dejte pokoj! Vyhrál - zadarmo vyhrál?“ žasl sklenář.

„Jak pak zadarmo? Jsem členem. Platím ročně pětku. Udělali takovou loterii pro členy, a já vyhrál obraz. Musí to být moc dobrá věc - protože mi zrovna píší, že je tam na to kupec. Dává za obraz šedesátku. Chci-li jako, že mi dají ty peníze, a ten jistý si obraz vezme.“

„Zatrolená historie!“ zvolal sklenář, sprásknuv ruce.

„Ale já jim fouknu do čepice. Obraz musí poslat! Žádné peníze. Vyhrál jsem - vyhrál! To budou Kuchlovice otvírat oči, až to přijde! Za šedesát zlatých!“

A znovu si naměřil mistr Škaloud na stěně obdélník, do kterého se pohodlně vešly čtyři obrazy s rokokovými lovci.

Pak stiskl ruku sousedu Bambergrovi a zmizel.

* * *

Několik dní se mluvilo v Kuchlovicích jen o štěstí, jaké potkalo mistra Škalouda v Praze. O obraze vypravovaly se již báje. Probourat se musí prý dvěře, má-li se vnést do bytu, po schodech prý se s ním nikdo nezatočí - budou jej musít vytáhnout přes pavlač. Je to obraz prý jako domovní vrata.

Pan učitel Jádrou byl hrdinou dne. V tiskárně již od něho ležela zprávička, jak odměňuje přítele české literatury Prozře-

telnost často již na tomto světě, o obraze byl již pěkný posudek, ačkoli horlivý místní jednatel dosud více o něm nevěděl, nežli že je to krajina od proslulého domácího umělce.

Ale článku se do listu nedostal, neboť v poslední den před tiskem „Posla Svobody“ nastal ve štěstí mistra Škalouda neočekávaný obrat.

Z Máje poslali šťastně vylosovanému mistru obraz poštou. Kuchlovický listonoš přinesl výhru hned s nákladním listem - pod paží!

Škaloud na poštovního zřízence rozkřikl se jako na lesích.

„Člověče - v té bedničce nemůže být můj obraz! Já dostanu obraz za šedesát zlatých a ne takovéhle nějaké pimprle!“

„Pane mistr - deklarovaná cena zásilky je sto dvacet korun. - Prosím - mluvil a ukazoval listonoš.

„Tisíc špejlí do jitrnic! V tom je nějaká zlodějna! To není můj obraz!“ křičel mistr. A popadnuv bedničku, opřel ocilku o víko. Dva hmaty - dvoje prasknutí - a již letělo víko do kouta. Z několika obalů vynořila se krajinka v jednoduchém rámcí.

„Tohle - tohle že mi strčí místo mé výhry? Takovéhle ninítko? Zlodějna zlodějská! To to vyměnili - to mne ošidili! Myslí si, když jsem řezník, že nemusím mít obraz za šedesátku - mně že stačí takovýhle flekanec. Takových dostanu po dvojce u Bambergrů, kolik budu chtít. Ale já nemusím mít nic! Doce-la nic!“

A už letěla krajinka na zem - boty mistra Škalouda se za-bořily do rámce - do obrazu - a pod okovanými podpatky zu-řícího řezníka před očima ustrnulého listonoše nezbylo z ori-ginálu českého mistra než trochu cáru a třísek...

Kohout.

Na pražské bráně nad bání sedí kohout. V boku má dvě ouška, a těmi trčí k oblakům železná tyč. Zavane-li vítr, točí se kohout okamžitě. Vítr jest jeho živobytí - všechno ostatní je mu lhostejno. Deště, chumelice, mrazy a kroupy ani za mák ho nevyruší, poněvadž má tuhou náturu - celou z plechu. Bijí-li hromy, ani se nepřihrčí - na tyči je pozlacená bambule, ta chytá blesky a po tyči je posílá do země. Ouška toho ani nepocítí, natož kohout.

Nebýval hromosvod, a kohout se čepýřil na bráně, toče se zobákem vždy proti větru rarach ví, kudy tenkrát hromy chodily, že mu neublížily, neboť plechový pták je tu ještě z časů krále Jiříka, kdy věž vznikla. Jsou o tom zápisy na radnici, latinská deska pod nejvyšší římsou to povídá. Účty za zlacení báně, malování a správkou kohouta našel v archivu professor Zima ještě z patnáctého století.

Kohout není jenom pro parádu. Jeho úkolem je předpovídat počasí. Když se otočí k lesům, ví se, že bude záhy pršet, je-li obrácen ke Lhotce, bude trvale hezky. Generace vyzkoušely pravdomluvnost kohoutovu a zjistily, že od východu je zbytečno čekat déšť, ten chodí jen od západu. Jsou také výjimky někdy, ale velmi vzácné výjimky, ani za řeč nestojí.

Toho roku, když purkmistrovi vdávali poslední dceru, uhodilo trvalé sucho. Naposledy spadlo trochu deště nějak před svatým Janem, ale pak ani nekápló. Ani nekápló!

Lidé počítali, že se věc změní při nové čtvrti měsíce, ale ani úplněk nic nedokázal. Kohout se odvracel stále od lesů, kde ve vyprahlé drti marně se sháněli děti: dorostlí po houbách. Potůčky vyschly, konečně i studánky proměnily se v slepé jamky, proschlé listí šustilo jako nastříhaný papír, na cestách

a silnicích zvedaly se stále jen kotouče prachu, na polích vše vadlo, louky byly jako zažehnuty, bramborová nat' žloutla a řípa svíjela hubené listy, že bylo rolníkům žalostno vzpomínat na zálohy, z jara od cukrovarů vyplacené a také již utracené.

A kohout se nehnul. Jako by si ve Lhotce vyhlížel nevěstu - ve dne v noci díval se do vsi, o níž prostořecí lidé říkali, že tam i mrtví kradou - od těch dob, co si hrobník odcizený mandel schoval do kostnice - a četník to vypátral.

Na náměstí v hospodě „u lva“ hlídal nyní kohouta sám hospodář. Je to hospůdka skoro už jen podle jména. Málo hostů sem zapadá i přes ulici výčep není valný. Starý Saska vždy jen tak tak se ještě dopočítal. Šenku se nevzdal skoro už jen z úcty k staré zvyklosti, poněvadž tu čepoval již jeho prapradědek. Živobytí mu dávalo jen hospodářství. Měl dost polí svých a všechny farské v nájmu. Ty už pachtovával nebožtík pantáta: Říkával sice, že platí trochu mnoho z nich v těchto zlých časech, že má z toho jen o hodně dřiny a starostí více - ale nemusilo to být k smrti, protože dával dcerám po desíti tisících.

Když uhodilo řečené sucho a Saska při vycházce do polí shledal, že je obilí nízké jako tráva, a všecko suché jako troud, div nezaplakal. Řekl, že se na to dopuštění nepodívá, dokud nenamokne. Srdce že by mu puklo při pohledu na tu spoustu. Pustil pár sakrů s meze a šel domů.

Nevylezl teď z hospody. Ze své ovšem. Vstal časně ráno, a sotva vyšikoval chasu ze dvora, už byl u okna, z něhož byl pěkný výhled a náměstí. Ale Saska jen občas hodil okem po lidech na hrbolatém dláždění - stále jen dozíraje na kohouta. Kohout jako přibitý ukazoval Saskovi jen plechový chvost. Díval se do Lotky a jen do Lhotky.

Přišel hodinář Burián a prohodil, že povídali na poště, že bude pršet až pátého července.

„Kdo to řek?“ rozkřikl se Saska.

„Hejtman Nachtigal,“ odpověděl Burián a zasmál se při tom.

„Blb!“ křikl hostinský. „To bychom shořeli, kdyby do pátého července nemělo sprchnout. To by slunce vytáhlo i z nás všechny zofty, pane. To by střechy chytaly samy od sebe. Vždyť máme devátého června. To může říci jenom takový blázen, jako je hejtman.“

„On má zapsanou březnovou mlhu. Ta byla 27. března. A za sto dní přijde prý dešť - dřívě ne!“

„Mordie - to bychom přišli všichni o rozum!“ vzkřikl Saska a uhodil na stůl. „Kdyby mělo pršet až 5. července, pak je celá země jeden oheň. To by nebyla ani v nejhlubší studni kapka vody, to by vyschly řeky - to by -“

„Muži - pro Boha tě prosím,“ pronesla teď paní Sasková, vystoupivši z kuchyňky. Měla z rozčilení mužova, který teď skoro již nespal a nejedl, strach.

„Pátého července - jo - jo!“ mírněji už pokračoval manžel. „Ono bude pršet dřívě musí! Ale je to trest na lidi, že jsou nezabozi. Za mých mladých let také bylo někdy sucho - ale tu se hospodáři smluvili a požádali o procesí. Řekněte to těmhle floutkům: procesí! Vyškĺbnou se vám, a pan redaktor se o vás v sobotu otře. A bez Pána Boha to přece jenom nepůjde. Teď všechna práce stojí - já se dívám na oráče - ten na mne - ženské jsme pustili - nikdo nic neplatí - groše skoro neuhlídáte-“

„Inu - něco na tom je!“ dodal Burián, dopíjeje. Pak položil krejčary vedle prázdné sklenice a hodil rukou po čepici. „Povídal také hejtman -“

„To je, v mých očích Slavík blb, když může říci, že před pátým červencem - Eh! K čemu řeči! Tamhle ten kohout počásí poví, ale ne Slavík, protože je blb!“

„Hejtman Nachtigal!“ odpověděl Burián a zasmál se. Pak pozdravil a vyšel.

Nachtigal bylo Slavíkovou přezdívkou. Právě tak titul hejtmana. Býval hejtmanem, ale jenom u ostrostřelců. Zuřivě se bránil českému velení, pral se o armádní řeč kde s kým - ale na konec prohrál. Padl i s německým komandem. Že býval hejtmanem c. k. sboru, dal si však na navštívenky, rozumí se, že německé, neboť Slavík mluvil, kdy se dalo, po německu, ačkoli chudšasova němčina byla ubohá - ubohá.

Že němčině tolik přál, poněmčili mu i jméno, zvouce jej Nachtigalem. Někdy mu to řekli i do očí, ale on se tvářil, že neslyšel. Ale k titulu hejtmana se přihlásil vždycky.

O jeho němčině se vypravovalo anekdot k nespočítání. Ty se až rozbíhaly po světě.

Že po Božím Těle, překládaje do slova a zaměňuje silniční prach střelným řekl „Am Leibe Gottes hat sich sehr gepulwert!“ vypravuje ještě dnes kde kdo.

Občanu, tázajícímu se, proč jde tolik lidí z kostela, chtěl říci, že byla smuteční mše, ale řekl: „Es war heute Trauerspiel.“

Když umřel nejdelší ostrostřelec jeho setniny, nestačily na něho pohřební máry sboru, což se zjistilo až při konduktu. Musilo se pro obecní. Večer vyprávěl pan hejtman na poště: „Unsere Máry war für ihn zu kurz! To byla záměna povážlivá, u Slavíků měli totiž také dceru Máry.“

V pražském hotelu označil se „Bürgermeistermacher“. Inženýr Beer to v Praze vyšukal a přinesl do města. Redaktor to uveřejnil. Ale pan hejtman necouvl. „Jápkak nejsem Bürgermeistermacher? Předsedám jako nejstarší člen sboru,

když se v zastupitelstvu volí nový purkmistr. Dělán tedy purkmistry - pánové - dělám! Hab' schon viere gemacht!“

Knihu o něm mohl vydati inženýr Beer, který všechny kotrmelce páně hejtmanovy němčiny zapisoval. Ba snad i některé mu na tělo sám šil, neboť historek těch nebylo konce. Ale pak si divným řízením osudu vzal jedinou dceru páně Slavíkovu, a knížka zapadla.

Hejtman Nachtigal byl živ z renty. Pole pronajal, něco peněz měl ve spořitelně, z vlastního domu bral slušný nájem - mohl tedy chodit od božího rána a trousit rozumy. Někdy si na něco vzpomněl, co bývalo a není, a porovnával s nynější dobou. Řekl to u vína dopoledne na poště, a už se o to hádalo, neb smálo se tomu lidí dost. Když se rozčilil, mluvil úžasnou němčinou, a pak se město pobavilo. Redaktor Slavíkova přeřeknutí za tepla otiskl, a pak užil smíchu celý kraj.

S deštěm, kterému dal termín k pátému červenci, vyvolal mnoho hněvu. Ale Slavík nepovolil. Ví prý to od otce, že silné mlze březnové následuje déšť až za sto dní. A kdyby se prý na hlavu stavěli, dříve pršet nebude.

Bylo už patnáctého června, a po dešti ani památka. Časně ráno si každého dne slunce lehlo do krajiny a pražilo, až bylo úzko. Obloha bez mráčku, bez nejmenšího závoje par přiváděla hospodáře k zoufalství. Tlakoměr vylezl na nebývalý stupeň, větříček nezavanul - kohout na bráně jen a jen díval do Lhotky, otvíraje plechový zobák, jako by sám horkem hynul.

Saska se od okna nehnul. Těžce oddychuje nepouštěl ptáka na bráně s očí. Pěsti zatínal a do rtů se hryzl. Kohout se nehnul.

O velikém suchu počaly psát noviny. Líčily, jak kde zapadají studně, kterak se ukázaly kameny hladu v řekách s nápisy,

že se vynořily z řečiště za suchá před dávnými a dávnými lety - popisovaly úhonu na polích, bídu v lidu, který nenalézal zaměstnání.

Saska si otevřel okno a rozkřikl se a lidi, kteří před ním hovořili o této pohromě, že jsou všeho sami vinni - protože se pustili Boha, a volal, že by pomohlo, kdyby šli na procesí. Někteří se smáli, ale několik mužů přisvědčilo, že by se to mohlo zkusit. Saska řekl, že půjde na děkanství o procesí hned, půjde-li kdo s ním. Přihlásil se nájemce barončina dvoru a starý Šultys. Saska vzal černý kabát a za půl hodiny už hlásil, kudy šel z děkanství, že bude procesí zítra.

Druhého dne po ranní mši bylo procesí. Do polí za kaplanem vyšlo po ranní mši mnoho lidí. Šli cestou jak o křížových dnech, vrátili se zpoceni, uprášeni, unaveni, žízni zmořeni. Když Saska přišel domů, podíval se na kohouta. Kohout se nehnul. Díval se z města, jako by si procesí vůbec nebyl všiml.

Minul nový týden. Horký - bez vánku bez ranní mlžičky - bez noční rosy.

Před „Ivem“ se zastavili lidé a rozumovali, že ani procesí tedy nepomohlo, že se vůbec musilo něco se zeměkoulí stát.

„Jsme v peci!“ prál kartáčník Vonas. „Skoro bych řek', že v pekle.“

Saska se rozkřikl z okna: „To se rozumí, že v pekle! Ale sami si tam pomáháme. Na takové procesí nemůže Pán Bůh dát. Mělo jít všechno. Celé město - napřed rada - školní děti - pan děkan měl jít a ne poslat kaplana. Hospodáři, čeládka, pracující lid - všecko!“

„Lächerlich!“ vykřikl hejtman Slavík, který šel náhodou kolem. „Nebude dříve pršet, až pátého! Am fünften!“

„Povídám, že jsou v mých očích hlupák!“ křikl na něho Saska. „Jsou hejtman Nachtigal! A jdou mne žalovat!“

„Taky že budu! Páni budou svědčit. Sie werden schon sehen!“ dodal Slavík. „Ale pršet bude až pátého. Am fünften. Und jetzt gehe ich zum doktor Příhoda.“ A odkvapil.

Saska zrudnul a jal se křičet: „Vezmou si na mne četnictvo - oni neznabož - oni blázne. Jim to psali z nebe, že bude pršet až pátého -“

Ostatnímu zabránila paní Sasková. Odvlekla rozčileného muže od okna, které pak zavřela. Ale trvalo chvíli, než se lidé, kterých se ke „lvu“ bylo za okamžik sběhlo dost, odtud vytrhli.

Když ani 25. června nebylo nejmenší naděje na déšť, uspořádáno nové procesí. Tentokráte šel pan děkan s asistencí. Šla školní mládež, šla městská rada, šel, kdo mohl. Hospodáři se dohodli a zaplatili polnímu dělnictvu za půl dne, aby šlo prosit za déšť.

Starší lidé si koupili svíčky - ženské si ovinuly růženec kolem rukou - a když šel průvod po náměstí, padl tu každý, kdo nemohl z domu, na kolena.

Dojem procesí byl hrůzný. Slunce zalévalo vše ohněm - lidé sklíčení, bez opory již ve své duši, klesající malomocí - uvědomující si, jak jsou nicotní vůči velkému zdroji světla - klopýtali závějemi prachu, volajíce k nebi o smilování.

Saska se vrátil z procesí s úsměvem ve tvářích. To byl průvod, jaký si přál. A ten také prospěje - věřil. Co bylo neznabožů dnes v řadě a jak byli všichni maličci - vyprávěl ženě. Už nikdo se neopovazuje tropit si z procesí šašky. Také by zle pochodil. Saska byl přesvědčen, že by zbožní prosebníci roz-

trhali toho, kdo by se prostořece zasmál tomu, co vykonalo celé město.

Když se Saska převlékl, šel se vítězoslavně podívat na kohouta. Ten jako přibitý odvracel se stále však od náměstí, je muž neuctivě. ukazoval plechový chvost. Ale Saska se usmál. Pomyslíl si: „Však ty se teď obrátíš, kamaráde. Ještě rád se otočíš. Šli jsme k vyšší instanci - holenku. A šli jsme ňáko pobožně - povíme si to, že se otočíš.“

Ale kohout se neotočil. Jako by jej byli těžkými nýty ubezpečili, tak civěl tu nad lesklou bání nehybně, čepejře se proti Lhotce, dívaje se z města, které tak pokorně dnes prosilo za smilování. Ani pan děkan s assistencí mu neimponoval, městská rada, školní mládež, planoucí svíčky, litanie...

Nehnul se a neotočil. Saska díval se nyní již s očima zakalenýma od božího rána na věž, pohlcuje téměř pohledy železného ptáka - chvěl se horečně a mluvil jako ve snách.

Tak se dočkal čtvrtého července. Hospodáři byli již nad letošní sklizní učinili kříž, třeba že staří šafáři ubezpečovali, že by vydatný déšť mohl ještě hnát nízké obilíčko alespoň do zrn, zachránit ranněji sázené řepy a brambory chodili plni zoufalství, sklíčení a nešťastni.

Ani dnes se kohout ještě neobrátí. A tu si na něho otevřel okno dokořán Saska. Celou noc oka opět nebyl zamhouřil a první host, který k němu zavítal, byl soudní posel. Přinesl obsílku k stání u soudu, před ten jej volal uražený Slavík. Saska podepsal, ale sotva že posel vyšel, cedulku smačkal a mrštil jí o zem.

A přistoupiv k oknu - jal se křičeti přes náměstí na kohouta: „Bestie -otočíš se? Neotočíš? Kokrháči pitomý - obrátíš se k nám anebo ne? Povídám - bestie...“

Na náměstí lidé se při tomto povyku počali sbíhati. S úžasem patřili na zuřícího Sasku - který se nahýbal z okna - křičel, až mu pěna stoupala na rty, a oběma pěstmi hrozil kohoutovi. Klel, až hrozno bylo poslouchat - spílal - chvěje se.

V tom Saska mezi lidmi zahlédl Slavíka. Ach - nyní pustil kohouta a sáhnuv do sklenic, hodil jednu a druhou po Slavíkovi: „Zloději - ty mne budeš volat k soudu? Lotře - ty ty -“

A znovu sáhl do sklenic a hodil jednou do zástupu -

Ale už za ním byla paní Sasková - někdo z čeládky - nějaký sousedé - a násilím vlekli Sasku od okna.

Za chvíli tam spěchal lékař. Ale ten se vrátil se zprávou truchlivou: Saska přišel o rozum!

Toho se již Slavík na náměstí nedočkal. Utekl a zavřel se doma.

Ještě před polednem spoutaného Sasku odvezli do Prahy. Zuřil tak, že nebylo jiné pomoci...

*

Odpoledne se zvedl náhle vítr. Opřel se o vyprahlé koruny stromů, sloupy prachu vznesl zafičel ulicemi - hvízdal kolem střech - narazil na kohouta na pražské bráně. Ten se otočil jako pírkó - obrátil se k lesům.

Celé město šlo se podívat na plechového ptáka. Opravdu se již nedíval do Lhotky - k té se otočil zády, otvíraje zobák na náměstí zdál se křičeti, že přichází spása.

Vítr dul až do noci. Přihnal mraky, které schovaly měsíc i s hvězdami, a z mračen se k ránu počalo blýskat a hřmít, až se země třásla. A již se lilo, že bylo hned jak o potopě.

Ulicemi dravé potoky kalných vod hnaly se, jako by chtěly podemlít základy - záplav byly plné dvory - strouhy vystoupily

nad břehy, z rybníka se rozlila voda do luk - zdálo se, že si sem klestí cestu nějaké jezero, které strhalo hráze. V širokých stuhách lila se voda z oblak - nebylo možno vykročit ze stavení do tohoto šílenství živlu tak dlouho čekanáho, touženého, na nebesích dožadovaného.

Teprve k večeru déšť polevil. A hned bylo živo v hospodách. Na poštu přišel Slavík jako vítěz: „Hob' ich's ne gesagt? - Am fünften!“ volal již ode dveří.

Ale v naplněné místnosti nebylo půdy pro Slavíkovu slávu. Přišel totiž telegram, že Saska zemřel dříve, než s ním dojeli do Prahy. Všemi ta zpráva zatřásla. A když se objevil Slavík, viděli v něm někteří nějakou příčinu žalostného skonu Saskova. Proto odpověděli zářícímu hejtmanu prudce a hněvivě. Ale ten byl tak přesvědčen o úspěchu své prozíravosti, že se nedal a odpovídal česky, německy, ale stále ostřeji. Za okamžik vznikla váda - pak kolem něho vzniklo klubko, a když si odlehčil nějakou nadávkou, už se octl před poštou.

Slavík tu počal volat o pomoc. Tím přivábil lidi ze sousedství - z pošty se vyhrnulo něco rozčilených hostů - za chvíli utíkal Slavík přes náměstí, hnán tlupou rozčilené povykujících osob...

Asi za čtvrt hodiny vrátil se na poštu kolář Plachta. Stíraje si pot s cela, křikl do místnosti: „Teď přiběhli policajti. Ale pozdě. Slavík nemá jedna okno celé. Vymlátíli mu je za minutku - blbci starému.“

Při zápisu.

Pan řídící se vrátil z prázdnin až v poslední chvíli. Večer před zápisem. Věděl, že není zmeškáno. Slečna Korčáková, senior sboru, zastala jej jistě k úplné spokojenosti jeho i slavných úřadů. Mohl se tedy vyválet v trávnicích, pohoupati v hamaku a vykoupati ještě v poslední den letního pobytu mimo Prahu bez starosti, že vznikne pro jeho školu nějaké nedorozumění v místní neb okresní, neb dokonce - chraň Bůh a opatruj! - v zemské školní radě.

Pan řídící velebně vstoupil do školy až ráno v den zápisu, určeného na osmou hodinu. Již na chodbě viděl, že slečna Korčáková bděla nad ústavem jako vždy. Plakát o zápisu shlížel s vývěsní desky, u schodů byla postavena výrazní tabule, na kterou francouzským písmem bylo napsáno, ve které třídě se zápis koná, kdy a kam nastoupí nováčci první třídy a kdy se ostatní dívky shromáždí.

A už tu byl školník pln zánovní zdvořilosti, která v době prázdnin vždy dospívá k pozoruhodné výšce, s níž však záhy po zahájení školy sbíhá často až nelogicky náhle sestupnými křivkami. „Služebník - služebník, pane řediteli,“ volal, jako by každé slovo zvláště osypával cukrem. „Pan ředitel - zrovna kvete - jeminkote - zrovna kvete.“

„No - zaplať Pán Bůh, léta jsem užil,“ blahosklonně odpoví dá správce školy. „Byli jsme v Dřevicích. Báječná krajina. A výborně jsme se tam měli. Byl tam s námi také pan ředitel Smotlach. Víte: ten, co je v okresní školní radě.“

„Co je ředitelem panství hraběte Druxy - prosím?“ ptal se školník.

„Ano, ano!“ ochotně potvrzoval řídící. „Co je v okresní školní radě. S tím jsme se bavili - až až! Kuželky jsme hráli - koupali se spolu - no!“

„Pan ředitel tedy užil - no, však je to na panu řediteli vidět. Jako kytička!“

„Už je někdo nahoře?“

„Slečna Korčáková, prosím. V druhé b jsme všecko připravili jako loni. Bude-li pan ředitel něco poroučet -“

„No, to bych na vás cinknul. Buďte zdráv - příteli,“ prál pan řídící a počal se vznášeti po schodech.

Byl spokojen, že už dobře udal, kterak se sblížil na letním bytě s ředitelem Smotlachem. S členem okresní školní rady - to je slovo. Je známo, že je Smotlach energický muž, který v důležitém školním úřadě nebojí se ujmouti se slova. Školník to poví kolegům, ti to roznesou po ostatních školách jako vítr. To bude mezi řídícími a řediteli kyselých obličejů, až zvědí, s kým se to skamarádil.

Ještě nedošel do prvního patra, když jako laňky doběhly ho dvě mladé učitelky. Šly přispěti vládci školy při zápise. Nikdy nemůže škodit, udělá-li si zatímni učitelská osoba u šéfa oko.

Nahoře je přivítala slečna Korčáková se dvěma učitelkami, a nyní bylo vypravování, kde kdo léta užil, co viděl, s kým se sešel, jak se měl.

Řídící nechal je náležitě vymluviti, a teprve, když se počaly vraceti k tomu, co už byly: jednou vyprávěly, zjednal si obratné pozornost a líčil: „My byli v Dřevicích - ale náramné jsme byli spokojeni.“

„Měli jste tam společnost, prosím?“ optala se slečna Korčáková.

„Znamenitou. Ředitel Smotlach tam byl s rodinou. To ten, co je členem okresní školní rady za sousední okres. My dva

byli stále a stále pohromadě. Koupali jsme se spolu, chodili na ryby - do lesa. Znameníť člověk. Já mu vysvětlil školské poměry u nás, a to vyvaloval oči. Také povídal, abych ho jen vždycky informoval, až se bude o něco závažného jednat. On je tuze dobře s panem inspektorem pan hejtman na něho náramně dbá - hrabě Druxa si ho velmi cení. A ten je s místodržitelem jedna ruka. Všecko mi ředitel vyprávěl. Taková známost - dámy - to není, k zahození.“

Učitelky se divily a netajily se potěšením z úspěchu svého šéfa. Chytré hlavičky hned prokoukly, že si řídicí na získání této známosti nesmírně zakládá, a proto rafinovaně ihned pro síly, až budou mít nějakou záležitost u okresní rady, aby pan řídicí byl tak laskav a promluvil pak s panem ředitelem Smotlachem.

„Také že promluví. My se moc skamarádili. Jak budete něco potřebovat, dámy - tož jen mi říci!“

Ještě přišla učitelka, ale s tou u se objevily matky. Vedly dcerky k zápisu. Slečny zasedly k připraveným stolkům a jaly se zapisovati do archů nové školačky. Řídicí jen přecházel a v nejasných případech vysvětloval zákon. Činil to s náramnou důležitostí, aby matky poznaly, kdo školní mašinu uvádí do pohybu. Sešlo-li se některou chvíli více dítek, určoval, která slečna zápis vykoná. Při tom stoupl na schůdek, aby všechny přechníval. Při tom nezapomínal, že učitelka, která přišla naposledy, ještě neví, s kým si udělal známost o prázdninách. Té to poví, až se trochu v místnosti uvolní a přijde ještě někdo ze sboru.

U krajního stolu vzniklo nedorozumění. Matka nějaká chtěla dostati do školy děcko, kterému bude až po Novém roce šest let. Učitelka vysvětlovala, matka se bránila - zakročil řídicí: „Drahá matko - toho zákon nedovolí - až za rok s ní přijďte.“

„Milostpane - já bych moc prosila -“

„Matko - děláme my zákony? My jsme to ustanovili? Já a slečna tuhle? Ne - ne - ne! Není možná!“

„Tak nač pořád ty školy stavějí, když do nich děti nechtějí brát,“ řekla matka hněvivě a trhnuvši holčinou, řekla: „Pojd!“
Odešla už bez pozdravu.

U nejmladší učitelky se rozčilovala žena, která přišla jak cou-
rává doma po pavlači. Slečna jí vytýká, že udává jiné jméno
své než dítěte a otce jmenuje také jinak. „To přece nemůže
být, paní,“ namítá.

„Jak pak to nemůže být, když to je?“ dotírá bojovná žena.
„Když tomu nerozumějí, já za to nemohu.“

Řídící slavnostně zakročuje: „Tedy děvče se jmenuje?“

„Marie Nová.“

„A vy se jmenujete?“

„Františka Taubr.“

„A otec se jmenuje?“

„Karel Částek.“

„Jak to, matko - jak to? To není možno“, namítá řídící.

„No, já přece budu vědět, s kým jsem to dítě měla - ne?“
bez rozpaků vykládá matka.

Učitelky sklonily hlavy. Tají smích, jak žádá ctnost.

Řídící rudne. Ale s klidem ptá se přece: „Vzal si vás otec
toho dítěte?“

„No, vzal! Okolo krku,“ spouští matka. Toto prohlášení má
ohromný úspěch. Všecko se chechtá.

„Nemluvte nesmysly,“ přísně hovoří řídící. „Dítě má tedy jmé-
no po vás - dobrá! Ale musíme uvést nyní otčíma, když jste
vdána.“

„Já jsem vdova - jaký pak otčím?“

„Ach tak! Dítě jste měla tedy již jako vdova.“

„Jako vdova. Dostala jméno, které jsem měla za svobodna.“

„Tedy nám povíte, kdo je poručníkem děvčete, protože nám do otce nic není.“

„To mají pravdu, že do něj nic není. Zavázal se, že mi bude měsíčně - -“

„Matko, to sem nepatří. Poručníkem tedy je -“

„Můj tatínek: Franc Nový.“ Žena počká, až je záznam vykonán a pak odchází. Dříve však ještě přelétne učitelky zrakem a prohodí: „Jo, mužští! To je čeládka. To si, slečinky, dají moc pozor!“

Obrovský smích v řadách rodičů. Učitelky jsou jako pivoňky a hryznou se do rtů. Řídící nakvašené chce zakročít proti prostoreké osobě, ale ta již je na chodbě - a jeho zatím zmocňuje se nějaký otec. Učitelka mu nechce zapsati dcerušku, která dosáhne šestého roku až v březnu.

Řídící, dohřát matkou, vykládá hned, aby všichni slyšeli: „Není možno. Je to proti zákonu. My zákony neděláme. Přijďte ode dneška za rok.“

Otec se však ihned naklání k řídicímu a šeptá mu: „Já bych však moc prosil - já mám tuhle od pana náměstka visitku. Ten dává moc prosit - my jsme z přízně -“

Navštívenka náměstkova dělá divy.

„Totiž,“ odpovídá stále ještě hlasitě řídicí, aby zachoval decorum, ale ve věci ustupuje: „totiž - když myslíte, že by místní rada vzala na to ohled - žádost si podáte - pak tu holčinu zapíšeme zatímně. Řekne-li místní rada: ne - pak se vám ovšem dítě vrátí. Slečno - запиšte, prosím, tu školačku.“

„Ani místní rada nemůže dovolit,“ hlasitě pronáší v tom k matkám vysoký muž, který s děvčetem čeká, až na něho dojde.

Řídicí vidí v tomto výsměchu ohrožování své autority. Ostřím pohledem vyhledá muže a praví: „Co nemůže místní rada? Co povídáte?“

„No, že to nemůže povolit místní rada povídám,“ energicky opakuje muž, dle všeho tovární dělník.

„Safraporte - já přece budu znát zákony - dovolte,“ namítá řídicí.

„To zase dovolte, pane řídicí, to už zní zákon jinak. Dítě, které je v den zápisu šest let, musí být přijato, je-li vyvinuto. Kterému bude ještě do Nového roku šest let, může být přijato, když svolí místní rada a je dost místa. Kterému bude šest let až po Novém roce, nesmí býti přijato.“

Řídicí pocituje nevolnost. Vidí pohledy rodičů - cítí neklid učitelek - neodpoví-li kurážnému tatíku náležitě, má blamáž. Sám není teď jist, jak to přesně určuje řád školní a vyučovací. Ale pomáhá si šťastně: „Tedy zákon znáte - říšský zákon - pane. Ale nevíte o výjimkách, které připouští ministeriální výnos z roku 1870 a ustanovení zemské školní rady z roku osmdesátého třetího.“ Aby mu tak otec nevpadl do řeči výtkou, že si pomáhá výmysly, pokračuje řídicí hned: „Máte dítě k zápisu?“

Otec odpovídá, že ano.

Řídicí chce nyní ukázat, že je tu pánem a úsečně pronáší, napřáhnuv levici: „Křestní list dítěte.“

„Devatenáctého června mu bylo šest let. Křestního listu nepotřebuje.“

„Čeho že nepotřebuje?“ prudce ptá se řídicí. „Vy jste nečetl vyhlášku místní školní rady?“

„Tam je to nesprávně. Nikdo není povinen dokazovat věk dítěte nějakou listinou. Nic o tom zákon nepovídá. Rodiče jsou povinni říci jen pravdu. Dokaže-li se, že lhali, pak mohou být

pokutování, ale průkaz nějaký zákon neporoučí. Nám to, pane řídící, řekli dobře v organisaci!“

Slovo „organisace“ působí na správce školy mocně. Již se strojí k výbuchu - školníka chtěl zavolat po případě, aby dokázal, že je tu také náležitá moc výkonná. Ale, jak padlo slovo „organisace“, řídícímu se zezdalo o polemikách, interpelacích, novinářských útocích honem, honem ustupuje. Ale chytře - jak se domnívá.

Usměje se, kamarádsky poklepe organisovanému otci na rameno a praví: „Můj zlatý pane, nemáte pravdu, Mohl bych vám ukázat instrukce, že byste se přesvědčil. Ale my tu nejsme pro šikanování obecnstva. Já vám dítě přijmu, věk si zjistíme úředně. Slečno, prosím vás, zapište tu dívčinu.“

Když energický tatík vyšel na chodbu, přidružil se k němu jiný otec a důvěrně se optal: „Prosím vás, pane, jaká to může být pokuta za falešné udání roku?“

Organisovaný muž však byl již u dna svých vědomostí. Nabral dechu pouze k slovu: „Totiž -“

„Ale houby - žádná pokuta,“ odpověděla za něho matka jakási, které nedalo, aby nenaslouchala. „Já jsem Pepču, co půjde teď do páté, také udělala v první třídě o roh starší. Řekla jsem, že o křestní list dopíší. Dvakrát mne řídící obeslal do školy, já nikam nešla, a bylo to. Než to těmi úřady prošlo, byl tu leden, a pak už holku nevyhodí. Nejlip je říci hned, že je o rok starší. A je-li nejhůře, poprosit učitelku.“

„Myslíte?“ optal se starostlivý otec se zájmem. „To se rozumí. S těmi je řeč,“ svědčila žena. „Řídící - ten se musí nafukovat, to víte - aby se ho lidé také trochu báli. To je nějaká vrchnost!“ Matka plácla při tom pohrdlivě do zástěry.

Zatím rodiče již při zápise řídli. Za to sboru přibylo. Byli již všichni skoro pohromadě. I katecheta přišel. Řídící vyčíhal

vhodnou chvílí a pak se zablýskl svou znamenitou známostí z letního bytu. Již se mu toho všeho, co o řediteli Smotlachovi vyprávěl, zdálo málo, tož nyní sesiloval barvy. Učitelky, které tu byly od rána, významně se při výkladu svého šéfa šťouchaly loktem.

Řídící už vyprávěl, že bude před každým obsazováním míst pana ředitele Smotlacha informovat. Tuze prý ho o to prosil.

Všichni žasli a chválili řídícímu tuto novou známost. Slečna Kalfunková, která přišla na sklonku jeho výkladů, byla poctěna tím, že jí hlava školy zvláště ještě jednou vysvětlila, s kým se sblížila. Učitelkám neušlo, že přibýly opět nové detaily v této nové ličbě. Některé řekly Kalfunkové očima, aby jevila úžas.

Čiperná dívčina spustila na plné kolo. To že měla vědět před prázdninami takhle. To by jí byl pomohl pan řídící, aby nemusila teď na čtvrtý obvod k tomu bručounovi.

„Také že bych vás tu byl udržel,“ honosil se řídící, kterému lichotilo, že někomu se nechce z jeho školy. „Ale mlčte, slečno, promluví se Smotlachem, a pak uhlídáme, uhlídáme. Kdoví, nedostanu-li vás zpátky do listopadu.“

„Jé - pane řídící - to byste byl hodný,“ roztoužila se slečna Kalfunková. „Tady bych, nejráději chtěla umřít, pod vaší správou.“

Za tento kompliment, který za všeobecného potlesku zodpovídal žertovnou poklonou, vyznamenal řídící učitelku poptávkou: „Nu - a kde vy jste byla o prázdninách, slečno?“

Této otázky se čilá dívka nemohla beztoho již dočkat. Proto šlo to nyní jako. vodopádem: „Jé - pane řídící - já byla u moře. Paní professorová, co učím jejich dcerušku na piano vzala mne na Lido. Pane řídící - my se koupaly v moři - koukejte: jsme tuhle fotografování.“

Sensace! Všechny hlavy zmítají se kolem řídicího, který přijímá asi tři momentky a znalecky prohlíží.

„To nás vzal pan professor,“ vykládá rychle slečna Kalfunková, že jí skoro jazyk nestačí., „To jsem já - tohle je paní professorová, to je baronka Fixi, baronka Tudlmostová, Frau von Bieder, baronka Pfalzstädtrová -“

„Koukejte opici - ona se koupala s baronkami!“ vykřikuje nejdůvěrnější kamarádka slečny Kalfunkové. Momentky jdou při tom z ruky do ruky. Katecheta drží dvě a směje se kostýmu slečny Kalfunkové.

Ta vynáší nyní trumfa: „A tuhle jsme s hraběnkou Reichsdorovou. Ty dvě zde - to jsou kontesky. U nich jsme bývaly zvané.“

Řídicí se v duši své hněvá. Kalfunková mu úplně zabíjí jeho vyzískanou známost. Hraběnky a baronky v koupacích kostýmech na jedné desce s učitelkou - to je trochu silné světlo na jeho ředitele, třeba byl členem okresní školní rady. Nevrlosti své dává hned výraz. Vraceje fotografie, pronáší: „Jen aby to opravdu byly baronky a hraběnky, ty ženské!“

Radost ve sboru. Kalfunková rudne. „Pane řídicí,“ povídá, sotva dech popadajíc.

„V mořských lázních se potlouká všelijakých osob, vydává se to, Bůh sám ví, zač - a pak z toho vylezou často gauneři. Povídal ředitel Smotlach, že byl u moře loni a že ho tam nedostanou už za nic. Z celého světa se tam seběhne nace -“

„Pane řídicí,“ brání se Kalfunková, slzy majíc téměř v očích. „To byly baronky a hraběnka. Pan professor předloni ji opeřoval. Proto jsme tam byli zvané.“

„Vždyť já nic neříkám - slečno. Já jsem jen poznamenal, co ředitel Smotlach - dámy, prosím, tady jsou nějaké maminky. Zapišeme je.“

Po audienci. Kalfunková má už momentky v kapse. Za chvíli se poroučí a odchází. Půjde si pro satisfakci na jiné obvod. Pochlubí se ostatním učitelkám mořskou lázní, baronkami a hraběnkou. Dopoledne všechny proběhne. Co jí do řídicího, od něhož jde beztoho na jinou školu!

Řídicí má však po humoru. Na rodiče, kteří nevědí zodpovídat, čeho třeba k zápisu, se již utrhuje.

Přichází slušně ošacený muž bez dítěte. A hned řídicímu polohlasně pronáší prosbu: má dítě nemanželské, které však rehabilituje letos v říjnu. Vezme si jeho matku. Dříve se ženit nesměl. Je podúředníkem soukromé dráhy, teď teprve dosáhl povolení. Dítě neví, že má jméno po matce - v domě také nájemníci nemají potuchy - a proto prosí, aby se i ve škole zapsalo již na jméno otcovo.

„Ne, pane! Není možno!“ hlasitě odmítá řídicí. „Jak se jmenuje, tak se zapíše. Až budete ženat, přinesete listiny a pak jméno přepíšeme -“

„Pane řídicí,“ prosí otec - „mně se konečně nejedná o zápis, ale o to, aby se dítě ve třídě volalo už mým jménem.“

„Tak, jak se teď jmenuje, tak se bude volat!“ prudce volá řídicí.

„Pane řídicí -“

„Už jsem řekl. Zákon je zákon!“

Otec se zahryzne do rtů, okamžik váhá a pak zvolá: „Tedy dám dítě do německé školy. Tam se mi vyhoví beze všeho, a hned!“

Učitelky, poněvadž se jednalo o nemanželské dítě, tvářily se, že neposlouchají. Žádá tak vkus. Ale slovo jim ovšem neušlo. Sympatie jejich byly ovšem na straně otcově.

Slečna Korčáková při prohlášení, že půjde dítě do německé školy, si dodala odvahy a přistoupila k řídicímu. Poněkud

rozechvělým hlasem, hovoříc současně též k otci na odchod již se obracejícímu, pronesla: „Pane řídící - mohla by se ta holčička zapsat do mé třídy. Já ji budu volat jenom křestním jménem - pan katecheta také - vidíte?“

Katecheta ochotně souhlasí.

„A až přinesete průkazy, pak se bude dítě teprve volat příjmením. V první třídě si toho ostatní žabky ani nevšimnou -“

Řídící je na váhách. Trochu vzdor jím lomcuje - ale německá škola, přítomnost sboru - z toho by mohl být povyk v novinách, nepřijemnosti na radnici. „I tak si ji zapište, slečno,“ pronáší, obrací se k otci zády. „Ale já o tom nesmím vědět, poněvadž já jsem tu proto, aby se plnil zákon, instrukce, školní řád.“

Otec, potěšen, diktuje slečně Korčákové, čeho třeba.

Slečna Kalfunková byla již ve třech školách se svými fotografiemi. Všude setkala se s úspěchem a ovšem i se závisí. Té si zvláště vážila. Odměřila si ji na všech tvářích. Tou se bude těšit ještě doma.

A všude se jí též optali, je-li pravda, že se chlubí posavadní její pan řídící novou známostí, které získal v Dřevicích. Školníci to roznášejí po obvodech, napodobíce pana řídícího, jak se chlubí, že má pana Smotlacha a s ním i okresní radu tak trochu v kapse.

Při tak vhodné příležitosti přiložila slečna Kalfunková ovšem též polénka. Pohaněl jí baronky, podezřívá jí společnost v mořské koupeli - na jeho škole učit nebude: tož jen žádný pardon.

To byla jahoda pro učitelské sbory na počátku školního roku. Výklady řídícího o Smotlachovi se uměle sesilovaly. Komu

něco napadlo, přispěl. Někteří řídicího docela už hráli, mluvící po něm o Smotlachovi a okresní radě:

Učitel Hykrýt setkal se se slečnou Kalfunkovou na ulici. Slyšel již, čím se její řídicí chlubí, ale dal si to opakovat. Učitelka mu vypověděla s radostí, protože věděla, jaký je poměr mezi jejím posavadním šéfem a Hykrýtem. O jeden hlas propadl tento při obsazování: místa řídicího, které dostal nynější pochybovač o baronkách v moři. Nanesla tedy barev dost svým líčením.

Hykrýt se zrovna kochal tímto vyprávěním. Soka si teď podá. Na školních chodbách kolegům, v hostincích přátelům učiní z toho všeho, co slyšel, pepřený výklad.

Poděkoval upřímně slečně Kalfunkové, a pak se rozešli.

Zvonili poledne, když se Hykrýt před školou sešel se svým sokem, který uprostřed učitelek a s katechetou vyšel z budovy sebevědomě jako ministr.

„To mi běží kapr do udice,“ pomyslně si Hykrýt. „Jen nic šetřit!“

S roztomilostí přivítal dámy a oba pány z prázdnin, rychle si dal povědět od některých, kde ztrávili léto a když viděl, že se strojí ke chlubné řeči též řídicí, spustil honem sám: „Já byl celé léto zde. S letními byty je náramná obtíž. Padnete do nějakého hnízda a otravujete se tam pak za drahé peníze. Včera jsem se setkal na nádraží s ředitelem Smotlachem - co je v okresní radě - a ten proklínal letošní léto. Zapadl do nějaké bandurské vesnice do smrti toho prý bude litovat. Také společnost tam byla mizerná. Jednou nebo dvakrát se tam prý sešel s nějakým řídicím z Prahy, ale tomu se pak vyhýbal. On prý mu pořád mluvil o škole - -“

Řídící rozhořel jako pojištěná stodola. „Pane kolego -“ pro-
nesl koktavě. Aby se před sborem alespoň nějak zachránil,
musil něco říci.

„I safra! Dvanáct!“ křikl rychle Hykrýt, pohleděv na hodinky.
„Já musím chytit tchána v kanceláři. Má úcta, dámy - na zdar,
pánové. Dobré chutnání!“

A už byl za rohem.

Noc v hotelu.

Zápas páně Kubiasův o slečnu Mertlíkovou, jedinou dceru nejbohatší vdovy v kraji, majitelky dvorce v Krbicích, byl bojem na život a na smrt.

Kubias, majitel lihovaru, rezervní poručík, lovec nepřekonatelný, virtuos na pianě, tanečník bez konkurence - byl fešák od hlavy až k patě. Od hlavy, kdež na místě nebesům nejbližším již počínalo prožlukle svítat - k patě vždy zvonící ostruhou, neboť Kubias byl také jezdcem, se kterým při předhánce šlo soupeři vždy o vaz. Lítal téměř na svém Rolandu.

Ale při dostizích o slečnu Boženu Mertlíkovou bylo stále nejasno, dojede-li, kam toužil. Překážek bylo k zoufání. Mnoho jich objel, přeskočil - některými se přebrodivil, a byly i takové, že bylo pod nimi nutno kopati hluboké štoly zlatou motykou. Ano - několikrát musil i měšec do pole, když nestačily ani válečky poklony, pomáda ve vlasech, napálené kníry vtipné žerty, zvonění šavlicí, rej prstů na k vesnici, čestná prohlášení a přísahy.

Živly se zrovna, spikly proti tomuto lvu. Všekrušicku nejpopulárnějšímu, když si byl řek že na tom světě nebude jeho žádná jiná, než krásná Boženka z Krbice.

Ale konečně přece jenom zamával vesele kloboučkem v krbickém dvorci Kubias. Srazil všechny soky do písku, od pana von Tiegnitz, majitele radolického zámečku, na němž se zdivo prohybalo pod hypotečním přetížením - až ke koncipistovi okresního hejtmanství, jelikož strýček byl ministrem. Jakoby je byl všecky Kubias nabodl na dlouhý španělský kord, tak je vynesl před krbický dvorec, a strásl je do cesty jako dopečená kuřata s rožně. Nic nebylo platno, že chodily procesím skoro všechny dámy z kraje varovati rheumatismem ochrome-

nou paní Mertlíkovou před satanášem. Tolik jich zulíbal a zobjímal Kubias, tolik dcerušek, neteří a schovanek jim stiskl v náručí - když se rozneslo, že obléhá s nejmáňšími úmysly Krbici, spěchaly varovat, zapřísahat, hrozit.

Kubias se ze všeho vytočil. Sítě včera upředené dnes rozstříhal, oka chytře položená přeskočil, pasti obešel - a když se vracel Všekrušic na Rolandu, zářil, jako by byl právě do- byl Asie.

Jeho silou bylo, že se do něho zamilovaly vlastně obě dámy. Paní Mertlíková jako Boženka. Když vysvětlil, že paní ta a ona ho nenávidí, protože si nechtěl vzít její dcerky, zasnoubiti se s jejími neteřemi - a pak zazpíval svým ostrým tenorem nějakou romanci, zahrál na klavír, vysypal koš veselých anekdot, zadovádel v parku s Boženkou, poceloval chvějící se prsty paní máteře - tu seděl zase v sedle jako z ocele.

Paní Mertlíková konečně zapověděla paničkám, aby se nepletly do záležitostí, týkajících se její rodiny a pana Kubiasa - a tím zbavila se na ráz velkého rozčilování - ale po ženských přišli mužští rádcové. Že Kubiasův lihovar není zlatodolem, za jaký jej asi vydává jeho majitel, rozpovídali se o pitkách, které tak často pořádává veselý lihovarník, nadhodili leccos o směnkách, zájezdech do Prahy, kde prý mají některé zpěvačky a tanečnice od něho šperků plné zásuvky.

Ale i nad tyto vlčí jámy vznesl se Kubias. Přinesl výkazy o zdanění výroby, napsal před paní Mertlíkovou o svém zisku řadu číslic, z nichž se jí udělalo až úzko, potom pitky spočítal - bylo jich šest. Ale byl při dvou sám pan purkmistr, při jedné okresní hejtman, při jedné dokonce pan děkan a při dvou jeho starý strýc. Byly to většinou večere v den narozenin. Půlka plzeňského a asi dvacet lahví vína při tom prasklo - měl pít vodu aneb mléko? Směnky patří k obchodu jako oj k vozu,

a ženské v Praze jsou báchorkou. K jedné se upřímně přiznává: k žačce konservatoře, kterou zbožňoval jako světici, dal jí dva náramky, medaillon, křížek a dva prstýnky. Ale pak mu utekla s důstojníkem; teď zpívá někde v Stuttgartě. Křížek mu vrátila, zač je jí přese všechno opovržení vděčen, neboť to byla památka po mamince.

Při této vysvětlivce se paní Mertlíková rozplakala. Dala Kubiasovi rozhrěšení a poslala ho s Boženkou do parku na hřiště lawn-tennisu.

Na to vyhledali Všekrušičtí nějakou holčinu, která se chlubívala že jejího hošíka byl pan Kubias tatínkem. Ale přišli pozdě. Holčina byla již majitelkou hezkého domečku ve vsi u lesů, za kterýž byla již odevzdala Kubiasovu advokátu prohlášení, že všechny řeči o nějakém poměru jejím s tímto pánem jsou hanebnou pomluvou.

Na to se slavilo v Krbici zasnoubení. Druhého dne pak zajel si šťastný ženich do Prahy. Jel vybrat Božence svatební dar.

V Kolíně vskočil k němu do rychlíku dávný, přítel Kubiasův, magister farmacie Mohr. Léta se nebyli viděli - za několik minut vypověděli si, že právě potkali oba šťastí. Mohr kupuje lékárnu. Konec otročiny, život samostatný čeká jej ve výnosném závodě - podaří-li se mu sehnati půjčku desíti tisíc zlatých. Lékárnu prodává jeho bezdětný šéf, který chce sklonek života strávit v Praze bez práce a starostí. Za čtyřicet tisíc bude lékárna Mohrova, polovinu šéf počká, deset tisíc ze svých úspor a z příbuzenských půjček Mohr již sehnal - zbytek chce vymačkat z nějaké záložny nebo banky v Praze.

Kubias rozdělil hned srdce s kamarádem. Je zasnouben s děvčetem, které jenom hotových peněz přinese do manželství rovných sto tisíc. Nuže - půjčí Mohrovi, čeho se mu nedo-

stává, jakmile je pan páter štolou sváže. Jaké hledání úvěru, obracení kapes, slibů a úpisů? Vysází je Mohrovi hned po svatbě, která bude za několik krátkých neděl.

Mohr zulíbal po těchto slovech přítele, načež Kubias rozepl se v hymnus chvalozpěvný o své nevěstě, o její jemnocitné máteři a s humorem se rozpovídal, co vše podnikla proti němu banda, obývající hnízdo, k němuž je připoután. „Kterou ženskou jsem políbil, kterou si posadil na klín, vyjel si s ní do Prahy, aby nevěděl muž nebo maminka - ta myslila, že má právo zasáhnouti v můj osud, pomlouvati mne, lháti o mně, varovati přede mnou - ale všemu jsem ujel, ač mne honily jako jelena o štvanicích - všem se nyní směji! A dnes to vítězství zapijeme. Uspořádám večírek, při kterém si pohovoříme, zazpíváme a zalejeme šampaňským naše radosti a plány do budoucna, aby se jim dařilo. Spát budeme spolu u „Knížete Potemkina“. Můj hotel - tu jsem jako doma, kamaráde, uhlídáš, uhlídáš!“

Vlak vjížděl tou dobou již pod železnou střechu státního nádraží. Za chvíli seděli oba přátelé ve fiakru a za několik minut stanuli před „Knížetem Potemkinem“. Kubias vyskočil a za několik okamžiků na to přijímala již vlnadná pokojská jeho rozkazy. „Pokoj se dvěma postelemi - rozumíte, slečinko?“ řekl holčině, štípnuv ji při tom do lokte. „Rozumím, prosím,“ zašveholila holčina, koketně suknicí podkasávajíc. „To dáme salonek číslo třicet.“

Kubias přisvědčil. Pak rychle oznámil svou adresu a s pokojskou se rozloučil.

Na to vskočil do fiakru a jel poručit večeři k osvědčenému lahůdkáři. Tam objednal na určitou hodinu přítele, s nímž se rozešel, aby tento mohl navštívit nějakou pramáteř svého rodomenu.

V určenou chvíli je pohltil útulný pokojík lahůdkářův. Vše bylo tu připraveno k duchaplně projektovanému dýchánku. Stůl se blýštil stříbrem na bělostném damašku, záře křišťálem nádob, voněl nádhernými kyticemi. Veselé mládence obskočili dva čiperní číšníci a nyní tu nastal hod dvou šťastlivců, kteří se loučili: s mládím, vstupující s písní na rtech v budoucnost, jejíž nádheru viděli jen zahalenu zlatými třásněmi...

Do hotelu přivezla je drožka umdlené, ale přes to veselé, když se Praha již probouzela ..

Třetího dne povstal ve Všekrušicích neslýchaný poprask. Německé časopisy pražské šly z ruky do ruky. V seznamu hostí, přibylých do pražských hotelů, čtla se při „Knížeti Potemkinu“ senační zprávička, že noc předevčerejší strávil tu „Karel Kubias, továrník ze Všekrušic - s chotí!

Zemětřesení, spojené s náhlým vpádem pruské armády nebylo by tak snad rozčílilo město, jak to učinila rádečka pražských novin. Obchodníci utíkali z krámů, ženské opustily kuchyně, mužští se sbíhali u trafik a na ulicích všichni si ukazovali hroznou tuto novinu, učili se jí z paměti, volali ji do oken, lomili rukama, divoce se smáli neb alespoň krčili rameny.

Když se o tom dověděl Kubias, byly dva výtisky pražských listů s touto děsnou zprávou již v krbickém dvoře. Zajel tam s nimi sám pan purkmistr.

Za hodinu byl opět u své šlechetné manželky a vyprávěl, že tentokráte paní Mertlíkové konečně spadlo bělmo s očí jako v známém biblickém případě. Omdlela sice nejdříve, jak je pochopitelné, ale pak se odhodlala k energickému skutku.

Napsala lístek Kubiasovi, kterým mu pro vždy zakázala vstup do domu.

„Zaplať Pán Bůh!“ zvolala paní purkmistrová a učinila palcem puntík na čele, ústech a prsou. „Jen aby to psaní také dostal.“

„Bez starosti buď. Šel s tím sám šafář. Já ho svezl až k spravedlnosti. A díval jsem se za ním, až byl u lihovaru,“ radostně sděloval pan primátor.

„Dobře, dobře!“ libovala si dobrá paní. „Jen když jsme ho z Krbice dostali, ničemu. Já ti dám - po mých holkách ohrovnat nos. A odpoledne tu ubohou paní navštívím. Aby se jim to třeba nerozleželo v hlavě. A zejtra tam musí soudcová. Ta má na něj obzvláště spadýno. Ono se, zdá, že mezi ní a Kubiasem byly nějaké tentononc -“

„Povídalo se, povídalo!“ svědčila hlava Všekrušic.

„Jistě bylo něco - jisté, sjíždělo se to prý v Praze. No, ta bude Mertlíkovou teď hlídat jako drak!“

Kubiasovi nepodařilo se vysvětliti nedorozumění, které spáchala hezká pokojská, pod jejímž čepečkem pouhé objednání pokoje se dvěma postelemi dalo vznik myšlenky, že si elegantní továrník vyjel do Prahy s manželskou polovicí. Veselý lihovarník octl se ve skřipci, z něhož nebylo uniknutí. Hotelier poslal na jeho blesky, kterými bil do „Knížete Potemkina“ zoufalé prosby o milost, svědectví, že byl tu nepozorností spáchán nejosudnější omyl, sám dal do novin vysvětlení, že z jeho hotelu byla zaslána noticka nesprávná - ale to vše nemělo pro Kubiasa ceny makového zrna. Z Krbice mu dopisy, vysvětlivky a výstřižky listů vrátili neotevřené, a ve Všekrušicích

nebylo duše, která by mu byla věřila. Naopak, všichni tu rozšlapávali historii nyní ještě úspěšněji. To prý by byl dovedl každý, úplatky a zapřisaháním získávat si portýry, hoteliery, novináře a pokojské.

A když zjistili, že na Krbici jsou hluší pro vysvětlivky a prosby Kubiasovy, div netančilo bodré obyvatelstvo všekrušické kolem ohňů, zapálených na náměstí ku poctě bohyň cudnosti.

A když všechny prostředky pro obhájení nevinnosti své Kubias vyčerpал, připadl posléze na jednoduchou věc, aby sám Mohr zajel do Krbice a tu pověděl, jak se věc má.

Na dopis přiletěl od Mohra telegram, a za dva dny na to octl se lékárník v saloně paní Mertlíkové. Jako by byl s oblak spadl, tak tu stál před starou paní svižný, elegantní, vystrojený mladý muž, který za chvíli vypověděl jako pod přísahou, co věděl o společném pobytu svém u „Knížete Potemkina“.

Ale nepochodil. Paní Mertlíková přijala jej sice roztomile, pochválila obětavost oddaného přítele Kubiasova o níž řekla, že ji nejenom chápe, ale i zvláště oceňuje, ale dodala, že Kubiasovi zůstanou tyto dveře pro vždy zavřeny. Dopravena tím byla míra nepravostí, o nichž jí nanesl svět zpráv nespočítatelných - nikdy, nikdy nebude Boženka jeho ženou.

Pak churavá paní uložila hosti mlčení již o této záležitosti, na to ho představila Božence a dokonce, asi mile překvapena uhlazenými způsoby Mohrovými, pohostila jej. Na to se těžce vypravila s Mohrem do parku, kde jej Boženka provedla všemi stezkami a na konec i obdařila půvabnou kyticí.

Kubias, netrpělivě Mohra očekávající, poznal hned z prvních pohledů přítelových, že poslání dopadlo špatně. Ale tak zlou situaci, jak ji na to vylíčil Mohr, přece jen si nepředstavoval.

Na dlouhé rozklady nezbývalo času. Mohr musil okamžitě na nádraží, měl-li ještě dnes stihnouti v Praze příhodný vlak k domovu. Proto Kubias kamaráda rychle naložil do kočáru a zavezl na stanici.

Z nádraží přivezl do Všekrušic jiného přítele: Také kdysi veselého společníka pitek a rozpustilých výprav za ženskými, obchodníka Taussiga. Spolu byli zmařili v Praze noci ve společnosti rozpustilých slečinek, od nichž vracívali se pak do Všekrušic jako zmoklé slepice: Tento židovský junák však již byl dávno v řetězech ctností a pořádku. Rodina ho v nejpovažlivějším stadiu jeho neposednosti oženila s energickou dcerou bohatého pražského velkoobchodníka. A tím byl rozlítaný Taussig vrácen rozumu. Panička a příbuzenstvo obou stran obstoupilo jej tak, že mu ani nemohlo napadnouti, že je ještě možno sklenicemi šampaňského střílet do drahých zrcadel, pořádati pro nejveselejší kvarteto královského zemského baletu opulentní večeře a zajížděti s divokými šansonetami k moři. Teď chodil dle předpisu každého týdne do modlitebny, dbal příkázání božích a pokynů ženiných a vychovával děti, nalhávaje jim při malých nepravostech jejich, že on nikdy nic takového svým dobrým rodičům neprovedl.

V kočáře složil Kubias k nohám Taussigovým všechn svůj zármutek a trud. Zadušoval se, že je vše pravda, co vypráví o noclehu v hotelu, a žádal radu od zkušeného kamaráda.

Taussig se na okamžik zamyslíl a pak pronesl, že nepokládá věc za ztracenu. Nic jej nemate, že Mohr na ráz nepochodil. Ale odmítnutí, spojené se svačinou, pohostěním, vycházkou do parku a věnováním kytice - není odmítnutím, není posledním slovem. „Jericho nepadlo také hned, a pomáhal sám Pánbůh. Jenom nezoufat, ale znovu do boje. Ať tam jede Mohr

ještě jednou. A nejlépe v neděli. Ať přijede hned po poledni a ať nepovolí. Nedělní odpoledne je plno milosti - tu jsou lidé vždy náchylni ke konání dobrých skutků jako naši lidé o šábesu. Hned mu piš, ať se přichystá a v neděli ať je na místě. A v pondělí tam zajedu já. Kupuji seno od paní Mertlíkové - celou úrodu - protáhnu dopisem vše do pondělka a pak sáhnou na zub i staré paní, i slečince. Karle - to dopadne dobře - zapijeme to, věř - zapijeme - uděláme si také u tebe berdo - jednou zase jako divoši. Rozbijeme, co potkáme. Šampaňského musí být strouha!“

Slovo sem, slovo tam - za chvíli měl Taussigův návrh Kubiasovu sankci. A v neděli putoval Mohr znovu do Krbice.

Ale z Krbice ke Kubiásovi se tento holoubek míru již nevrátil. Paní Mertlíková, vypravila jej sama, ale až v poslední chvíli na nádraží v kočáře, tak že nemohl než po číšníkovi z restaurace poslati tužkou psaný lístek se slovy: „Vše marno. Více dopisem z domova.“

S tímto lístkem putoval hned Kubias k Taussigovi. Ale tohoto ani tato zarmucující navštívenka nepřivedla z rovnováhy. „Zejtra uhlídám sám, jak se věci na Krbici mají. Spi klidně, na zoufání ještě času dost.“

Z Krbice přijel však Taussig do lihovaru s očima vyjevenýma. Sotva dech popadal - tak byl rozčilen. A již na schodech vykládal Kubiasovi: „Človče, vždyť on té ten apatykář vyhazuje ze sedla! Vždyť ona je skoro ruka v rukávě - on se jim tam zalichotil - ba, co víc: on tě tam přímo skoupává. Vždyť on úsměvy a nápověďmi zdánlivě neprozřetelně prohozenými potvrzuje, žes byl v hotelu s nějakou dámičkou, kterou jsi vydával za svoji choť. Brachu, teď se něco musí stát, nebo ti Boženku odveze do apatyky tento čistý parlamentář!“

S Kubiasem se chvěl celý lihoval.

„Ztraceno není ještě všechno „, horlil Taussig. „Paní Mertlíkové svítí oči, když o tobě mluví - slečinka si utírá slzičky - ta na tě nezapomene, co bude živa, ale rozhodnutí je v matčiných rukou. Něco obrovského, nějaký velký otřes nebo něco náhlého dovedlo by ještě tou domácností zachvět - paní Mertlíková tě má přese všechno ráda - ale musí to býti záhy, nebo ti ten prožluklý medicína bude strouhat mrkvičku, jakou ještě nikdo nikomu nestrouhal. A pak musíš odtud utéci v noci, nebo Všekrušičtí tě uštípou jako sršání!“

„Ale co počít? Co?“ ptal se Kubias zsinálý rozčilením.

„Tady to z mozků nevymačkáme,“ řekl Taussig. „Já zajedu domů, ty se projed' po polích a k večeru mne navštiv. Zavřeme se v pisárně a uvážíme, co nám zatím napadlo.“

Za chvíli na to odjížděl Taussig z lihovaru, za několik minut potom vyváděli Kubiasovi Rolanda. V minutce letěl již poli a lány.

Hlavu měl v ohni. Co počít, čím zalomcovat, aby na Krbici obměkčil kameny? Co provést - co vykonat?

Náhle mu projela lebkou myšlenka. Smělá, odvážná - přímo frivolní - ale horká hlava již nevážila nápady - co napadlo, to rozum již neměřil. Ostruhy se vtiskly Rolandu do boku - přes pole a role, příkop, nepřikop, cestu necestu letěl Kubias na Křbici.

Již byl ve dvorci, smekl se s koně spoceného, prolétl chodbou, rozhodil dvoje dvěře - a již klečel u nohou uděšené, užaslé - leknutím oněmělé paní Merlíkové.

„Zabte mne tedy, milostivá paní - zabte! Nechci žít bez Boženky. Neodnesu-li odtud vaše slovo, že mi vrátíte štěstí, které mi vyrvala z rukou příšerná náhoda, položím se tímto revolverem před vrata vašeho dvorce!“

„Pro Krista Pána - pane Kubiase!“ zahořekovala třesoucí se dáma. „Když přišly takové hrozné zprávy o vás - takové hanebnosti, že jste se dopustil -“

„Dopustil - dopustil! Ničeho nezapru - nic neomluvím. Přišlo to na mne jako kletba. Ona se vrátila ze Stuttgartu - víte, ta zpěvačka kterou jsem kdysi měl rád. Připlížila se za mnou - vstoupila do hotelu a ocitla se v mém pokoji jako zjevení. Sama řekla portýrovi, že je mojí ženou. Skočila na mne, popadla mne v náruč, zulíbala mne - ani dýchat jsem nemohl -“

„Člověče nešťastný! Na Boženku jste si nevzpomněl?“ zahořekovala paní Mertlíková.

„Ach vzpomněl - vzpomněl - ba myslil jsem jenom na ni v té chvíli. Ba - jí jsem to líbal v té divoké ženštině, která mi řekla, že se jde rozloučit se mnou před odjezdem do Ameriky - Boženku jsem to objímal, ona mne to v její podobě svírala - tak jsem byl slep, zmámen, očarován!“

„Umučení boží!“

„Milostpaní - bylo to jediné mé poblouzení v době, kdy jsem Boženu miloval, přišlo to na mne jako náhlá zátopa, jako žhoucí plameny - ta ženská mne nepustila - nevím, co se se mnou dalo - my vypili s Mohrem tolik šampaňského - milostpaní, já byl s to skály drtit pouhými pěsti! Ach - duše dobrá, vy jste byla také mláda - vy víte, co to jest mam těla - nebezpečí samoty a kouzlo ženského políbení. Pro smilování boží - promiňte, odpusťte - zapomeňte - vraťte mi Boženku, vraťte mi rozum, vraťte mi život!“

Paní Mertlíková chytila se za hlavu a dala se do křečovitého pláče. Kubias jí zlíbal ruce, tváře, přitiskl jí šedivou hlavu ke své hrudi a rozslzel se rozčilením jako dítě.

V tom se otevřely dveře - na prahu se objevila - Božena.

„Maminko - maminko -“

„Dítě drahé - vše bylo jinak, než lidé říkali - vezmi si ho - on té má opravdu rád!“ Skokem byl Kubias u Boženy - dříve než mohla odpovědět - sevřel ji rameny a vznesl si jako nemluvně. Při tom ji zulíbal jako divoch.

Za čtrnáct dní byla svatba. Půl kraje se sjelo podívat se na nevěstu, o kterou se kde s kým ženich musil rvát. A všichni žasli, že nevěsta nepláče.

Ach, jak by plakala! Včera večer, když při veselém hodu v úzkém kruhu příbuzenském loučila se s panenskými sny, dostala od ženicha velkolepý dar: doznání, že si vymyslel celou historii o krásné společnici v hotelu - jen aby něčím neslýchaným, neočekávaným roztrhal síť, kterou kolem něho upředla pomluva, prokletý omyl a chytráctví starého kamaráda.

„Pravdou se ta bitva již vyhrát nemohla,“ řekl slavnostně ženich, „tož jsem si skočil přes propast - Boženko - pro tebe na nejsmělejší lži. Nyní ji můžeme odkopnout - službu vykonal znamenitou - ale k oltáři s ní nemohu!“

Kolem stolu zůstali všichni jako omráčeni. Stará paní div překvapením neomdlela. Ale nevěsta skočila, pověsila se ženichu na krk a zulíbala ho, že až dýchat přestával. A zaplavila ho řekou slz.

Proto nemohla již plakat druhého dne, když ji vezli jako svěťici do kostela.

—

Mandel.

Katastrální obec Cetluky sestává z místní obce téhož jména, ze zpupného dvora Bulánek a ze vsi Nědrova. Tato posléze uvedená obec je velikou skvrnou místopisu království Českého, poněvadž se vyznamenává zlodějstvím nejvyšší výkonnosti. Nědrovští jsou tak proslulí odbornou dovedností v přisvojování si majetku cizího, že i v dalekých okresích u soudů a policejních instancí při zjišťování příslušnosti očekává každého nědrovského domorodce vždy táhlý a významný povzdech z úst úředních: „A tak: vy jste z Nědrova -!“

Bývá to pronešeno odpudivě, ironicky, skoro kousavě. Nědrovští kradou totiž od nepaměti, kradou obratně a kradou bez rozpaků. Je to nějaká zrůda atavismu, která je pudí k cizímu, která jim poskytuje nezbytného klidu při výkonu a nedává krvi vběhnouti do tváře. V Nědrově se kradlo vždy s chladnokrevností, a proto s takovými úspěchy.

Historik, který by chtěl pozvednouti clonu z minulosti této obce pod svahem brdského pásma, musel by směr studia svého řídit zejména do archivů soudních, poněvadž v Nědrově jsou o této vzácné odbornosti své lásky k cizímu velice mlčelivi. Také bych neradil dotazovati se přímo v dědině. Tam jsou lidé plni odhodlání možná, že by i na zdvořilou otázku toho způsobu přišla odpověď méně žádoucí - snad by byl na konec tazatel rád, dostal-li by se z obce s tělem neporušeným. Bylo by to badání spojené s jistým nebezpečím - raději se, čtenáři, netaž.

Ale věř, že je Nědrov vesnicí dokonalého zlodějství. Vždyť tam i jednou nastala nouze a starostu, poněvadž občanstvo se již jen dělilo ve samosprávně způsobilé její části své jen v příslušníky, kteří pro úhonnost svou nemohli - a mezi ty, kdož

při bezúhonnosti své nechtěli na se vzítí kříž úředních starostí obecních. Nejzpůsobilejší volič raději zaplatil pokutu a zbavil se na šest let i volitelnosti, než by se byl opásal šerpou obecního starosty neb rady. Inu — medem ta výslužka z volby potřena nebyla v Nědrově nikdy.

Ztratilo-li se v kraji cokoli, hledalo se skoro vždy nejprve v Nědrově. Četniční strážmistři byli na půdách a v zákoutí nědrovské kolatury jako doma. Věděli, kde je radno hledati ztracené husy, kde je těžisko zájmu o krmníky, kde se uspokojují jen slepicemi, kdo si přivlastňuje svršky vůbec, kdo je přítelem mouky a vařiva, kde je odborná obliba šperků a, kdo se věnoval jen polnímu pychu. Tyto poznatky si ramena bezpečnostní sdělovala, soudcové a policejní orgány i zkušenosti získané zaznamenávaly, za léta byli strážcové zákonů v nědrovských obyčejích tak udomácněni, že se po malých a velkých krádežích šlo skoro na jisté adresy.

Ovšem že někdy se připálené prsty na roli jedné obrátily směrem novým. Hledaly se cesty z užších pěšin do širších obvodů, byl v tom všem někdy vzestup - někdy zase sklon, byla v tom variace - krátce: život. Nědrov byl velká akademie, odborná stanice a zkušební osada pro přenášení hodnot z držby jedné do jiných. Statky lidské se pobádaly k častější směně - majetku se otvíraly stále nové dráhy. Poněvadž pak Nědrov byl v kraji něčím, z čehož byl strach, vychovávalo se lidstvo kolem dědiny tak nebezpečné k větší ostražitosti. Paedagogickou cenu této okolnosti by mohl jen ten upírati, komu nikdo z Nědrova nikdy nic nevzal.

Kdyby někdo z čtenářstva zavítal do této osady, snad tu zaslechne i o pozoruhodných některých kouscích, z nichž na prvé místo přece jen kladu, že vykradenou mlýnici z nedaleké samoty hledali tu četníci jednou po dva světlé dny a tmavou noc v této povážlivé proslulé obci marně, až náhodou prozradili vrabci, že nědrovští se dovedli ubezpečiti před hledající spravedlností zcela originelně, schovavše se za oltář. Ano: za oltář filiálního kostelíka, který vždy až po šesti nedělích míval mši s kázáním. Tohoto klidu chudého chrámečku využítkovali zkušení společníci, nastěhovavše uloupené pytle obilí, mouky a otrub za oltář, když si byli opatřili paklíči vstup do klidu kostelního. Jen náhodě, že jeden z pytlů při rychlé pouti dvířky sakristie utrpěl pohromy a z proděravělého obalu že uniklo zrní tolik, že si na něm mohli pochutnávatí vrabci ještě druhého večera, kdy strážmistr si bezmála již zoufal, děkujeme, že bylo ukradené zboží mlynářovo nalezeno. Ale jen zboží. Kdo tímto způsobem chrámek znesvětil, zůstalo utajeno, ačkoli se najezdilo do Nědrova pro tento objev komisí, napátralo četníků a popsalo papíru snad větší váhy než lup ve mlýně tak srdnatě učiněný.

Také zpupný dvůr Bulánky patřil v revír nědrovského násilného přemístování majetku. Nájemce dvora, rázný pan Patránek, se sice bránil, dvůr a co k němu příslušelo hlídal osobně, pomocí lidskou i ostražitostí psů, ale nědrovští si svůj desátek brali, zírajíce na opatření všeho druhu skoro s pohrdáním. Brali s polí, ze spižiren, z chlévů, ze stodol a i ze stavení. Konečně se s tímto stavem i vznětlivý Patránek jaksi smířil, s trpkým humorem se odevzdáváje v léčivou náruč resignace, nevolaje již ani na pomoc četníky, stráž nebo soudy. Polapil-li koho při krádeži neb pychu, povolal k ruce soudce lyncha v podobě své jadrné sukovice, kterou při obdělávání řepy

měřival díly pracovníkům, kterou zkoumával hloubku deštěm zkypržené půdy a kterou zručně malovával na záda postižených viníků z Nědrova znaky svého rozhořčení a svého tresání. Tím po jistém čase dostal se i v příznivější styky s nědrovskými lidmi. Věděli, že je takový a takový úděl ran za husu, tolik a tolik za lup obilný, znali počet švihů za pych v zelí, brambořišti nebo na lánech řepných, dovedli si vypočítati nebezpečí tělesné úhony po vyloupení kurníku nebo chlívků se štětinači - krátce: znali ceník Patránkův, jenž soudil a hned trestal rukou nerozdílnou. Nědrovští byli s nájemcem Bulánek světle bez pochyb, co za obtížení rubriky „vzal“ přijde na stranu „má dáti“. Po změření sil na obou stranách byl právem vzájemnosti vypěstován jakýsi tarif, který styky Nědrova a dvora zpupného činil jasnými jako křišťál. Sukovice Patránkova byla známa v Nědrově, a kdo se pokusil sáhnouti na Patránkovo, věděl, do čeho se v nehodě spouští.

Pro tuto jasnost nájemcovy moci celkem se na Patránkovo kradlo nevalně. Osvědčilo se, že mají Angličané dobré zkušenosti, když při krádežích a některých jiných deliktech nedali rozhodovati sentimentalitě, ale ponechali až podnes ranám devitiocasé kočky dutek důrazné slovo. Kdyby se dostal Patránek mezi zákonodárce, dokázal by na prstech statisticky, výsledky pak své obranné praxe empiricky, že se nemá bití ujímati při krádežích pole na zádech lidstva - pole jím tak vyzkoušené. Nědrovští by mohli povídati.

* * *

A přece na Patránka vyvrál jeden z Nědrova. Vysmál se jeho sukovici, psu i vratům a zdem vysokým. A kradl na bulánec-kém dle chuti. Domkář Kyryl se tím honosil. Odborník v pychu

polním. Také si dříve hrával s husami, krmníky na zabíjení již již se jen třesoucími, se špýchary, ve kterých se zrní do zlatova vyzrálé hromadilo ale na konec se oddal jen polnímu sběratelství. Odděloval si z úrody bramborů, máku, řepy, zelné nádivky přírody a požehnání obilného vůbec, co za spravedlivý svůj díl otevřené vždy ruky Páně pokládal, a na Patránka a jeho sukovici se neohlížel nic. Pohrdal obojím. Smál se mu, když kolem něho vyzývavě lál a hrozil, že tuto a deset jiných sukovic na zádech postiženého škůdce přerazí ochotně, až jej chytne - až jej při krádeži dopadne - až - až -!

Kyryl neříkal ani tak ani onak, mlčel neb se nanejvýše poněkud usmál -pohrdlivě z dýmky bafnul, pyšně na dálku odplivnul - a kradl. Kradl dále, chytře a nepřekonatelně. Kradl zejména na Patránkově, a když viděl, že nájemce Bulánek se zlobí, čím dále tím více, kradl tím směleji. Byl to posléze urputný zápas dvou vůlí. Jedné dokázati, že ostražitost lidská je ničím proti podnikavosti - druhé, že se musí konečně bdělosti poštěstiti. Patráněk věřil, že přece jen lapí vinníka a ztrestá jej právem rychlým za pomoci stále připravené sukovice. Uhlídá Kyryl - a zejména ucítí!

Inu - nebuďmež epicky rozvláčni. Nepodařilo se Patránkovi polapiti svého odpovědníka, kterému při náhodných setkáních již do očí hlásal: „Kyryle, nehrejte si se mnou! Já vím, že mi kradete jako zjednaný! Až vás popadnu, po čtyřech polezete z Bulánek. Čtvrt roku nebudete pak krást vůbec a na mém již nikdy pamatujte si, co říkám. Hůl jsem si dal okovat to na vás - nebudu koukat, kam padne - nedrážděte mne!“

„Ale, co jim napadá, milostpane - mne nechytějí - protože - protože by mi musela ruka uhnít, kdybych se opovážil. Někdy trochu trávy na mezi pro kozu, nějakou tu lusku pro kluka hrst

klásků pro slepice - víc bych se neopovážil - jakživ jsem na cizí netento -“

„Kradete mi - Kyryle - nelžete! Ale až se popadneme - dopadne to špatně!“ křičel již popuzený Patráneček. A zatočiv sukovicí nad hlavou, odcházel, protože něco pravici říkalo, aby nečekal, až se příležitost naskytne, ale aby se do exekučního řízení dal hned, když je předmět soudu tak po ruce.

Nechytil Patráneček Kyryla. Ani tehdy, když Kyryl podvečer se zmocnil celého mandele snopů ječných, které se válely na konci lánu před cetluckým návrším. Kyryl se domníval, že je Patráneček v městě, ale mylil se. Nájemce jej pozoroval kukátkem od hájku a když spatřil pychu nepokrytého činu, rozeběhl se za Kyrylem jako mladík, volaje na pomoc čeledí na druhém cípu pole na vůz nakládající. Nastal hon za Kyrylem. Především byl při tom závodě Patráneček, pobízený lačností pomsty a chutí vykonati zase jednou ortel na odstrašení celého kraje a zejména Nědrovských. Dobře viděl, kterak Kyryl se snopy utíká, kterak ohlédnutím se zjistil, kolik jich je v patách - mezera mezi pospíchajícím majetníkem úrody a neostýchavým škůdcečkem byla stále menší, takže se již zdálo, že bude spravedlnosti, tolikráte slepé, vytřen zrak. Kyryl se přesmykl s lupem přes svah, který tu pole čísnul, zmizel na chvíli očím pronásledovatelů za vyvýšeninou, ale Patráneček nepochyboval, že za svahem dohoní nepřitele. Tam ho za límec popadne, podrží buď sám neb za pomoci v zadu přibližujících se lidí ze dvora, a pak počne klásti účet na postižená konečně záda...

Ale za svahem nebylo po Kyrylovi ani památky. Pole několik měř ještě obnášející bylo lidských postav prázdno. Jen několik mandelů tu leželo na prostoře k sousednímu řepništi sahající - ale ani v tom, ani na silnici za řepou, ani na bram-

bořišti neb na některém dalším lánu ani stopy po člověku - natož po Kyrylovi, kterého před okamžikem ještě byl zcela dobře sledoval Patránek.

Soptě hněvem počal uřícený nájemce prohledávat i řepu, brambory i všechny mandele za svahem - podporován přispěchavší čeledí. Ale pátrání bylo bezvýsledno. Za tmy téměř se vrátila výprava do Bulánek bez nejmenší stopy a i bez jakéhokoli vysvětlení, kam se to zlořečený Kyryl propadl takřka před očima Patránkovými a jeho pomocníků.

Zůstalo to tajemstvím.

Tajemstvím až do příštího podzimu. To se z Nědrova stěhoval Kyryl. Na český jih někam, kde mu jakousi službu opatřil prý kterýsi příbuzný. Stěhoval se na nádraží nějak vesele, když se setkal v hostinci u Poutěřické stanice s Patránkem. Ten se nějak zasmál, když se od poutníka za jihočeským štěstím dověděl, že opravdu dal Nědrovu v ale. Nědrovu - to znamená i buláneckému dvorci a krajíně nědrovskými nenechavci stále zneklidňované. Patránek se netajil, že má z toho radost a poručit směřujícímu se Kyrylovi na rozloučenou nalít. Kyryl se poděkoval a pil, jak se slušelo.

Patránek se rozjařil a vida žízeň tak příkladnou, dodal že by zaplatil vystěhovalci ještě více - ba pětku že by dal na cestu nědrovskému občánku, kdyby mu prozradil, kterak se loni propadl do země i se snopy, které tak chutě s buláneckých polí odvlékal.

„Jo - milostpane - to byl můj kumšt!“

„Řekl jsem, že položím pětku - tu je - povíte-li mi, jak jste zmizel. Pan hostinský a tuhle mistr kovář je svědkem, že ji

před vás položím, prozradíte-li mi, jak jste se mohl tak pojednou propadnout do země. Přede mnou - přede všemi! Proč byste to dnes neřekl, když se loučíte?“

„Inu - konečně - pětka je pětka,“ pověděl Kyryl, utřev si po posledním doušku z darované sklenice vousy. „Povím - stěhuju se - jakživ více o Nědrov nezavadím - proč bych nepověděl?“

„Nuže?“

„To bylo náramně jednoduchý. Vědí milostpane - se snopy se musí umět. Vědí: já byl tak blízko, že běhali kolem mně - voni i ta jejich chasa.“

„Kolem vás - -?“

„To se rozumí. Jak jsem s tím mandelem utíkal a dostal se za svah u meze, hodil jsem sebou na zem a složil rychle všechny snopy, který jsem vlík, na sebe. To jsem byl jako mandel. Ani jsem nedýchal skoro. A voni se hnali kolem mne, že jsem se mohl smíchy potřhat. A když se nahledali v řípě a ve bramborách a všechny mandele obešli asi třikrát - a pak se vzdali a šli domů, skoro plačky, zvedl jsem se a vandroval se svým mandelem do Nědrova. Složil jsem to ve škále a v noci mi to žena pomohla odnést ke švakrovi. Ovšem - člověk se musí umět přičinit, má-li mu Pán Bůh pomoci.“

Patrának zhluboka vzdychl - pak položil pětku na stůl. Ani se neotázal po dalším osudu svého mandele. Ale na důkaz plné milosti poručil ještě jednu sklenici Kyrylovi. A když ji hostinský postavil před ušklibujícího se Kyryla, obrátil řeč jiným směrem. Optal se vítěze nad loňským mandelem: „A jakou to službu vám opatřil ten příbuzný tam dole?“

„Milostpane - dobrou. Budu pod deputát a taky plat bude. Budu -“ nyní se v očích Kyrylových zasnivilo - „budu V Dolní Křtici obecním policajtem!“

Tajemství půdy.

Byl jsem největším znakem zemědělství ano: největším znakem zemědělství u našeho stolu v pražské kavárně „Madeira“. Sedalo nás tam i s odhadcem c. k. zastavárny, panem Flíčkem, pět. Po mně - ale až po mně požíval důvěry v otázkách polního hospodářství též hudební skladatel Brtva, poněvadž uvedl na jeviště aktovou operu z venkovského života. Propadla mu sice za ohlušujícího pískotu -ale to ho neodcizilo hudebnímu poslání, neboť do roka a dne vytasil se pak s operetou, v níž vystupovala na jevišti skutečná koza ve všech třech aktech. Sklonnost jeho k životu venkovskému byla tím opět potvrzena. Této kozy, bez níž rozuzlení dějového námětu není možno, chopili se však umínění divadelní ředitelé a odeřeli našemu zcela modernímu skladateli a příteli uvést dílo na jeviště, předstírajíce, že opatření zvířete tak bystrého jakým musí býti předepsaná koza, vyžadovalo by takového nákladu základního a mimo to i vydržovacího, že by s za to pro skromnější divadlo lehce opatřila dosti temperamentní subreta. Brtva - jak je pochopitelné - od své kozy neupustil, ale svéhlaví ředitelé zůstali též při svém zpátečnickém justamentu a proto česká původní tvorba je zkrácena o jedno vynikající dílo a obecenstvo o požitky mimořádně zajímavé. Stačí na př. jen tolik napovědět, že se v jednom jednání Brtvovy operety hraje dokonce na šest koncertních citer a v posledním aktu že přiveze koza krejčího, jenž je hlavní komickou osobou této umělecké novinky.

Aby poznal Brtva soukromý život skutečných krejčů a obeznámil se i s obvyklostmi koz v našem pásmu žijících, pobyl dva měsíce v luzné víscce kdesi v Podlesí; tam nejenom že operetu i s libretem vytvořil, ale i v kuželce znamenitě hrál

se naučil. Alespoň co nám o svých úspěších v tak zvané hře „válečné“ vyprávěl, to hraničilo někdy až na nemožnosti. Jednou prý hodil tak promyšleného pudla, že koule vyběhla divoce nejprve do farské zahrady, pak do louže u pastoušky, ale odtud se vrátila promyšleně na kuželník a porazila tu skvěle levou zbývající „fanku“. Kdyby nám to nebyl vyprávěl sám přítel Brtva - skladatel oper a operet, jemuž jistě budoucnost uvije ještě náležitě věnce slávy - nebyli bychom tomu v „Madeiře“ věřili. Alespoň odhadce Fliček prohlásil tento případ za jedinečný v dějinách kuželek. A on vyhrál před tím v létě při kuželkách kdesi v Nuslích živou husu.

Pro tyto zkušenosti z Podlesí míval u nás Brtva slovo ve věcech polí, zahrad a hospodářství se týkajících. Ale až po mně. Neboť já jsem již skutečně na Mělnicku řadu let hmoždil se s půdou: směrem zelinářským, ovocným, polařským a vůbec užitkovým. Čemu všemu jsem již tehdy ze zemědělství rozuměl, to se v této omezené prostora ani vyličiti nedá - ale bylo toho mnoho. Tak mnoho, že při otázkách z tohoto oboru, kavárně „Madeira“ dosti vzdáleného, míval jsem vždy první a poslední slovo. I když jsem - to, prosím, pronáším v největší důvěrnosti - někdy sám něčemu úplně nerozuměl.

Že něčemu ze zemědělství nerozumím - toho ode mne stůl a jeho osadníci nikdy ovšem nezaslechli. Vytočil jsem se obratně i z choulostivé situace - nebo odvedl pozornost jiným směrem. Ještě dnes je mi horko na příklad, když si vzpomenu na otázku, kterou u našeho stolu pronesl přítel Locika - bankovní úředník a náš horlivý soustolovník: Kde prý se v řípě nalézá vlastně semeno? Často čte o řepném semenu, slychá - o jeho hodnotách - ale upřímně se nám zde u stolu přiznává, že neví, kde má řepa semeno. Nejzasloužilejší muž naší kavárenské společnosti, profesor početných věd a kritik

činoher pražských všech šířek a délek, Filip Nemydlil, pronesl nato slovo pro mne velmi osudné, že to povím já. Já, na Mělnicku činný zemědělec.

Všechny hromy, které jsem kdy byl slyšel, poslal jsem tehdy v duchu na hlavu přítele Lociky. Proč zrovna musí nyní vědět, kde má řepa semeno? Naklopýtal jsem se o řepy ojediněle i v hromadách - namluvil jsem se o řípě krmné, červené - ta mi byla nejsympatičtější - i o cukerní, ale jakživ jsem nebyl do té míry zvědav, abych pátral, kde má řepa semeno. A nyní tato otázka! Z čista jasna. V duchu jsem prohlížel řepu a kreslil si její tělesnou podstatu. Má v zemi díl velmi objemný - a má chrást jako chochol na jenerálském klobouku. Ale kde je u řepy semeno? - tázal jsem se ve svém nitru. A jistě jsem bledl, když jsem dospíval k jistotě, že to nevím. Poněvadž jsem však viděl mnoho divadelních her, v nichž si záskoční lidé pomáhají z bryndy, sáhl jsem rychle pro osvědčený úskok a odevzdal jem s lehkým úsměvem otázku skladateli Brtvovi: „Nuže - příteli - vy znáte venkov, znáte přírodu-kde pak má řepa semeno?“ Očekával jsem, že Brtva vystřelí odpověď jako vrhač min. Ale Brtva počal se tak plésti ve své řeči, že jsem s hrůzou pozoroval, kterak se mi záludná otázka vrací jako nepříjemná směnka. Mluvil něco o řepách zahradních a polních, pak poznamenal, že v Podlesí řepy vídal jen zřídka - krátce: profesor a kritik Nemydlil jej brzy přerušil otázkou ostrou, jakou jistě kácel ve škole žáky v prach: „Prosím vás, kde má řepa semeno?“ To byla otázka pronesená ke mně - břitce, jako by mi po hlavě ťal.

Pomohl jsem si z nejhoršího smíchem: „Netropte si ze mne šašky - že nevíte takovou lapálii! Já vás znám - chcete mne škádlit - ale jí vám na lep nesesdu. Raději si zatelefonuji

do prodejny o sedadlo na nedělní „Prodanou“, Dovolte - pá-
nové - -“ A již jsem byl v budce kavárniho telefonu.

Zavolał jsem si starého kamaráda, redaktora hospodářské
hlídky v deníku „Pražská Duše“. Ten mi poví, kde je v řepě
semeno. Radí ve své hlídce tazatelům ze všech oborů, pou-
čuje národ o věcech zemědělských. Čítám vždy jeho pokyny
a odpovědi na dotazy. „Příteli - kde má řepa semeno? Máme
tu v kavárně spor jakýsi a jsou o tom různá mínění -“

„Starouši - na mou duši nevím. Řípa myslíš - řípa?“

„Ano - řípa!“

„Kdybys do mne střelil - nevím. Ale když tu již jsi - prosím tě
- nevíš, co je to pastrnák? Dlouholetý abonent - ti jsou nejpro-
tivnější se svými dotazy - táže se redakce, jak by se u něho
nejlépe dařilo pastrnáku. Redaktor mi ten dotaz hodil na krk
a nutí k odpovědi v listárně. Nevíš, co je to ten pastrnák? Je
to něco z drůbeže nebo je to čtvernožec? Ptám se celé re-
dakce - ale marně. Čemu se ti lidé ve škole učili? Žádný nemá
o tom ani ponětí!“

Ode mne se přítel redaktor dověděl o neznámém pastrná-
ku právě tolik, co já o neblahém semenu řepním od něho. Oba
jsme do telefonu poněkud zakleli, načež jsem se vrátil ke stolu
jako zmoklá kvočna. Ale tou dobou se přátelé již hádali o něco
z filologie. Použil jsem příhodné chvíle a unikl z kavárny.

V duchu jsem se pak na chodníku zasmál úzkostem redak-
tora, jenž musí, chudřas, radit čtenářům, a sám si neví rady
ani s řepným semenem, ani s pastrnákem. Co to jen asi je
ten pastrnák? - chvíli jsem v paměti hledal. Ale pak jsem sta-
rost z hlavy pustil. Dovím se toho na Velký pátek ve vísce, kde
je naše letní sídlo. Poví mi to občan Padvějč, nejmazanější
rolník v našem ná kroji Polabí. Obratně řeč zatočím i k řepě
s jejím semenem i k tomu záhadnému pastrnáku. A zmoudřím.

Velký pátek mne totiž čekal úkol mého zemědělství důstojný. Žena, která mne v pracích zahradnických ironicky přezírala, dovolila tentokráte, abych v zahradě si zapůsobil na vlastní pěst, abych zasel totiž mák. Ten se seje na Velký pátek a seje se s popelem. Tak se mi to po celou zimu doma říkalo, když jsem si při makových buchtách, jež mi od nepaměti lahodily, sliboval, že si zaseji vlastní mák, abych měl neporušenou radost z plodů naší zahrady. Radost z přiložení svých rukou a potěchu ze sklizně. Zajedu si zasít mák. Na Velký pátek a s popelem. Při tom si vyhledám souseda Padvějce a večer budu již v kavárně trousit rozumy o řepném semeně. A to se ví, že zavadím i o to co je pastrnák, pak a stůl užaslý pak v „Madeře“ poučím. Kdež by kdo z mých druhů věděl zde něco moudrého o tom ptáku nebo ssavci, když ani redaktor hospodářské hlídky v „Pražské Duši“ o tom nemá nejmenšího zdání.

Na Velký pátek jsem se s pytlíkem máku octl již ráno na silnici k dědince, kde jsem se s rodinou zemědělsky tužil. A poněvadž se toho dne na mne usmívalo nejen slunko, ale i štěstí, dohonil mne před obcí Padvěj. Kouřil jako chemická továrna v blízkých Neratovicích a vesele se mne optal, kam se tak velice hrnu. Dověděl se ihned všechno o mých makových plánech i o tom, že vím, že se seje mák s popelem a na Velký pátek.

To jsem řekl okázale, poněvadž Padvěj je daleko široko známý čtverák a posměváček. Z pražských lidí si rád tropí šašky. Na mne ovšem ještě nikdy nevyzrál - to jistě laskaví čtenáři uvěří. Ale pokoušel se již, pokoušel - a kolikrát. Proto mu asi imponovalo, že vím tolik o setbě máku, a pokyvoval hlavou, jako by se mé odbornosti divil. Pak si však náhle okázale dýmnul a řekl.

„Máte popel?“

„Hromadu.“

„Dřevěný?“

„Totiž - -“

„To musí být dřevěný - pane drahý -“

„My topili uhlím -“

„Dřevěný, a musí to být dobře míseno.“

„Já myslím, že to dovedu -“

„Pane drahý - když jste to dosud nemíchal - mohl by se vám mák zvrhnout - a byl by z něho třeba samý vlčí!“

„Pro Boha vás prosím -“ zvolal jsem ulekle. A pomyslil jsem si, jaká by to byla rána pro mne, aby mi tak vzešel mák vlčí místo onoho, po kterém pro své buchy tolik toužím. To by se mi žena vysmála a jistě i občané ve vsi. To by bylo vtipů na Pražáky, kteří se do všeho pletou a ničemu nerozumějí. Jako bych o pomoc volal, tak jsem se na milého Padrvejce honem podíval. Ale ten mi ihned porozuměl. Byl to muž se srdcem z křišťálu a ujal se mne jako přítel - ba jako otec.

„Kde máte ten mák?“ řekl měkce, „dejte sem! Já vám to doma smíchám - s popelem dřevěným - propodsívaným, protože sám dnes také budu sít, a připravil jsem se na to. Zatím přehrabte ještě ten kus, kde jej chcete mít, a já k vám hned zajdu a mák zaseji. Je k tomu třeba fortele - mohl byste sít hustě nebo řídce, a mák by se pak buď dusil nebo by do něho mohl vítr a lámal by vám stonky. Já vám to provedu k plné spokojenosti.“

Kdyby nebyl Padrvejc právě tak vydatně dýmal ze své porculánky, snad by byl za svou ochotu dostal ode mne i vřelou hubičku. Sám mi zaseje - a žena nebude mi moci pranic vyčítat. Bude to zaseto odborně a podle zkušenosti. S popelem dřevěným - a já se pak budu honosit výsledkem. Rozumí se,

že doma ani nešpetnu o přispění Padrvejcově. Budu se jen pod kůži smát.

* * *

Padrvejc přinesl za chvíli k pozemku, mnou ještě jednou dokonale přehrabanému, ošatku plnou máku v popelu, kterým obratně ještě mísil. Chtěl jsem si také trochu obsahem ošatky pohrát, ale Padrvejc nedovolil, abych mák třeba nepodtrhl. Pak se postavil k pozemku na naší těžce zkoušené zahradě a hodil hrst z ošatky tak velkou, že jsem měl popela plné oči a i dost v ústech, poněvadž jsem se právě ještě chtěl na něco optat. Než jsem si oči vymnul a ústa u pumpy vypláchl bylo zaseto. Přechočný Padrvejc již setbu přihraboval. Pak jsem mu poděkoval a ihned se otázal na semeno řepné a na záhadné pastrnáky. Po přijatém poučení byl bych mohl od hodiny sám v „Pražské Duši“ redigovati hospodářskou hlídku. S vysvětlením, že je řepa rostlina dvouletá a má semena teprve v druhém roce, a s poučkou, že je pastrnák zelenina a nikoli pták nebo čtvernožec dostal jsem totiž i mnoho jiných hospodářských rad. Tak jsem byl tím nadšen, že jsem vyvábil: Padrvejce i do hospody, kdež jsem jej pohostil i s panským hajným a s okresním exekutorem, jenž v naší hospodě velmi často hasíval svou úřední žízeň. Měl jsem mák zasetý - mohl jsem pít a mohl jsem se smát!

* * *

Ale nyní nastává pro mne vážná chvíle, že musím české hospodáře a znalce zemědělství vůbec obtěžovati otázkou, jak se jen mohl mák - odborně a s předepsaným dřevěným po-

pelen zasetý - do té míry zvrhnouti, že místo něho když se naplnili dnové, vyrostla hořčice! Hořčice protivná a vtíravá - o máku ani pohádky! Bylo seto přece na Velký pátek - bylo seto mužem v zemědělství obeznalým - který semenu jistě dobře rozumí, poněvadž s ním také obchoduje - a hleďte: urodila se hořčice. Tak hustá hořčice, že se i vybíraví volové z panského dvora, táhli-li kolem nás, mlsně po této pícnině k nám ohlíželi.

Jak se jen mohl můj dobře míněný mák do té míry změnit? Byla chyba snad v semenu nebo je to opravdu půdou, jak mi tvrdí a dokonce se již na to dušuje přítel Padrvejc? Má prý půda taková tajemství. -- Víte něco o tom - soudruzi v zemědělství? Víte-li, dopište — kamarád z redakce „Pražské Duše“ mi slíbil, že taková poučení s radostí uveřejní ve své hospodářské hlídce.

Povidla.

Komerční rada Bartoloměj Řvounek, majitel továrny na marmelády a šťávy ovocné v Horní Pyštici, zamýšlel složit svých stopět kilo váhy tělesné na otoman podle starého obyčeje, jež se lékařské autority marně snažily mu zoškliviti. Bylo to po vydatném obědě sobotním - havana dýmalo jak se na havana sluší a patří - ale otoman nezasténal pod tělesností páně radovou. Přihodilo se totiž cosi neslýchaného. Proti obyčeji otevřel nad pohovkou dopis vážený továrník výrobků hledaných. Dopis zlý, jako projev nervosní tchýně. Četlo se v něm, že cestující továrny, Jaroslav Konimír, sedmadvacetiletý fešák, zase již zadržel zjištěně pro sebe peníz značný na úkor továrny, jejíž prospěch měl mu přece především tanouti na mysli. Osmsetdvacacet zlatých a nějaké krejčary vypočítal v listě přítel a ctitel tovarů Řvounkových, o něž byl výrobce marmelád zkrácen a ošizen. Zlaté to byly, poněvadž líčíme události z konce devatenáctého století.

Každý ostříž byl by se nyní zahanbeně díval na let, jehož se odvážilo stopět kilo šéfa Konimírova. Tím dostal se Řvounek do druhého patra, kdež dlel Jaromír Konimír po obědě, jímž mu posloužil hostinec „U růže“. Jídal tam v předplacení. Továrník rozkacený chystal si slova kárná a kletby pekelné pro vteřinu srazu - chvěl se jako dostavník na silnici mizerné - do dveří Konimírových vrazil, jako hrotem narvala, jemuž je prý hračkou nabodnouti třeba i velrybu.

Z kleteb dokonale zosnovaných a z hromů na Konimíra namířených nebylo však nic po rozhození dveří z chodby. Komerční rada spatřil totiž velikou neuvěřitelnost. Na klíně Jaroslava Konimíra - rozpáleného jak kotel na závar jahod dlela totiž paní Elsa Řvounková, choť továrníkova, dáma sice ne již

mladá, ale stále ještě přijatelná. Objímala cestujícího továrny, jako by jejím bratrem byl - asi omylem. Při vstupu pána domu a manžela svého uvědomila si své nedopatrění. Proto vykřikla, jako by se řítila v propast Macochu.

Zakrymež, co následovalo v druhém patře budovy obytné - pomlčmež i o tom, jak musil býti k hrůzným záchvatům mdloby dámy rozložitě povolán lékař obvodní a zakončemež tento prolog událostí sdělením, že druhého dne za časného jitra objemný kufr se svršky Jaroslava Konimíra putoval na nádraží na vozíku dvoukolovém a jeho pán opodál za ním pěšky. Po-kuřoval si a hvízdal.

Hvízdal si, poněvadž se v něm, jako v difuséru, vařilo přesvědčení, že marmelády Řvounkovy čeká, nyní mnoho zklamání. Tak nikdo přece jimi nedovede zalévati nivy české, jak činil Konimír. Zejména však nikdo neuskuteční plán, s nímž se cestující chystal již již předstoupiti před tvář svého zaměstnavatele. Vrci se na velkovýrobu malinových povidel. Na poutích, jimiž Konimír klestil cestu plodům Řvounkovy průmyslnosti, zjistil, že národ český tíhne především k povidlům. Důmysl švarného cestovatele se vzorky továrny pyštické dal dokonce vznik nápadu, že Bartoloměj Řvounek měl povidly začít. Jenom povidly. Ta měla býti sloupem výroby - na povidla se měly teprve pověsiti marmelády. Černá láva ze švestek měla přece v národě svatováclavském cestu od nepaměti otevřenou. Marmeláda je cizokrajným květem - povidla jsou však národním ornamentem české kuchyně.

Nuže: povidlům chtěl otevřiti Jaroslav Konimír nové dráhy. Myslil na povidla v plechovkách po americkém způsobu s parádní malbou - v duhu viděl plakáty podmaňující celou vlast bombardony reklamními by se k nim houkalo - inseráty vtipnými měl býti poučen český svět. Povidla odpovídají charak-

teru lidu našeho proto získá si zásluh o národ, kdo jim usnadní cestu do českých žaludků - soudil Konimír.

To vše rozprchlo se barbarským výbuchem jako dým. Nevkusným zásahem svým znehodnotil se Bartoloměj Řvounek před Konimírem jako člověk, když byl před ním strašně se již zřítit jako manžel. Vždyť snaživý zástupce ujal se jeho choti jen z velké sklonnosti ku všemu, co šéfovo jest. Pravda - vsáhl snad urputněji v jeho práva manželská - ale byla to práva nehájená - ba, ladem ležící.

Po dvě hodiny jízdy vlakem rozumoval takto Jaroslav Konimír a skončil epilogem: Dobrá - nechám ti tedy paní Elsu, jejíž přednosti vážit jsi si nedovedl - ale za to si nechám své nápady obchodní - výmluvnost propagační - zaslepený výrobce a sobecký manžel!

Tento bilanční součet zrodil se právě, když vlak zarážel na zastávce před okresním městem Vokaticemi, kdež podivnou náhodou vhrnulo se v oddělení Konimírový jízdy více než tučet povykujících mladíků - smějících se potouchle a živě rozkládajících.

Konimír nemusil se příliš namáhati, aby podstatu hovoru a příčinu hromadného vpádu jinochů rozpoznal. Bylo to tak zajímavé, že se cestující se zbožím pochutin Řvounkových oddálil úvahám, co činiti a kam až dnes jeti za novým chlebem. Hoši rozjaření vnesli totiž do vagonu zářící dar originelního podnětu. Než vlak počal brzdit na nádraží Vokatic - viděl se již Konimír pikantní zápletky vonného dobrodružství jímž pohrdnouti bylo by zločinem. Vystoupí ve Vokaticích!

Nechť vše objasní však události samy.

Vokatice měly studentský sjezd. Myšlenku jeho naočkoval městu rodnému nepříteli horlí právník, zato však neposedný pořadatel všeho možného: JUC. Jáchym Střevo. Rozpálil pochodeň výmluvnosti své - jako morovou ranou zalehl město nápadem, aby desítileté trvá krajinského studentského spolku pro Vokatice a okolí bylo oslaveno nejokázaleji. Plakáty znásilnil všechna nároží - pozváním kde koho přepadl - novinářskými zprávami o velkém dnu Vokatic českou veřejnost dráždil. Národu na srdce kladl, že běží o slávu města ze všech českých sídel nejstarobylějšího.

Ano - i Prahu historičností svou překonávajícího.

Před dvaceti lety totiž zjistil pohroužením se v minulost Vokatic suplující profesor tamního obecního gymnasia, Cyriak Souřezný, že Vokatice jsou oním záhadným a přeslavným Wocatisburgem, u jehož hradu Samo v čele slovanského lidu roku památného - slyšte: roku 630 po Kristu - porazil opovázlivého krále Franků Dagoberta. Burgundský mnich Fredegard učinil o tomto slavném vítězství zápis, a dlouhé věky přešli se pak učenci o to, který hrad našich vlastí byl oním tajemným Wocatisburgem. Nuže - Cyriak Souřezný rozluštil tuto staletou otázku. Opíraje se o sedmadvacet podkov, jež při hloubení základů pro jatky byly objeveny, a nade vši pochybnost zjistiv, že prastaré zdívo na kopci za pohodnicí mohou býti jen zbytkem hradu Wocatisburgu - uzavřel řetěz vývodů svých projevem neochvějným: Vokatice - jak již jméno jejich napovídá - jsou Fredegardovým Wocatisburgem!

Kde pak byla roku 630 ještě Praha, když se u Vokatic již slovansky bojovalo?

Libuši kladou největší fanatikové pražského primátu do věku osmého - Vokatice však nepotřebují argumentů z dob mýtic-

kých - mají to černé na bílém, že tu byly před Libuší. Přiléhá to jako křestní list - je to neprodyšné jako šněrovačka z gumy.

Toto mínění vzal za své nejprve místní okrašlovací spolek a pak se za ně ve Vokaticích postavil i sbor obecních starších, pojmenovav nadšeně ulici k jatkám podle vůdce Sama. Článek ve „Vokatickém kraji“ před schůzí uveřejněný podnítil jednomyslnost usnesení. Bylo totiž zvláště příjemno otcům města čísti, že Samo měl dvanácte žen. Tato statečnost velkého bijce nepřátel Slovanů pomohla ulici ke jménu, jehož oprávněnost jí Praha - domnělý primát žárlivě si hájící - právem může záviděti.

Vědec Cyriak Souřezný byl za své výzkumy odměněn definitivou na gymnasiu a osobně doznal jistě velkého uspokojení, když si ho za manžela vyvolila objemná vdova paní Kateřina Páralová, majitelka domu právovárečného. Umřel jejím náručí jako obecní starší a čestný člen studentského krajinského spolku, jenž se ozdobil jménem Cyriaku Souřeznému zvláště milým: Wocatisburg.

Je pochopitelné, že objev profesora snaživého narazil v české veřejnosti též na odpor. To je již losem všech průkopníků velkých myšlenek - zvláště pak v národě našem. Je стыdno rozpomínati se, že Praha byla ihned jako na koni s odporem proti objevu Souřezného - historické sobectví její je dostatečně známo. Je žalno, dotýkati se bojů, jež nepřátelé Vokatic podnítili, aby strhli laur s členky města Samova - snad i Samova sídla. S rozhořčením připomínáme, že i blízká města v sousedství dala se závistí unésti a všelijakými paskvily pokoušela se zesměšnit pravdu historickou. O projevech všelijak odborníků samozvanců nebo věčných pochybovačů je lépe se ani nezmiňovati. Studentstvo vokatické porozumělo však dobře, oč běží žárlivým lživědcům a jak jest rozuměti

komické ješitnosti Prahy. Odmítlo odpor a hrdě napsalo si na svůj prapor - prapor jen myšlený - jméno: Wocatisburg. Účtovalo tak definitivně s falešnými proroky.

JUC. Jáchym Střevo uspořádal jubilejní oslavy dobře. Bohu budiž však žalováno, že nesetkal se mimo Vokatice se žádoucím porozuměním. Může se říci, že se dožil hořkého zklamání. Jevilo se to již na včerejší akademii, k níž dostavili se - bohužel - jen notablové místní. Dnes v neděli má býti slavnostní sjezd českého studentstva a jeho přátel, pro jichž zástupce byla na nádraží vypravena kapela ostrostřeleckého sboru, která od časného jitra budíčkem skvělým hlásala městu staroslavnému, že nastává velký den.

JUC. Jáchym Střevo však při akademii svěřil se přátelům s obavou nejstrašnější: asi nikdo ráno vlakem nepřijede!

Bylo to zdrcující - ale vše nasvědčovalo, že k tomu snad i dojde, že k vítání na nádraží nedojde. Hrst omluvných dopisů, žádná přihláška o ubytování - téhož dne mnoho zábav jalových ve městech sousedních - to bylo zlou předzvěstí.

JUC. Jáchym Střevo - stratég a pořadatel přebystrý - proto kázal skupině přátel z dědin nejbližších, kteří dostavili se ráno pěšky do Vokatic, aby ze zastávky vypravili se vlakem do města aby bylo na nádraží koho osloviti - kyticí obmysliti - hudbou uvítati a slavobranou provésti. To vše z hovoru potouchlých postřehl Jaroslav Konimír po vpádu studentského dorostu do vagonu. A již se v jeho hlavě bystré zlíhl nápad, aby se prohlásil za delegáta studentstva vůbec a při tom i za zástupce průmyslu studentům přejícího. Se studentstvem je v myšlenkových stycích přece i po přerušení studia technického, jehož zastaralé metody jej naplnily odporem. Byl členem mnoha studentských spolků v Praze - do všech zůstal

dlužen značný peníz na příspěvcích - nyní vše zastupováním dobrovolným mravně vypořádá.

Slovo sem - slovo tam - a již vedou se stupátka do písku nádraží delegáta bujarého molodci přibylí na zastávce. Staví ho před předsedu spolku a výkonného výboru, jímž byl v jedné osobě na smrt bledý JUC. Jáchym Střevo.

Krev se mu však vrací již do tváří. Přece tedy host! Jako dortem obmyšlí řečí svého uvítání vzhledného cizince.

Jako Napoleon stojí Jaroslav Konimír a poslouchá. O Vokaticích věděl toho dost - další z historie zdůraznil řečník a vítatel. Když za jáсотu opentleného pořadatelstva a rozradostněných domorodců skončil JUC. Střevo, ujal se slova Konimír. Ořem ohnivým byla i nyní jeho výmluvnost. Tou marmeládě Řvounkově pomohl ovládnouti jihozápad Čech, kdež jsou přece prosyceni sklonem k hořkostem pivním od nepaměti. Konimír svařil z praotce Čecha - z Bílé Hory - ze vzájemnosti slovanské - z českého lva a z nezadatelných práv národa marmeládu řečí tak působivé, že celé nádraží i se skeptickým jinak přednostou oslnil. Když pak v závěru vzkřikl, že Vokatice - město vše z mlh historie u nás leskem zastíňující - jsou a na věky zůstanou Wocatisburgem - spustily plechy kapely ostrostřelecké samy od sebe hymnu. "Hej, Slované!"

Pak se vyvíjelo vše jako s cívky kolovratu: pochod ve stínu praporů se střech vlajících - před radnicí řeč starostova a dvě řeči Konimírovy - představení vzácného hostě místní honoraci - seznámení s půvabnou vdovou, paní Gabrielou Kokajskou, předsedkyní ubytovací komise, jež si při tom vyhradila, aby okázalý zástupce studentstva českoslovanského a zároveň representant průmyslu národního vešel pod hostinský krov její nádherné vily. Tam byl uveden Konimír s poctami, jichž jistě

ani Samo po porážce krále Dagoberta nebyl účasten. Octl se v saloně s perskými koberci, seznámen byl s přehezkou dcerou, slečnou Bety, i s jejím šťastným ženichem, pokladníkem záložny v městě vzdáleném. Vše bylo krásné a milé - proto úplně se ztrácelo, že ženich slečny Bety povážlivě koktal. Ale jinak byl zdrav.

Pak byl Jaroslav Konimír uveden do svého pokoje s terasou. U něho byla ložnice, v níž mohl spáti důstojně i guvernér. Pak došlo k posnídávce a nato byl sjezdový host dopraven na slavnostní valnou hromadu studentstva i s paní Kokajskou, jež byla pověřena čestným místopředsednictvím sjezdu.

Konimír seděl mezi hodnostáři a shrnulo se na něho všechno nadšení, jež byl JUC. Jáchym Střevo ve Vokaticích rozmýchal. Byl středem všeho. O banketu seděl po pravici starostově, po boku paní Kokajské, vdovy po továrníku špekových leštidel. Po smrti manželově vzdala se však lepá dáma všeho, co souviselo s výrobou, a továrnu pronajala za sklad dílně strojů hospodářských. To vše se dověděl lehce Konimír galantní, aniž pustil se zřetele svého poslání jako delegát několikery. Řečnil u oběda dvakrát, ačkoliv byl před tím slavnostně již ujal se třikrát slova i na sjezdu. Řeči jeho byly sladké jako jahody v medu.

Pak došlo na projížďku městem a okolím v kočáře paní Kokajské - večere byla ve vile pohádkové - poté jelo se na ples.

Když se Jaroslav Konimír objevil ve fraku, jímž mu posloužil úctyhodný kufr dopravený, z nádraží do vily, jak obstaral prozíravý JUC. Střevo - když zaleskly se falešné perličky v jeho náprsence pod lustrem přízemního salonu před tvářemi nadšené paní domu, rozjasněné dcery její a udiveně jen koktajícího pokladníka záložny daleké - zjistil tolik žáru v očích dámských švarný delegát studentstva českého a duchaplný, zá-

stupce průmyslu vůbec - že jej pronikly jiskry elektrických výbojů.

Když pak v sále střelnice hudba rozpoutala Konimírovu vášeň taneční - stvrzujíc mistrnost jeho i na tomto poli - jaký div, že se nejen švižná Betinka, ale i elegantní její máť tiskla při tanci v jeho náruč tak vroucně - že frakem pronikalo k srdci jeho vše, co z korsetů nádherných vyzařovalo.

Konimír byl již dalek myšlenek na továrnu v Horní Pyšticí - na paní továrníkovou sténající asi v obkladech - byl cítěním a všemi smysly jen a jen u dam z vily s terasou. Žil tu jen jim což bylo ještě vystupňováno, když pan pokladník záložny a ženich slečny Bety byl nucen po půlnoci oddáliti se na nádraží, aby druhého dne mohl plniti svou povinnost v městě vzdáleném.

Do vily dopravil kočár z nádraží se vrátivší dámy s Konimírem. Tu byl ještě čaj a pak došlo k rozchodu. Totiž - - -

Je poněkud palčivo dotknouti se toho „Totiž!“

Při kvapíku, jímž se rozloučily se sálem střelnice dámy z vily po odjezdu koktajícího pokladníka a milujícího ženicha - všeptla rozpálená ústa slečny Bety k hrudi křepkého Konimíra sladké tajemství, že musí s ním ještě v noci ve vile pohovořiti o věci neodkladné. Poraditi jí musí v něčem švarný host. Kdyby neulehl ihned po návratu - vklouzla by k němu nenápadně. Než se mamá dole odstrojí - což nebývá nikdy krátké - bude vše vyřízeno. Vstoupí a zmizí přes terasu, na niž jde okno její komnatky.

Don Juan po katastrofě v druhém patře továrny v Pyšticích včera na něho prikvačivší - po žárech, jimž byl vydán na pospas za okázalostí sjezdových - nemohl neuchopiti se příležitosti, jaká ho přepadla dravě a slibně. Proto došlo po čaji v přízemí k vítané návštěvě a při ní k poradě, jejíž pod-

stata z dalšího vyplyne. Mimochodem řečeno došlo k významnému polibku ještě i při rozloučení, když dveře na schodišti kvikly, že mamá do své ložnice téhož patra se již vznáší.

Prozradmež zatím jen tolik, že políbení, jež rozchod zkrášli-lo - bylo zásnubem. Ba mohlo se po všem, co předcházelo, pokládati za pečeť zástavy...

* * *

Když sáhl rozežhavený Konimír na kravatu tancem žalostně znehodnocenou, aby ji odložil - ukázalo se, že vila má dveří tolik, jako každá normální francouzská veselohra. Jedněmi, jichž si naprosto nebyl dosud všiml, vešel ke Konimírovi župan nádherný - s vlečkou, jak moda tehdy nařizovala - hebký jako vlas lesní víly. Paní Gabriela Kokajská tkvěla v něm.

Šeptla, prstem k tichu nabádajíc - že se jí zdálo, že si nějak s místnostmi rady neví vzácný host když tu přechází. Je-li tomu tak, tázala se, a když bylo odpověděno, že nikoli, do křesla se krásně složila. Pohybem obočí požádala, aby dveře na terasu Konimír uzavřel.

Stalo se tak.

Za půl minuty dlel u křesla zkrášleného půvabem paní Kokajské Konimír svítící očima jako král džunglí. To byla již počala s dojemnými životopisnými rozpomínkami spanilá vdova. Konimíru dostalo se nejpodrobnějšího poučení o všem co ho zajímati mohlo - a máme-li býti historiky přesnými, dodejmež, že se mu dostalo neklamných důkazů plné důvěry dámy, již čeká po kvačícím sňatku jediné dcery úplná osamocenost.

Více nemusily již mluvíti rty purpurové. Konimír si připadal jako Samo, jenž se nelekl Dagoberta. Nelekl se též příleži-

tosti, jež ho přepadla a proto došlo ráno po snídani, kdy byla paní Kokajská nucena odebrati se na radnici k vyúčtování městské účasti na sjezdu památném - k dramatickému výjevu ve vile. Do altánu s vyhlídkou do krajiny - v rámeč kvetoucích růží popínavých byl uveden Konimír slečnou Bety a byl tu ihned vyčastován přídělem polibků velmi pronikavých. Přijal je důstojně, ale pak ujal se slova asi takto.

„Miláčku - abychom si rozuměli - aby nebylo hořkosti mezi námi dvěma, kteří jsme se v noci tak krásně seznámili - slyš. Dej mi dříve hubičku - ale pak slyš.“

Hubička padla jako zralý fík - ale oči byly neklidny.

Konimír pokračoval: „Všecko jsem uvážil - dobře promysllil, ale dospěl jsem k úsudku, že přece jen nesmíš opustiti svého ženicha. Přesvědčil jsem se, že je to muž dokonalý - jenž tě jistě učiní šťastnou. Té trochy špatné výmluvnosti ho zbavíme. Není to vada organická - je to jen návyk. Na Smíchově je koktavá škola - za šest neděl udělá ti z něho Demosthena. Dej mi hubičku a nemluv!“

Byla hubička a obejmutí za slz. Oči lačně se ptaly, kam se míří.

Pak se pokračovalo: „Betinko - nemohu připravit muže slušného o tebe. Výčitky bych měl po celý život. Co jsem v noci řekl a co se událo, byl omyl vysvětlitelný rozkošným tvým poblížím. Nyní však vidím, že není možno, abychom se vzali. Dítě - dej mi hubičku!“

„Ne - nemohu tě ztratit Jarouši,“ zavzlykala ústa těžce a bolestně.

„Neztratíš mne děťátko. Budu ti bližší než si myslíš - věz: vezmu si maminku!“

Skácela se Konimírovi vzrušená dcera krásné matky. Ale slova něžná - mnoho slov - rady rozvážné - a co hlavního: po-

libky otcovské na to dlužno klásti důraz, že to byly nyní již jen polibky nastávajícího otce - ty zachránily posléze situaci.

Než se paní Gabriela vrátila z radnice, byly ruměnce jakési náhražkové radosti na uslzených lících a pak tu byly před dcerou líbeznou odhaleny všechny plány do budoucna, v noci s krásnou mamá zosnované. Bety a matka budou mítí svatbu téhož dne - už za měsíc. Pak se rozejedou na cesty svatební - každý párek jinam. Po návratu však dojde k bydlení společnému ve vile rozsáhlé jako nádraží, ovšem v domácnostech oddělených. Manžel Betiny půvabné dá výhost záložně živořící. Bude účetním továrny na povidla, kterou v život uvede Jaroslav Konimír, v místnostech, kdež otec pečlivý leštidla špeková kouzlil. Konimír překvapí svět povidly, o nichž se nikomu dosud ani nezdálo. Budou v plechovkách s ornamenty - budou malinová - jimi se vytiskne cizácká marmeláda, kterou šíří ve vlasti mrzcí ziskuchtivci.

Oběma krasavicím tiskl ruce Konimír vítěz - ženich - mladší dámy nastávající otec. Bylo to jak v živém obraze - podmanivé.

Konimír políbil příští dceru otecky, když došlo k harmonickému souladu. Při tom skrytě a významně ručku chvějící se sevřel. Zjevem byl to však nový vládce nad komínem továrny a vším jeho příslušenstvím. Nebude již zaháleti tato tyčka cihlová s hromosvodem - její dým bude znamením dalšího rozvoje staroslavných Vokatic.

* * *

Kdo čerpáte z malebných plechovek Konimírova povidla - kdo si jimi oslazujete život a kocháte se jejich lahodou, povšimněte si, že na víku jsou dvě krásky v kroji českého své-

rázu. Jedna je portrétem paní Konimírové a druhá podobiznou rozkošné dcery. Obě z dob památného zásnubu. Mezi nimi v rámci lipovém je Samo. Ten má podobu Konimíra, ukazujícího do dálek, kamž tekou povidla z Wocatisburgu stále hustěji, poněvadž jejich propagátorem stal se hned po zahájení výroby výmluvný, továrníkem vyškolený ničeho se nelekající JUC. Jáchym Štřevo.

Samo na víku povidel usmívá se šibalsky. Mezi oběma krásavicemi. Má ovšem čemu - ale to je obchodním tajemstvím populární továrny...

—

Šestnáct krejcarů.

„A proto, milý bratře, nezbyvá, než abys mi ještě jednou směnku podepsal. Naposledy, Pepíčku, naposledy! Dostanu v únoru kvinkvenálku, v březnu nám jistě zregulují platy ředitel již návrh připravil - pak si vejsknu! V červnu zaplatím a bude vyhráno. Pepíčku pro Boha Tě prosím. Půjedu o prostřední svátek dopoledním rychlíkem -“

„Ježíš Maria - to je dnes!“ vykřikla paní Bžochová, přerušujíc manželovu recitaci dlouhého dopisu. „Ten mi tu o vánocích scházeli!“

„-ráno skočíme spolu do záložny a směnku prodloužíme. Vid, Pepíčku, že mi to uděláš. Hled, mám pět dětí - takové nehody mne stále stíhají -

„Pro Boha tě prosím - nečti mi to už!“ sípala již téměř paní Bžochová, která na interjekce byla již všechnu sílu svého hlasu vypotřebovala. „To už umím z paměti! Flamendr! Všecko svede na děti - na drahé živobyty žena že stonala - on stonal -!“ Vidouc pak, že manžel opět vznáší dopis k očím, vyškubla mu list z ruky a hodila jej na stůl: „Ani slovo už nechci z toho slyšet. Krademe tisíčovky? Pro něho abychom měli bankál!“

Pan Bžoch se zmohl toliko na jedno postesknutí: „Zatracená historie!“

Z tónu, jakým tato dvě slova byla pronesena, vyčetla milující manželka, že drahý choť není naprosto odhodlán podpis na nenáviděnou směnku odepřít. Ba byla přesvědčena, že se nebude vůbec bránit, až ho bratr vyzve sladce k návštěvě záložny, a tam mu předloží protivný proužek okolkovaného papíru.

A to znamená dle jejího soudu úbytek tisíčovky úbytek k dobru nesympatického jí bratra mužova, jehož všecko příbuzen-

stvo se jí vůbec přičítá, z něhož však podmokelský Vencel je jí nejprotivnější, protože jeho poklonám, jeho sladkostem a lichocením není možno ničeho odepřít. Co peněz už z nich vytahal, a kolikrát již za něho museli klopat.

Tuto tisícovku stále a stále směnkami zmítanou jednou bude muset Pepi také jistě zaplatit - o tom paní Bžochová byla skálopevně přesvědčena. A pan Vencel se jí v Podmoklí pak za to ještě do hrsti vysměje. Kradou tisícovky? Mají je vyházet oknem proto snad, že nemají děti, a že třem jejich domům na hlavní ulici v Žižkově každým čtvrtletím přibývá hodnoty? Ne - tentokrát směnka dopadla - ať to praskne! Ať si záložna obstaví třeba Venclovo služné. Pepi více podepsat nesmí.

Aby pak manželka zbavila nejistoty, řekla mu ihned, co si myslí.

Pan Bžoch byl bačkora. Štěstí si mu sedlo do týla, když se na pražských předměstích hroudy rozparcelovaných pozemků měnily ve zlato. Vypůjčených osm stovek vložil do lada, na kterém ani nejčilejší husa nebyla by našla tři vlásky traviny - za rok již nechal hokynaření i domovníčení a stavěl činžák. A pak to šlo jakoby na kolovrátku hrát. Roháky s hospodami i bez nich, čtyřpatrové činžovní kasárny v ulicích na periferii a zase v centru předměstské obce rostly mu pod rukou - potom kupoval domy v exekučních dražbách a prodával je naivním sedláčkům, které omrzelo orání a lákala Praha s pizeňským a plynovými světly. Při tom si uhnat sice dnu, ale oslazovaly mu hořkosti její tři domy štukaturou nalíčené, v nichž krámy a byty byly jako na dračku. Deset lidí čekalo vždy, vystěhuje-li se kdo odtud.

Paní Bžochová, která se za osm let domovnícké své praxe jak náleží vyškolila, hrála domácí paní, že se na ni mohli z Příkopů závistivě chodit dívat.

Když se šla světu pochlubit, blýskal se a svítil na ní klenotnický krám, šustilo divoce zbarvené hedvábí a křičela péra na kloboucích. Cenu všeho dověděl se každý nejpozději při páté větě zahájeného s ní pohovoru.

Paní Bžochová byla slávou předměstského domovnictví, zářivou světluškou ulice, v níž tři Bžochovic domy nadýmaly se skoro tak jako jejich sebevědomá spolumajitelka.

Bžoch už nestavěl, nepodnikal a neobchodoval. Trávil klidně z toho, co mu vynášel tak podivuhodně vzrostlý majetek. Trochu pozlátka své slávy trousil do několika spolků, jednu vinárnu a dva - tři hostince vyznamenával svojí návštěvou - jinak jenom ozdoboval čelnější promenády a zbytek času věnoval pak svému pohodlí, jakož i počítání a ukládání čtvrtletních přebytků.

Pro jediného bratra, který sběhl kdysi ze studií a pak několika různým zaměstnáním pokoušel se dostat se na chuť, měl jenom obdiv.

Vencl měl tak znamenitou výmluvnost, že by dle slov paní Bžochové manžel její byl k jeho pokynu košili třeba s těla stáhl. Ale zapomínala manželka příkladná, že i ji samu dovedl vždy podmokelský řečník obloudit tak, že se ani na nejslabší projev protestu nezmohla. Teprve když měl Vencl vrabce, na které u Bžochů nalíčil, v hrsti a byl s nimi za Prahou, napadlo žižkovské jeho paní švagrové, že měl takhle a takhle Pepi odpírati. Pepi pak smýval projevy těchto náhledů výčitkou, že zase měla ona namítnouti tato a ono.

Když Vencl při saském pomezí opět octl se na nových písčinách, nemusel se ani dost málo rozpakovati, má-li do Žižkova přispěchat s chytrým svým klokotáním, jehož závěrkem čiperně ozdobeným bylo: Půjč! - dej! - zaruč se nebo podepiš!

Tentokrát jednalo se o nové závaží na směnku, kterou by Vencův význam v záložně nebyl náležitě zatížil. V záložně osudnou náhodou promeškali termín protestu a pustili tak pana Bžocha z obliga. Podmokelská liška neopatrně tuto situaci v záhlaví dnešního dopisu prozradila. Tohoto drápku chytila se paní Bžochová:

„Pepi - tomuhle utečeš! Ty jsi takový osel, že by tě ten mluvka ovinul zas kolem prstu jako klobásu. Ne - tady nezůstaneš - odjedeš k naší Mári do Drážďan. Ještě dnes odpoledním rychlíkem. Než přijede vlak z Podmoklí, sedíš ve vagoně. Než se Venc vytočí z nádraží, budeš mít Holešovice za zády. Ať si směnku podepíše pak, kdo chce. Vrátíš se za dva, za tři dny a to už ho zas čerti odnesou.“

Pepi se nad tímto nápadem zarazil. Ale v jeho říši vládla tato Libuše. Proti všem historickým a bájeslovným tradicím orala svým Přemyslem, který po nějakém zdráhání přisvědčoval vždy přece jen tomu, kdo promluvil za něho nejdůrazněji.

A sám se utvrdil v myšlence, že útekem zachrání kus svého jmění. To je jasno: nebude-li tu, nebude moci podepsati - směnku vezme kozel.

Jenom jedna věc mu napadala. Že musí opustiti tak znamenitě sosnovanou dnešní večeři, jejímž nejskvělejším článkem byla jeho lahůdka: koroptve! Tak vzácné letos a tak drahé.

Libuše četla v myšlenkách Přemyslových! A proto hned bila, do černého středu terče, před nímž se myšlenky manželovy zastavily: „Ty dvě koroptve ti zapakuju, flašku vína dám do tašky k tomu - to si ňáko pochutnáš. Do Drážďan tak vydržíš. Tam ti pak švagr obstará večeři nóbl. Něco z hotelu.“

Bžoch se vesele ušklíbl. Manžel sestry paní Bžochové, který v Drážďanech s prostředním úspěchem krejčoval, byl veselý chlapisko. Vodil vždycky pražského hosta do zábavných místností, kde, se zpívalo a hrálo, kde se žízeň koupala ve víně, kde se ke stolu zvaly rozpustilé slečinky - teď se Bžoch zajíkl. Aby mu tak žena vlezla i do těchto myšlenek - - -

Ale paní Bžochová byla ráda, sblížoval-li se její muž s rodinou její sestry, které přála, a proto jí ani nenapadlo, že by na záhonech těchto styků mohly bujet takové nebezpečné muchomůrky, jaké se na pana Bžocha červenaly v drážďanském nočním povětří - - -

Před třetí hodinou octl se pan Bžoch v Hyberské ulici tam, kde hranice Prahy vůči Žižkovu střeží zřízenci potravní daně.

„Něco k zdanění?“ optal se žižkovského domácího pána strážce erárního důchodu a vyprostil pravici z huňatého rukávíku, aby jí stiskl Bžochovu tašku.

„Totiž -“

„Něco k jídlu?“

„Totiž - dvě koroptve - ale -“

„Vašnosti - to se musí platit! Račte se vrátit tam k tomu okénku -“

„Povídám - já nejdu s tím do Prahy - já jedu ven - státní dráhou -“

„To je jedno - ale na čáře se z toho musí platit. Když jedete z Prahy - na nádraží se vám poplatek vrátí: Račte se u okna ohlásit, že je to transito!“

„Krucí - himl - povídám -“

„Vašnosti - už jsem řekl,“ odpověděl zřízenec chladně, ba skoro již ostře, a aby naznačil, že je po vyjednávání, popadl za košíček kyprou kuchařinku, které očka v mrazíku dováděly svítily jako žhavé uhlíčky.

U okna zaplatil pan Bžoch šestnáct krejcarů, za něž mu mrzutý úředník podal lístek s kupónem.

Kupón utrl pak zřízenec, který se již byl přesvědčil, že není falše ani v košíku veselé kuchařinky, ani v těch jejích půvabech, které ho tak příjemně zavábily.

Na státním nádraží si koupil Bžoch lístek druhé třídy. Se vším pohodlím uteče té směnce. Pak vypil v restauraci kalíšek černé kávy a vybral se na perón.

Muž v uniformě cvaknul do jízdního lístku a Bžochovi, který se ho ptal, kde je tu někdo od potravní daně, ukázal na přešlapujícího akcisáka.

„Dostanu šestnáct krejcarů!“ řekl Bžoch s pýchou, která jenom na předměstí rodí se v takové ryzosti, a napřáhl ruku se zmačkanou cedulkou.

Ale zástupce akcisu, nechávaje vzdorovitě ruce v kapsách svého munduru, odpověděl, jakoby tupou pilu brousil: „Ale ode mne ne! To musejí do kanceláře na druhou stranu.“ Při tom hodil hlavou k protější budově.

Bžoch plivl do mosaiky na chodníku a naměřil přes koleje.

V koridoru popadli ho dva zřízenci potravní daně: „Něco k jídlu v té tašce?“

„Dvě koroptve - ale -“

„To se musí platit!“

„Ale já nejdu do Prahy - já už z nich platil - chci zpátky peníze!“ hněvivé odpovídal Bžoch, každé větě přidávaje ohně.

„Jó - to se musí nechat taška na druhé straně, a ten pán od akcisu jim dá na to paletu. Pak se sem vrátějí a v kanceláři dostanou peníze.“

„Million pimprlat!“ odlehčil si Bžoch a putoval tam, odkud přišel.

„Pán od akcisu“ přivítal ho, jakoby byl pro něho již ohříván potutelný úsměv: „Když odešli tak beze všeho, nemohl jsem jim ani říci, že taška musí zůstat tady. Až přinesou kupón, že jim ji vydám.“

Bžoch zase plivl do chodníku, jako by byl vystřelil z revolveru. Pak se vyhoupl na špičky jako by byl celý Žižkov jeho, a dívaje se přes „pána od akcisu“, řekl - despektně jazykem za každým druhým slovem mlaskaje: „Já jim těch šestnáct krejcarů daruju - královské Praze, která ten akcis spachtovala -“

„Šestnáct krejcarů? To bych já nedaroval! Vašnosti, to jsou dvě piva!“ Při této vzpomínce na dvě napěněné nádoby spadlo s akcisáka všechno sebevědomí úřadu, zmizelo pohrdání lidstvem poplatným, neúcta k pasažeru, který musí jít jeho obzorem. „To by byli blázen!“ hovořil již docela přátelsky. „Jdou, jdou - tu je paleta - za tu jim kufřík vrátím - naproti v kanceláři lístek ukážou a šestnáct krejcarů je zase na světě.“

Bžoch takhle počítal, dokud otloukával s chodníku zmrázky, a když šrouboval řemeslníky, kteří mu pracovali na stavbách. S úsudkem byl hnedle hotov: „Mají pravdu! Nač bych jim dal do krku šestnáct krejcarů!“ Pro jistotu se optal: „Je čas?“

„Na Bodenbach?“ řekl potravník, a když Bžoch kývl, odpověděl s jistotou úředním úsměvem opečetěnou: „Času forota!“

Za okamžik byl Bžoch zase přes koleje. Za tři vteřiny v kanceláři.

Tam bylo lidí jako mravenců. Úředníci nedávali se však nikterak mýlit jejich spěchem a horlivými pobídkami. Řadou klidně zbavovali se jich, pokuřující v horkém vzduchu z dýmek s nekonečnými troubeli.

Konečně dostal i Bžoch svých šestnáct krejcarů. Pokud kožich dovoloval, spěchal s nimi k tašce, ovládané „pánem od akcisu“. Ten mu dal nejenom jeho zavazadla, ale i radu: „Ale honem, vlak už se hne!“

Jako by uměl hádat milý ten opatrovník potravní linie. Vlak, do něhož měl Bžoch namířeno, v tom se začal hýbat. Ale majitel tří výnosných domů v Žižkově věřil ve své právo tak, že se za milými vozy rozběhl a skočil na stupátko posledního. Vždyť musí - stůj co stůj, musí dnes z Prahy. A jedině tímto vlakem. Jinak hoří tisícovka.

Opačného náhledu byla však skupina jiných lidí. Úředník s červenou čepicí, tři nádražní sluhové, strážník s pěti vyznamenáními - ti se vrhli divě na milého Bžocha. Než se nadál, měl pod nohama opět nepohyblivou půdu peronu, kdežto rychlík vesele si odfukující utíkal již kolem karlínských kasáren.

Shon - křik - gesta - nadávky a výklady.

O vánocích mnoho lidí jezdí. Právě chrлил ze sebe vlak jakýsi spoustu pasažérů, kteří zatoužili po Praze. Z těch bylo mnoho zvědavě spatřit, proč se kolem muže v kožiše rozčileně zachvívá strážníkův chochol, červená čepice a modré kašketky v chumáči, z něhož každou chvíli vylétá paže nějaké povykující osoby.

I pan přednosta přišel: Poznal však pana Bžocha. Hrával s ním časem krejcarovou šístku. Zaručil se tedy ihned všem oporám pořádku za osobu žižkovského domácího pána a nabídl se i, že nepoužitému jízdnímu lístku vrátí hodnotu poznámkou, že může jeti vlakem - „kterým, pane Bžochu, kterým si račte přát?“

K odpovědi nedošlo, protože si v tom z klubka pasažérů proklestil k Bžochovi cestu pohyblivý mužíček, který jal

se ihned křičeti jako na lesích: „Ježíš Maria - Pepi! Co se děje?“ Než se Bžoch otočil, měl čtyři bratrské hubičky na rtech. Líbal ho podmokelský Vencel - - -

Za nějakou chvíli putovali bratři z nádraží. Ale budovou do Hyberské ulice je nepustili. Musili jako ostatní příchozí obyčejným východiskem do Havlíčkovy ulice. Než došli ke koridoru, dověděl se Vencel, že Pepi musí do Drážďan k švagrovi v důležitých prý rodinných záležitostech. Platnost lístku mu přednosta prodloužil, pojedje tedy zítra.

„To se výborně hodí, Pepíčku!“ radoval se Vencel. „Na dva dny mne do Drážďan posílá firma. Až zítra v záložně vše spořádáme, pojedu s tebou. Vezmeš jednu extra stovku a já ti ukáži Drážďany, že budeš mít oči až na čele!“

„Něco k zdanění?“ optal se v tom zřízenec potravní daně a popadl Bžochovu tašku, jako by ji chtěl obejmout.

„Totiž - je tam - jsou tam -“

„Něco k jídlu?“

„Koroptve - ale jdu s nimi do Žižkova -“

„To je jedno - platit se musí! Račte hlásit: transito!“

„Povídám - „

„Račte otevřít tašku - podíváme se -“

Čtyřikrátě dvě úřední ruce počaly se klátit kolem žižkovského domácího pána. Dnes tu platily jen instrukce - na inspekci zašel si sem člen městské rady - velký klubovní řečník pan Cirm. V parádním kožiše, v lakovaných botkách, se zlatým skřípcem stál tu, hlásaje přísností svého obzírání, že tu zastupuje blaho měšce Prahy královské. Když shlédl Bžocha, vypnul se ještě o centimetr.

Div, že dnes „páni od akcisu“ nelezli do tašek, kufříků a krabic. Před panem radou nutno osvědčovati důležitost svého

povolání a horlivost. Také Bžochovi, stupňovanými podněty zlostí již rudnoucímu jali se obracet zavazadlo na ruby.

Těžce to nesl Bžoch. Býval totiž rada Cirm kdysi šenkýřem v jednom jeho žižkovském roháku. Zle se při kterém si kvar-tále nepohodli. Dokonce před soudem o nějaké škody na majetku a cti se rovnali. Pak se odstěhoval Cirm do Prahy, našel štěstí v jedné veselé pivnici a v jednom rázném klubu - dnes sedí na radnici jako pohanský bůh. A očima teď probíjí bývalého svého domácího. Sebevědomě - hrdě - velkopraž-sky!

Bžochovi bylo horko jako v slévárně.

„Povídám: dvě koroptve a nic víc!“ vykřikl na zřízence, který zle hospodařil v jeho tašce. „Nebudu snad pro šestnáct krej-carů -“

„Pán od akcisu“ se však nedal ve své horlivosti nijak mýlit. Teď dokonce vyvinul ze spousty papíru, co paní Bžochová dala muži na cestu.

„Povídám - dvě koroptve!“ opakoval Bžoch, křiče již, jako by se odvolával při posledním soudě z rozsudku.

„Ale pečené - vašnosti - pečené! Z těch se neplatí! Láhev vína - nedolitá - žádný akcis! Mohou jít!“ jásal „pán od akcisu“, propouštěje širokým gestem Bžocha, který teprve teď si vzpo-menul na to, co mu přece jako bývalému hokynáři nemohlo býti tajemstvím. Pečená zvěřina dani nepodléhá.

Div že nepopadl tašku a nešmejknul jí do kouta za pulty po-travní revise.

Pro selhání paměti zmeškal vlak a - tisícovku tím projel a teď si ještě škodil zde - smrtelně škodil před tolika akciáky, do-konce před Cirmem, hodností až k prasknutí dnes nafouk-lým.

Cirm se díval na něho z drahého kožichu svého skly zlatem ovroubenými s pýchou, která čněla nad sebevědomí dobývače Asie.

To pohlížela Praha - koruna království - souverenní vladařka a paní, plna potěchy z blamáže podceňovaného předměstí - předměstí vzdorujícího svým nepřipojováním - - - -

Paběrky ze školních úloh.

Tchoř neslušně zapáchá. Lidé ho chytají a říkají, že jim žere slepice. Chodí na zajíce a jiné ptáky. Když jej hospodář potká, zabije ho. Patří k zvířatům smrdutým. Podoby je černé. Ze tchoře dělají se čepice. Když prskne, naskákají boule, což velmi zapáchá. Těžko se to hojí.

*

Kyslík jsou bublinky. Je to pouhá hmota a proto není vidět. Kyslíkem se okysličuje železo. Bez toho nikdo nemůže žít.

*

Křeček má doma schované dvě díry, jednu kolmou, druhou svislou. Když někoho potká, vysype z kapsy zrní a prská. Křeček se nikoho nebojí, když má strach, uteče.

*

Za Karla IV. byla pragmatická sankce čili hlad a mor. Proto se stavěla „hladová zed“ v Praze proti Švédům.

*

Kyselina uhličitá zdržuje se v dírách. Je bez barvy, bez chuti a bez citu. Proto ji nikdo nevidí. Jde-li někdo do starého sklepa, kyselina uhličitá ho zabije. Kdo chce do hluboké studné, kde mají kyselinu uhličitou, zapálí vích. Když nehoří - leze nahoru.

*

Vlk je dravé zvíře, které honí lidi po saních. Když se nastěhuje do vesnice, je velká zima. Když někdo vlka, zastřelí, není k jídlu.

*

Lev žere ovce, krávy, lidi a jiná zvířata. Když se lev popere s tigrem, lev vždycky vyhraje.

*

Jan Lucemburský vedl válku s Tatary blíž Jerusalema. S koně nikdy neslezl. Když slyšel, že je někde vojna, šel tam, a vypíchl si jedno oko. Krále anglického porazil u Kolína.

*

Teploměr je placaté prkénko s kuličkou. Ukazuje na déšť. Jsou na něm dva body: var tepla a var mrazu. Užívá se ho ve škole, v kasárnách a u hvězdářů. Také ho potřebují zahradníci, aby jim nezmrzly květiny.

*

Tigr přepadá v noci lidi, praští je nohou a žere. V noci chodí do domu, vezme tam krávu a uteče s ní přes plot do díry. Když potkají v Arabii tigra Indiáni, musí utéci. Sedí-li však Indián na slonu, probodne tigra svými zuby.

*

Přemysl Otakar padl. Vojáci jej zabili. Když se to dověděl císař Karel, dal jej odvéztí.

*

Osel má jedno kopyto. Když se ochočí, nosí pytle. Původně žil v Jerusalemě. Osel je hloupý.

*

V Plzni vaří pivo a posílají ho plné sudy do Čech.

*

Když se někdo topí, máme ho vytáhnouti. Pak z něho vylejeme vodu a dáme mu něco silného čichati. Utopený se může lehtati. Pak se zabalí do peřin a nechá se ležeti tak dlouho, až obživne.

*

Havran má ubroušené vousy. Po poli sbírá ponravy a jiné housenky. Za rolníkem všecho sbírá, když oře. Pak ho šlehne oráč bičem; ale to se nemá dělat.

*

Pára nemá žádnou sílu, ale když se zavře, má velikou sílu. Jezdí po železnici a odstranila lodi plachetní. Když vystoupí pára na moři, je odliv.

*

Sova je pták dvounohý a vyhlíží ošklivě. Když jde myš po poli, sova ji zvedne. Živí se zobákem.

*

Tataři byli poraženi u Olomouce, poněvadž dlouho nepršelo a oni byli pohané. Také neměli děl. Do Čech nemohli, poněvadž král zřídil na hranicích husté lesy.

*

Nerosty jsou v zemi. Jsou-li drahé, říká se se jim drahokamy; které se mohou kovati, jsou kovy. Různé nerosty jíme, ale jenom sůl a vodu, kterou pijeme.

*

Praotec Čech zastavil se na hoře Řípu a na památku zbu-
doval tu kapličku. Do Prahy nepřišel, poněvadž ji založila Li-
buše.

*

Magnet je taková síla, která všecko přitahuje. Magnetická
jehla je vždycky na severu.

*

Když Kryštof Kolumbus dojel do Ameriky, chtěli ho námoř-
níci zabít, ale on zvolal hlasitě: „Země, země!“ Černoši se ho
báli a nerozuměli mu. Ale on jim dal zrcadla a zvonečky.

*

Sob je cizí zvíře a tahá saně po zmrzlém ledu. Je tam tak
vážen, jako u nás kráva. Je-li tam nějaký zločinec, dají mu
soba a on ho odveze, a ten tam umře hladem. Sob se zdržuje
v domácnosti.

*

Liška má 2 oči, 2 uši, krk, trup, ocas a 4 nohy. Když se liška chytí, ukousne si nohu a uteče s ní.

*

Elektřina jsou válečky se zelenou šňůrou. Když se jich někdo drží, kroutí rukama. Elektřina je velmi dobrá k svícení a telegrafování. Je-li to slyšet, je to telefon.

*

Zmrzlý člověk se kartáčuje na nohou. Dýchne-li, je mu pomoc. Nepomůže-li nic, přivolají se lidé. Lékař pak zjistí, pro zmrzl.

*

Chlumeck je město. Tam bývali sedláci v rybníce.

*

V Karlových Varech skočili psi do vody a horkem kňučeli.

*

Ježek je zvíře jehličnaté a chytá šváby. Také žere jablka, a proto je hmyzožravec.

*

V Turnově jsou skály. Když někdo zatroubí, slyší to dlouho za sebou.

*

Telegraf je stroj, který cvaká. Je dobrý k tomu, když někdo uteče do Ameriky, že je to tam dříve, než zloděj. Také je telegraf dobrý, když nám zemřou rodiče. V Paříži je za minutu. Kdo chce telegrafovat, musí dát 60 haléřů. Pak se mu počítají slova.

*

Válka 30letá trvala skoro 30 let. Když bylo nejhůře, král byl na hostině. V tom přišel voják ohlásit ztracenou bitvu. Král ujel a všechno vzal s sebou. Proto se mu říká „zimní král“.

*

Otec Marie Teresie vydal telegrafní patent. Králové slíbili, že se jí neublíží, ale Bedřich vtrhl do Čech a vzal tu Slezsko. Daun a Laudon ho u Kolína porazili. Bedřich seděl u Kolína a Slezsko vracel. Marie Terezie ho již nepřijala. Ona zrušila práci a trápení.

*

Bouchačka má provrtanou díрку. Na konci je zátka z koudele. Když se tlačí, vzduch se roztáhne: Pak se tím dřívkem vzduch stlačí, zátka vyletí a bouchne. Když se dá jiná zátka, opět bouchne. Zátka musí ven.

*

Slon je zvíře silné, které má rypák. Když nepřítele přemoci nemůže, klesne. Děti hlídá jako pes a se země jehlu zvedne. Z kapsy bere koláče a sní denně 25 komisárků. Sloni jsou dvojího druhu; s jedním hrbem a se dvěma.

*

Tlakoměr je podlouhlé dřevo s číslicemi. Je v něm truhlíček se skleněnou hruškou. Tlakoměr ukazuje povětrí.

*

Kryštof Kolumbus. Jeho otec byl pláteník a zůstal v Itálii. Když Turci válčili, nemohl nikdo pro koření. Kolumbus jel tedy jinudy.

*

Kráva je dvoukopytnice. Za živa dává mléko, kůži později.